

Tid: 19. – 23. mai 2003

Sted: Karasjok

Saksliste:

Sak 16/03	Konstituering
Sak 17/03	Fritak for verv som medlem i møtelederskapet
Sak 18/03	Reindrifftsavtalen 2003/2004
Sak 19/03	Sametingets budsjett 2003 – revidert budsjett
Sak 20/03	Sametingets årsmelding for 2002
Sak 21/03	Finnmarksloven
Sak 22/03	Valg av nytt medlem i møtelederskapet
Sak 23/03	Kunngjøring av nye saker

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
20.05.03 kl. 09.00 – 12.00	16/03	1
	17/03	6
	18/03	7
20.05.03 kl 14.00 – 19.30	19/03	27
	20/03	40
	21/03	107
21.05.03 kl 09.00 – 19.00	21/03 (fortsetter)	
22.05.03 kl 09.00 – 18.15	21/03 (fortsetter)	
23.05.03 kl 08.30 – 12.30	21/03	
	22/03	129
	23/03	130

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik og Osvald Grønmo

Sak 16/03**Konstituering**

Saken påbegynt tirsdag 20. mai 2003 kl. 09.00.

Representanter

Følgende representanter var tilstede ved konstitueringen:

1. Olav M. Dikkanen	21. Svein Peter Pedersen
2. Magnhild Mathisen	22. Nils Djupen (<i>vara</i>)
3. Reidun M. Vælidalo (<i>vara</i>)	23. Margreta Pave Kristiansen
4. Steinar Pedersen	24. Per-Bjørn Lakselvnes
5. Janoš Trosten	25. Ann-Mari Thomassen
6. Jon Erland Balto	26. Berit Oskal Eira
7. Ragnhild Nystad	27. Ove Johnsen
8. Egil Olli	28. Åge Nordkild
9. Terje Tretnes	29. Roger Pedersen
10. Per A. Bæhr	30. Per Solli
11. Klemet Erland Hætta (<i>vara</i>)	31. Sven-Roald Nystø
12. Isak Mathis O. Hætta	32. Stig Eriksen
13. Josef Vedhugnes	33. Anders Urheim
14. Olaf Eliassen	34. Jarle Jonassen
15. Sverre Anderssen	35. Kjell Jøran Jåma
16. Willy Olsen	36. Sten Erling Jønsson
17. Jon Harald Skum	37. Birger Nymo
18. Tormod Bartholdsen	38. Johan Mikkel Sara
19. Geir Tommy Pedersen	39. Jørn Are Gaski
20. Willy Ørnebakk	

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik og Osvald Grønmo

Innvilgede permisjoner

Permisjoner for plenumsmøtet:

Representant nr. 3 Berit Rannveig Nilssen innvilget permisjon 20.-23.05.03

Representant nr. 11 Ole Henrik Magga innvilget permisjon 20.-23.05.03

Representant nr. 20 Willy Ørnebakk innvilget permisjon fredag 23.05.03

Representant nr. 22 Randi A. Skum innvilget permisjon tirsdag 20.05.03

Vararepresentanter

Reidun M. Vælidalo møtte for representant nr 3 Berit Rannveig Nilssen under hele plenumsmøtet.

Klemet Erland Hætta møtte for representant nr 11 Ole Henrik Magga under hele plenumsmøtet.

Nils Djupen møtte 20.05.03 for representant nr. 22 Randi A. Skum.

I Dokumenter

- Møteinnkalling av 24. april 2003 med forslag til saksliste.

II Forslag og merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget

- Innkalling av 28.04.03 med innstilling til saksliste godkjennes

III Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede. Forslaget ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
Josef Vedhugnes	

V Sametingets vedtak etter voteringen

Innkalling av 24. april 2003 med saksliste ble godkjent.

Saken ble avsluttet tirsdag 20.05.03 kl. 09.10.

Sak 17/03

Fritak fra verv som medlem i møtelederskapet

Saken påbegynt tirsdag 20.05.03 kl. 09.10.

I Dokumenter

- søknad av 24.04.03 fra Tormod Bartholdsen – fritak fra verv som medlem i møtelederskapet

II Forslag og merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget

Tormod Bartholdsen blir fritatt fra sitt verv som medlem i møtelederskapet.

III Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede. Forslaget ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
Josef Vedhugnes, saksordfører	

V Sametingets vedtak etter voteringen

Tormod Bartholdsen blir fritatt fra sitt verv som medlem i møtelederskapet.

Saken ble avsluttet 20. mai 2003 kl. 09.15.

Sak 18/03

Reindrifftsavtalen 2003/2004

Saken påbegynt tirsdag 20. mai 2003 kl. 09.15.

I Dokumenter

- Sametingets vedtak i sak 20/02 Reindrifftsavtalen 2002/2003 og styringsorganenes årsmeldinger
- NRLs krav til reindrifftsforhandlingene for reindrifftsavtale 2003/2004
- Sametingets innspill av 29.11.02 til reindrifftsforhandlingene 2002/2003
- Totalregnskap for reindrifftsneringen fra Økonomisk utvalg 2002
- Ressursregnskap for reindrifftsneringen fra Reindrifftsforvaltningen 2003
- Rapport fra Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning 2002-9 Reindrift – nye virkemidler, økt verdiskapning
- Reindrifftsavtale 1. juli 2003 – 30. juni 2004

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget

1.1 Innledning

Bakgrunnen for Sametingets behandling av reindrifftsavtalen er hovedavtalen for reindrift § 4, som slår fast at Sametinget skal gis anledning til å uttale seg om reindrifftsforhandlingene før reindrifftsavtalen behandles i Stortinget. I forbindelse med Sametingets behandling av reindrifftsavtalen er rovdyrproblematikken og enkelte forhold i reindrifftsneringen kommentert bl a på grunnlag av Totalregnskapet og Ressursregnskapet for reindrifftsneringen. Dette for at Sametinget skal kunne fremme sine synspunkter i de ulike reindriftssakene i en helhetlig sammenheng.

1.2 Rovdyr

Regjeringen skal i løpet av 2004 legge fram en stortingsmelding om rovviltforvaltningen. Sametinget har gitt innspill til meldingen.

Forvaltningen av rovvilt og rovviltproblemer er viktige temaer for Sametinget fordi dette har betydning for det materielle grunnlaget for den reindriftssamiske kulturen.

For Sametinget er det et viktig prinsipp at reindrifften er en bærekraftig næring. Reindrifftens rovviltutvalg slår fast at den offentlige reguleringen av rovviltbestanden har medført at mange reinbeitedistrikter ikke er i stand til å drive en bærekraftig reindrift. Dette forholdet er så alvorlig at norske myndigheter må endre rovviltpolitikken slik at de mål som er satt for reindrifftsneringen om en bærekraftig næring kan oppfylles.

Sign: _____/_____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik og Osvald Grønmo

Utformingen av en fremtidig rovviltforvaltning må ses i sammenheng med Norges internasjonale forpliktelser og urfolks rettigheter.

Sametinget har bedt om å bli involvert i arbeidet med stortingsmeldingen i forhold til prosesser i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

1.3 Nærmere om utviklingen i reindriftsnæringen

Økt produksjon

Grunnlaget for Sametingets merknader er Totalregnskapet fra Økonomisk utvalg og Ressursregnskapet fra Reindrifftsforvaltningen. Etter mange år med lav produksjon har totalproduksjonen per livrein (påsett og slakt) økt kraftig. Særlig stor er økningen i Troms, Vest-Finnmark og Karasjok. Slakteproduksjon er derimot fremdeles på et lavt nivå. Økningen har medført en økning av reintallet. I distrikter der ressursgrunnlaget ikke utnyttes optimalt er dette positivt. I distrikter der det er et misforhold mellom beiteressursene og reintallet vil en slik økning være negativ på lengre sikt og gi økte tap. En utfordring fremover vil være å få til et større slakteuttak i år med god produksjon, for å unngå en økning av reintallet utover det økologisk bærekraftige.

Særlig bekymringsfull er situasjonen i Vest-Finnmark, der reindrifftsstyret 30.01.2002 fastsatte et øvre reintall på ca. 64 300 for sommerbeitedistriktene, mens reintallet 01.04.2002 i henhold til reindrifftsmeldingene var på ca. 73 000 rein. I henhold til oppgaver over slakteuttak høsten 2002 og vinteren 2003 er slakteuttaket økt, men ikke tilstrekkelig til at reintallet ikke øker. Ventelig vil reintallet i Vest-Finnmark per 01.04.2003 være på over 80 000 rein.

Rekruttering og sysselsetning

Sametinget beklager at det mangler en helhetlig strategi med sikte på en balansert utvikling i sysselsetningen i reindriftsnæringen. Ordningen med frivillige innløsning av driftsenheter er en god ordning i distrikter med mange driftsenheter i forhold til ressursgrunnlaget, men bør ikke være det eneste strukturelle tiltaket for tilpassing av sysselsetningen. Sametinget vil foreslå at det etableres førtidspensjoneringsordninger for aldersgruppen over 50 år som tiltak for å få en bedre tilpassing mellom driftsenheter og ressursgrunnlaget, men også for å gi flere ungdommer mulighet til å utvikle sin reindrift. Fordelen med førtidspensjonsordninger fremfor innløsning av driftsenheter, er at ved førtidspensjonering vil en beholde tilhørighet til reindrifftskulturen og fremdeles være en ressurs for næringen, samtidig som pensjoneringen gir de resterende driftsenheter bedre økonomiske rammebetingelser.

Antallet barn og ungdom i reindriftsnæringen er i dag i mange distrikter lavt av flere årsaker. Bl a på grunn av færre barn i hver familie og på grunn av mange enslige reindrifftsutøvere uten livsarvinger. Sametinget er bekymret for rekrutteringen til reindrift på lengre sikt. Reindriffta trenger ung og kompetent arbeidskraft. Situasjonen i enkelte distrikter er allerede bekymringsfull. Uten planmessige tiltak vil det i enkelte distrikter kunne utvikles en situasjon med manglende kulturell kontinuitet og manglende kompetanse. Et tiltak vil være tilrettelegging av generasjonsoverganger. Dette vil ikke øke antallet permanente enheter i reindriftsnæringen, men gi ungdom mulighet til å etablere seg i næringen, mens den eldre generasjon fremdeles deltar. Dagens situasjon for aktive unge utøvere er ikke tilfredsstillende. Sametinget vil foreslå at

det godkjennes ordninger enten med midlertidige driftsenheter for ungdom eller togenerasjonsdriftsenheter. Forslaget krever ikke lovendringer og kan innføres straks.

Likestillingsutfordringen

Totalregnskapet fra Økonomisk utvalg viser at reindriften egen inntjening har blitt redusert de siste 10 årene. Samtidig har kostnadene økt. Dette medfører at reindriftsfamiliene i stadig større grad er avhengig av at minst en i hver reindriftsfamilie har lønnsinntekt utenfor reindriftsnæringen. Dette medfører at kvinnenes stilling i reindriftsnæringen svekkes.

I tillegg viser Totalregnskapets en kjønnsmessig skjevhet med hensyn til fordeling av lederfunksjonen i driftsenhetene. Sametinget etterlyser et mer planmessig arbeid med likestillingsutfordringer i reindriftsnæringen.

1.4 NILF rapport 2002-9 Reindrift – nye virkemidler, økt verdiskapning

Ved fjorårets forhandlinger ble partene enige om at Norsk institutt for Landbruksøkonomisk Forskning (NILF) fikk i oppdrag å foreta en gjennomgang av tilskudd til driftsenheter og tamreinlag. NILFs rapport ble fremmet i forkant av reindrifftsforhandlingene 2003/2004 og dannet grunnlag for NRLs krav og Statens tilbud i reindrifftsforhandlingene.

De mest grunnleggende endringsforslagene i rapporten er at dagens produksjonstilskudd og driftstilskudd delvis forslås erstattet med produksjonspremie, der driftsenheter får utbetalt et prosentvis tillegg på grunnlag av den totale verdien av kjøttproduksjon og biprodukter. Av hensyn til inntektsfordelingen videreføres driftstilskudd, men på et betydelig lavere nivå enn i dag. NILF foreslår å videreføre kalveslaktetilskuddet og tidligslaktetilskuddet. I forkant av forhandlingene 2003/2004 informerte finansministeren om at regjeringen ville innføre en tilsvarende skatteordning i reindriften som i jordbruket, jf. NILFs forslag. Ordningen innebærer et bunnfradrag i positiv næringsinntekt fra reindriften på 36 000 kroner, pluss et prosentfradrag av overskytende inntekt på 19 prosent for inntekt mellom 36 000 kroner og 170 211 kroner. Regjeringen foreslår at reindrifftsfradraget gjøres gjeldende fra inntektsåret 2003.

1.4.1 Sametingets merknad til NILFs rapport

Sametinget har ved to anledninger fremmet sitt syn på NILFs rapport, første gang på et informasjonseminar arrangert av NILF i september 2002, og deretter i sitt innspill til reindrifftsforhandlingene 2003/2004. Sametinget er i utgangspunktet positiv til endringer i dagens økonomiske virkemidler. Sametinget har gjort beregninger på grunnlag av tallmaterialet i rapporten og vurdert konsekvensen av NILFs forslag for ulike driftsenhetsstørrelser. Forslagene fra NILFs innebærer lavere overføringer til driftsenheter med reintall under ca. 300 rein og økte overføringer til driftsenheter med et høyere reintall. Ungdom i etableringsfasen med et lavt reintall vil få lavere overføringer, mens driftsenheter med et høyt reintall vil få økte overføringer. Vanskelige beiteforhold og/eller store rovdyr tap som medfører lav produktivitet vil gi lavere overføring. NILFs forslag om skattefradrag og produksjonsavhengig støtte vil samlet sett gi størst effekt for de største driftsenhetene.

1.5 Reindrifftsavtalen

1.5.1 Sametingets behandling av reindrifftsavtalen 2002/2003

Reindrifftsavtalen for 2002/2003 ble behandlet av Sametingets plenum 29. mai 2002 i sak 20/02. I sitt innspill til forhandlingene 2002/2003 fokuserte Sametinget på følgende:

- Forenkling av tilskuddsordningene til driftsenheter. Et minstekrav til produksjon for å skille ut driftsenheter som har en næringsvirksomhet og reinbestand innenfor en fastsatt øvre grense bør være det ytre og eneste vilkåret for de ulike tilskuddene.
- Den økonomiske situasjonen i næringen. En økning av satsene på produksjonsavhengig- og produksjonsuavhengig tilskudd som et av tiltakene til å forbedre økonomien i næringen
- Utviklingsprogram for duodji. Sametinget foreslår en økning av overføringen fra reindrifftsavtalen til Sametinget.
- Strukturelle forhold. En planmessig rekruttering og smidige generasjonsovergangsordninger.
- Regler for reinslakting/Dokumentasjon av slakteuttak. Tilrettelegge for tradisjonell slakting og utnyttning av råvarer fra rein.

I behandlingen av reindrifftsforhandlingene uttrykte Sametinget tilfredshet med at forhandlingene foregikk på samisk og norsk. Videre var Sametinget fornøyd med at midler til verdiskapningsprogrammet for reindrift økte fra 7 til 7,7 mill kroner.

Sametinget foreslo at partene vurderte tiltak for å styrke kvinners deltakelse i reindrifften.

Utviklingsprogram for duodji ble ikke prioritert av avtalepartene i forbindelse med reindrifftsforhandlingene, til tross for at dette er viktig for reindrifften og for verdiskapningsprogrammet.

Sametinget uttrykte tilfredshet med at det foretas en gjennomgang av tilskuddsordningene til driftsenheter og tamreinlag, men var bekymret over at det ikke stilles krav om samisk språk, kultur og reindrifftskompetanse til utredningsinstansen (Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning).

1.5.2 Sametingets innspill til reindrifftsforhandlingene 2003/2004

For reindrifftsforhandlingene 2003/2004 kom Sametinget med innspill til følgende:

- Reindrifftens økonomiske situasjon
- Duodji
- Generasjonsovergangsordninger
- Kommentarer til NILFs gjennomgang av de økonomiske virkemidlene

1.5.3 Forhandlingsresultatet for avtaleåret 2003/2004

Rammen for bevilgningene for reindrifftsavtalen 2003/2004 settes til 95 mill kroner, eksklusive midler til tiltak mot radioaktivitet og verdien av skattefradraget i reindrifften. Dette er en reduksjon fra inneværende avtaleår på 5,9 millioner kroner.

Bevilgningene til Reindrifftens utviklingsfond (RUF) er 36,5 mill kroner mot 45,3 mill kroner i inneværende avtaleår. Avsetningene til Reindrifftens utviklingsfond fordeles slik:

- 4,5 mill kroner til forskning og veiledning for 2003
- 2,0 mill kroner til Samisk utviklingsfond (SUF) for å støtte opp under kombinasjonsnæringer hvor reindrift inngår som en komponent
- 1,0 mill kroner til konfliktforebyggende tiltak for 2003
- 7,7 mill kroner til verdiskapningsprogrammet for reindrift
- Inntil 10,0 mill kroner til innløsning av driftsenheter og andre strukturtiltak i distrikter med behov for tilpasning av antall driftsenheter og reintall
- 1,0 mill kroner til kvinnerettede tiltak
- 0,7 mill kroner til dekking av kostnader ved omlegging av tilskuddsystemet
- 1,5 mill kroner til fagbrevordningen i reindriften
- 0,5 mill kroner til industrialisering av radiobjeller

Produksjonstilskudd erstattes med produksjonspremie. Produksjonspremien beregnes med en prosentsats på 25 % av avgiftspliktig salg av kjøtt og andre inntekter i reindriften.

Satsen for kalvetilskudd reduseres fra 225 kroner til 150 kroner per kalv. Formålet med kalvetilskudd er å stimulere til en størst mulig produksjon på et begrenset naturgrunnlag. Uttak av kalv kan hindre omfattende rovdyrtaap og tap forårsaket av låste beiter og lignende.

Tidligslaktetilskudd ordningen skal gjelde for Troms og Finnmark, og satsene fra inneværende driftsår opprettholdes. Formålet med ordningen er å stimulere til slakting på sommer-/høstbeite for å skjerme marginale vinterbeiteområder.

Driftstilskuddet reduseres betydelig fra 50 000 kroner til 10 000 – 25 000 kroner per driftsenhet. Ungdom under 30 år får et ekstraordinært tilskudd på 25 000 kroner de tre første årene ved overdragelse av driftsenhet.

Ektefellestilskuddet reduseres fra 50 000 kroner til 25 000 kroner.

Det ble utarbeidet tre tilleggsprotokoller og en protokolltilførsel fra NRL:

1. Dekning av kostnader ved tiltak som følge av radioaktiv forurensing.
2. Oppdrag til Norsk Institutt for Landbruksøkonomisk Forsking (NILF) om en gjennomgang av ordninger og avsetninger over Reindriften Utviklingsfond, samt den tidligere avsetningen til markedsfremmede tiltak. Avtalepartene var enige om følgende områder for gjennomgangen:
 - Dagens ordninger og avsetninger over RUF, samt tidligere avsetninger til markedsfremmede tiltak. Gjennomgangen skal se virkemidlene over RUF, Verdiskapningsprogrammet for rein og SUF i en sammenheng.
 - Dagens velferdsordninger
 - Dagens frakttilskuddsordninger
3. Engangsoverføring på 10 mill kroner fra RUF til post 75 Kostnadsenkende og direkte tilskudd for å dekke merutgifter til produksjonstilskuddsordningen i foregående avtaleår.
4. Protokolltilførsel fra NRL om rovvilt.

Sign: _____/_____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik og Osvald Grønmo

1.5.4 Sametingets merknader til forhandlingsresultatet

Forslag til nytt virkemiddelsystem i rapport 2002 - 9 "Reindrift – nye virkemidler, økt verdiskapning" utarbeidet av Norsk Institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) dannet grunnlag for Statens tilbud ved reindrifftsforhandlingene, og den endelige reindrifftsavtalen 2003/2004.

Avtalens økonomiske ramme ble satt til 95,0 mill kroner, eksklusiv midler til tiltak mot radioaktivitet og verdien av skattefradraget i reindriften. Dette er en reduksjon på 5,9 mill kroner i forhold til inneværende avtaleår. Den økonomiske rammen for inneværende avtaleår var på 103 mill kroner, eksklusiv midler til radioaktiv forurensing. Etter avtale mellom partene ble 2,1 mill av denne rammen overført til Reindrifftsforvaltningen i Statsbudsjettet for 2003. Dette innebar at reindrifftsavtalens ramme ble redusert fra 103 mill til 100,9 mill. Dekning av kostnader ved tiltak som følger av radioaktivitet anslås til 5,0 mill kroner og verdien av reindrifftsfradraget anslås til om lag 6 mill kroner (Statens provenytab). Dersom verdien av skattefradraget blir i henhold til Statens prognose, er rammen uendret i forhold til den reduserte rammen på 100,9 mill.

Sametinget vil bemerke at det ville ha vært formålstjenlig at skattefradraget ikke hadde kommet til fratrukk i rammen. Dette ville ha styrket økonomien i reindrifftsavtalen.

Skattefradrag i reindriften

Sametinget er fornøyd med at reindriften får lignende skattefordeler som andre primærnæringer, og at ordningen rettes inn mot alle reieiere med inntekt fra reindriften, ikke bare driftsenhetene. Det er imidlertid slik at en vesentlig del av reieierne ikke vil oppnå en reell effekt av fradraget pga lav inntekt (jf NILF-rapport s.49). Sametinget anser det nødvendig at andre ordninger i reindrifftsavtalen har en inntektsmessig profil som kompenserer for de inntektsmessige skjevheter som skattefradrag medfører for reindrifftsfamilier med lav skattbar inntekt.

Tilskuddsordningene til driftsenheter

For å bli støtteberettiget må driftsenhetinnehaveren vise til en avgiftspliktig inntekt fra salg av reinkjøtt på minimum 30 000 kroner. Utover minstekravet som er basert på dokumentert kjøttproduksjon vil all annen reindrifftsrelatert næringsinntekt i næringsoppgaven inngå i grunnlaget for produksjonspremie. Sametinget er fornøyd med at minstekravet for å oppnå tilskudd er redusert, slik at flere reindrifftsutøvere kommer inn under støtteordningene i reindrifftsavtalen.

Sametinget er videre positiv til at avtalen stimulerer til økt verdiskapning i reindriften og at inntekter fra duodji, videreforedlet kjøtt og andre biprodukter av rein også inngår i grunnlaget for tilskudd/produksjonspremie. Reindriffts næringens virkemidler har tidligere fokusert kun på kjøttinntektene og den *totale* produksjonen har ikke vært synlig.

Dette har medført at kvinners verdiskapning og inntekter i liten grad har vært verdsatt og dette har svekket kvinnenens stilling i reindriftsnæringen. Arbeidskapasiteten innenfor de forskjellige driftsenhetene varierer og disse variasjonene vil gi utslag i inntektsgrunnlaget og produksjonspremien i den nye virkemiddelordningen. Dersom det er tre medlemmer i en driftsenhet, vil disse ha mulighet for å oppnå en høyere produksjonspremie gjennom økt verdiskapning enn en driftsenhet med en eier. Sametinget har tidligere påpekt at muligheten til økt verdiskapning er begrenset fordi regler, forskrifter og hygienekrav er til hinder for slaktning i små skala og videreføring av produkter av rein for salg. Sametinget har anbefalt og anbefaler en liberalisering av reglene for reinslaktning, som et ledd i å stimulere til markedsrettet produksjon og økt verdiskapning i reindriftsnæringen. Sametinget finner ikke at det er tilstrekkelig at kun 10 rein per driftsenhet kan omsettes lokal. Stimulering og tilrettelegging av tradisjonell slaktning og videreføring av produkter fra rein burde ha vært et sentral del av årets reindrifftsforhandlinger. Dette fordi en slik tilrettelegging vil åpne muligheten for økt verdiskapning og vil ha en positiv effekt på sysselsetningen i reindriften.

Produksjonspremien er på 25% av næringsinntekten i næringsoppgaven. Når næringsinntekten oppgives i næringsoppgaven vil dette utløse 24% merverdiavgift. Effekten av produksjonspremien i forhold til synliggjøring av verdiskapningen er derfor begrenset.

Et fritak for merverdiavgift for duodjiproduksjon og annen produksjon kombinert med produksjonspremie vil derimot kunne synliggjøre en større del av verdiskapningen i reindriftsnæringen. Et fritak for merverdiavgift må snarest settes i verk for duodjiproduksjon.

Sametinget vil peke på at den ny produksjonspremieordningen vil kunne gi reduserte inntekter for reineiere i etableringsfasen og reineiere i områder med høye rovdyrta. For disse vil reindrifftsavtalens reduksjon av de produksjonsuavhengige tilskuddene kunne medføre lavere inntekter. Produksjonspremie vil gi størst effekt på de store driftsenhetene.

Sametinget er tilfreds med at det er etablert en ordning med ekstra tilskudd til yngre utøvere i etableringsfasen som kompensasjon for nedgangen i produksjonstilskuddet. Sametinget finner dog ordningen for begrenset ved at den gjelder bare for 3 år og kun for utøvere som får overført driftsenhet når de er under 30 år. Det vil således bare være et fåtall som vil ha nytte av ordningen.

Sametinget er fornøyd med at tidligslaktetilskuddsordningen utvides til også å gjelde reinbeiteområder i Troms, og at satsene fra 2002/2003 opprettholdes. Sametinget vil presisere at det er viktig å åpne for en større fleksibilitet i ordningen med hensyn til tidspunkt for slaktning. Særlig for Troms vil det være hensiktsmessig å utvide ordningen til å gjelde også slaktning inntil slutten av desember, siden slaktingen ofte må utsettes til nærmere jul pga lite snø.

Kvinneprofilen i årets reindrifftsoppgjøret er svekket i og med at ektefellestilskuddet er halvert i forhold til inneværende avtaleår. For å kompensere ektefellestilskuddet med økt verdiskapning/produksjon må en ha en ev. duodjomsetning på kr. 100 000. Sametinget synes det er beklagelig at avtalens midler som direkte stimulerer til kvinners deltakelse i reindriften blir redusert. Denne støtten har ikke gitt uttelling for det store flertallet reindrifftsammiske kvinner, da mange av reindriftskvinnene i dag har lønnet arbeid utenom reindriften. Og Sametinget vil påpeke betydningen av å tilrettelegge for at kvinner stimuleres til å arbeide på hel- eller deltid i næringen. Det at kvinner deltar på alle områder i reindriftsnæringen er viktig både av hensyn til miljøet i næringen, men også fordi kvinner i stor grad gir de viktigste bidrag til å utvikle den kulturelle bærekraften i næringen.

Sametinget er positiv til endringer av de økonomiske virkemidlene ovenfor reindriften, men vil understreke at de avtalte ordningene i for liten grad er rettet inn mot driftsenheter med et gjennomsnittlig reintall. En bedre fordelingsprofil på ordningene ville i sterkere grad enn de avtalte ordningene være et bidrag til utviklingen av en kulturell, økonomisk og økologisk bærekraftig reindrift.

Reindriften utviklingsfond (RUF)

Sametinget har igangsatt et 5-årig utviklingsprogram for duodji der målet er å øke status for duodji, samt bidra til at duodji blir en større inntektskilde også for reindriften bl a gjennom verdiskapning. Reindriftnæringen blir mindre sårbar for økonomiske svingninger samtidig som rammevilkårene for kvinners deltakelse i drifta blir bedre. Sametinget har i den forbindelsen foreslått en økning av overføringene fra 2 mill til 4 mill til SUF. Sametinget merker seg at avtalepartene ikke gikk inn for en slik økning.

Sametinget er positiv til at avtalepartene er enige om å foreta en samlet gjennomgang av ordningene og avsetningene over Reindriften utviklingsfond. I Sametingets vedtaket i forbindelse med fjorårets reindriftsavtale påpekte Sametinget det problematiske i at under 50 % av reindriftsavtalemidlene kommer den enkelte reindriftsfamilie til gode. En gjennomgang er derfor påkrevet, slik at en sikrer seg at reindriftsavtalemidlene faktisk går til å styrke verdiskapningen og inntektsgrunnlaget for reindriftsfamiliene. Sametinget er positiv til at også overføringen på 2 millioner kroner til Samisk næringsfond inngår i en slik gjennomgang. Sametinget har over mange år brukt betydelig beløp for å styrke ulike næringsaktiviteter i tilknytning til reindrift. Sametingets arbeid med næringskombinasjoner har utvilsomt hatt stor betydning for reindriftsfamilier.

Fagbrevordningene

Det ble avsatt 1,5 mill kroner til fagbrevordningen i reindriften. Sametinget er fornøyd med at avtalepartene var enige om finansiering og fortsatt drift av lærlingordningen i reindriften. Sametinget har i sitt innspill til reindriftsforhandlingene 2003/2004 foreslått en sammenslåing av opplæringskontorene for duodji og reindrift, samt at disse blir statlig finansiert. Det er en utfordring fremover å få etablert landsdekkende permanente opplæringskontorer for duodji og reindrift, samt få etablert faste gode finansieringsordninger for fagbrevordninger både innen reindrift og duodji. Sametinget inviterer til et samarbeid på dette området, slik at det gies mulighet for flere samiske ungdommer enn i dag til å ta en formell utdanning innen reindrift og duodji.

1.5.5 Utsyn

Reindriftnæringen opplever lovreguleringer, regelverk og direktiver som både virker begrensende på næringens tradisjonelle virksomhet og driftsform, samt forringer kvaliteten på produktet/reinkjøttet. Dyrevernsloven §13 forbyr reineiere å foreta kastrasjon på rein - den skal utføres av veterinær. Dette medfører ekstra kostnader for reineieren. Reindriften har lang erfaring og kompetanse i kastrering som ved de nye bestemmelsene ikke blir verdsatt. Kastrasjon på bukker er nødvendig både i forhold til kvaliteten på slaktedyr, slaktevekt og i forbindelse med bruk av kjørerein og leierein/førerrein (láidestanheargi). I tillegg er et viss antall kastrater i flokken viktig i forbindelse med drift av reinflokken.

Forbud (EØS rådsdirektiv 93/119/ES) mot bruk av krumkniv ved avlivning av rein bryter med tradisjonelle avlivingsmetoder i reindriften. Avlivning med krumkniv er en human avlivningsmetode. Et forbud viser inkompetanse i besluttsende organer med hensyn til hvordan reindrift bør drives. Bolt pistol kan ikke erstatte krumkniv fordi den er uhensiktsmessig på fjellet og forringer kvaliteten på slaktet ved at reinen gulper opp mageinnholdet. Skyting er heller ikke et fullgodt alternativ.

Disse eksemplene viser viktigheten av at reindriften egen kompetanse blir tatt hensyn til i forbindelse med utarbeiding av forskrifter og regelverk. Slik det fungerer i dag er ikke akseptabelt.

Forslag 1, representant Sten Jønsson, APs sametingsgruppe

Tillegg under 1.2

Tapene til rovvilt er for mange reinereiere en stor økonomisk belastning. For å unngå at man blir rammet dobbelt vil Sametinget be om at rovvilttapene blir regnet inn i produksjonsgrunnlaget for tilskudd. Videre er tapene til rovvilt i enkelte områder spesielt store i kalvingsperioden. Mot denne bakgrunn ber Sametinget om at det blir vurdert å innføre rovviltfrie kalvingsområder.

Tillegg under 1.4.1, før neste siste setning

At det i reindriftsavtalen ikke tas høyde for at rovvilttapene kan regnes som uttak i forbindelse med tilskuddene, kan føre til at de mest rovviltutsatte områdene faller utenfor reindriftsavtalesystemet.

For at ordningen med produksjonsrettede tilskudd skal virke må slaktemulighetene forbedres betraktelig. Sametinget ber derfor om at det iverksettes tiltak for å bedre infrastrukturen for slaktning og videreforedling.

Tillegg under 1.4.1, etter siste setning

Sametinget ber om at det blir gjennomført løpende analyser av konsekvensene for slaktning og videreforedling.

Utgår

2.setning under 1.4.1, som begynner med ”Sametinget er i utgangspunktet positiv...

Under 1.5.4, siste setning 8. avsnitt

- utgår
- erstattes med: ”Et fritak for merverdiavgift må snarest settes i verk for duodjiproduksjon.”

Forslag 2, representant Per A. Bæhr, Høyre og Johttisápmeháid listu

1. Sametinget ser det ikke som nødvendig å beholde grensen på 600 i forbindelse med reindriftsavtalen.
2. Tillegg om rovvilt tas med og legges som tillegg til punkt 1.2.

Sametinget vil understreke at siden man ikke har fått løst næringens rovviltproblemer gjennom reindrifftsavtaleforhandlingene, må det forutsette at dette problemkomplekset finner sin løsning under arbeidet med Rovviltmeldingen.

Dette gjelder bl.a.

- a) tiltak for å redusere tapene,
- b) erstatning av reelle tap,
- c) tap av tilskudd/produksjonspremie på grunn av rovvilt.

Sametinget vil understreke at reindriftens evne til å overleve, både kulturelt og økonomisk, er alvorlig truet i flere områder.

Forslag 3, representant Isak Mathis Hætta, GDL

Sametinget legger merke til at Staten og reindriften har gjort en avtale om at staten skal bidra med 25% tilskudd til reindriften ved at dem selger reinkjøtt og annen inntekt.

Det er beklagelig at avtaleparter inngår en avtale som sier at reineiere skal ha 25% tilskudd ved salg av rypefangst, elgjakt, fiske og annen utmarksnæring all den tid rettighetsspørsmålene ikke er avklart.

Sametinget ser for seg at reindrifftsavtalen bør gjelde inntekt i reindrift, og bør ikke gjøres gjeldene for annen virksomhet, eller inntekt.

Jakt, fangst, fiske og annen utmarkshøsting har tradisjonelt vært og er de fastboendes kultur og levevei i generasjoner.

III Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede. Forslaget ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1, 1. del ble vedtatt med 39 stemmer
- Forslag 1, 2. del ble vedtatt med 39 stemmer
- Forslag 1, 3. del ble vedtatt med 39 stemmer
- Forslag 1, del 4 ble vedtatt med 39 stemmer
- Forslag 1, del 5 ble forkastet med 20 stemmer
- Forslag 1, del 6 ble vedtatt med 39 stemmer
- Forslag 2, del 1 ble forkastet med 35 stemmer
- Forslag 2, del 2 ble vedtatt med 39 stemmer
- Forslag 3, ble forkastet med 20 stemmer
- Sametingsrådets innstilling med endringene ble enstemmig vedtatt

IV Protokolltilførsel

Isak Mathis O. Hætta fremmet følgende protokolltilførsel

Sametinget legger merke til at Staten og reindriften har gjort en avtale om at staten skal bidra med 25% tilskudd til reindriften ved at dem selger reinkjøtt og annen inntekt.

Det er beklagelig at avtaleparter inngår en avtale som sier at reinieiere skal ha 25% tilskudd ved salg av rypefangst, elgjakt, fiske og annen utmarksnæring all den tid rettighetsspørsmålene ikke er avklart.

Sametinget ser for seg at reindriftsavtalen bør gjelde inntekt i reindrift, og bør ikke gjøres gjeldene for annen virksomhet, eller inntekt.

Jakt, fangst, fiske og annen utmarkshøsting har tradisjonelt vært og er de fastboendes kultur og levevei i generasjoner.

V Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1	Ragnhild Lydia Nystad (saksordfører)	
2	Per A. Bæhr	
3	Sten Erling Jønsson	
4	Isak Mathis O. Hætta	Egil Olli
		Berit Oskal Eira
	Isak Mathis O. Hætta	
5	Jarle Jonassen	Sten Erling Jønsson
6	Terje Tretnes	
7	Ragnhild Lydia Nystad	
8	Roger Pedersen	
9	Sten Erling Jønsson	
10	Per A. Bæhr	
11	Ragnhild Lydia Nystad	
	Egil Olli (til møteordenen)	
12	Isak Mathis O. Hætta	Egil Olli
	Birger Nymo	
13	Isak Mathis O. Hætta	
	Svein Peter Pedersen	
	Roger Pedersen	

VI Sametingets vedtak etter voteringen

1.1 Innledning

Bakgrunnen for Sametingets behandling av reindrifftsavtalen er hovedavtalen for reindrift § 4, som slår fast at Sametinget skal gis anledning til å uttale seg om reindrifftsforhandlingene før reindrifftsavtalen behandles i Stortinget. I forbindelse med Sametingets behandling av reindrifftsavtalen er rovviltproblematikken og enkelte forhold i reindrifftsneringen kommentert bl a på grunnlag av Totalregnskapet og Ressursregnskapet for reindrifftsneringen. Dette for at Sametinget skal kunne fremme sine synspunkter i de ulike reindrifftssakene i en helhetlig sammenheng.

1.2 Rovvilt

Regjeringen skal i løpet av 2004 legge fram en stortingsmelding om rovviltforvaltningen. Sametinget har gitt innspill til meldingen.

Forvaltningen av rovvilt og rovviltproblemer er viktige temaer for Sametinget fordi dette har betydning for det materielle grunnlaget for den reindrifftssamiske kulturen.

For Sametinget er det et viktig prinsipp at reindrifften er en bærekraftig næring. Reindrifftens rovviltutvalg slår fast at den offentlige reguleringen av rovviltbestanden har medført at mange reinbeitedistrikter ikke er i stand til å drive en bærekraftig reindrift. Dette forholdet er så alvorlig at norske myndigheter må endre rovviltpolitikken slik at de mål som er satt for reindrifftsneringen om en bærekraftig næring kan oppfylles.

Utformingen av en fremtidig rovviltforvaltning må ses i sammenheng med Norges internasjonale forpliktelser og urfolks rettigheter.

Sametinget har bedt om å bli involvert i arbeidet med stortingsmeldingen i forhold til prosesser i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet.

Tapene til rovvilt er for mange reineiere en stor økonomisk belastning. For å unngå at man blir rammet dobbelt vil Sametinget be om at rovvilttapene blir regnet inn i produksjonsgrunnlaget for tilskudd. Videre er tapene til rovvilt i enkelte områder spesielt store i kalvingsperioden. Mot denne bakgrunn ber Sametinget om at det blir vurdert å innføre rovviltfrie kalvingsområder.

Sametinget vil understreke at siden man ikke har fått løst næringens rovviltproblemer gjennom reindrifftsavtaleforhandlingene, må det forutsette at dette problemkomplekset finner sin løsning under arbeidet med Rovviltemeldingen.

Dette gjelder bl.a.

- tiltak for å redusere tapene,
- erstatning av reelle tap,
- tap av tilskudd/produksjonspremie på grunn av rovvilt.

Sametinget vil understreke at reindrifftens evne til å overleve, både kulturelt og økonomisk, er alvorlig truet i flere områder.

1.3 Nærmere om utviklingen i reindriftsnæringen

Økt produksjon

Grunnlaget for Sametingets merknader er Totalregnskapet fra Økonomisk utvalg og Ressursregnskapet fra Reindriftsforvaltningen. Etter mange år med lav produksjon har totalproduksjonen per livrein (påsett og slakt) økt kraftig. Særlig stor er økningen i Troms, Vest-Finnmark og Karasjok. Slakteproduksjonen er derimot fremdeles på et lavt nivå. Økningen har medført en økning av reintallet. I distrikter der ressursgrunnlaget ikke utnyttes optimalt er dette positivt. I distrikter der det er et misforhold mellom beiteressursene og reintallet vil en slik økning være negativ på lengre sikt og gi økte tap. En utfordring fremover vil være å få til et større slakteuttak i år med god produksjon for å unngå en økning av reintallet utover det økologisk bærekraftige.

Særlig bekymringsfull er situasjonen i Vest-Finnmark, der reindrifststyret 30.01.2002 fastsatte et øvre reintall på ca. 64 300 for sommerbeitedistriktene, mens reintallet 01.04.2002 i henhold til reindriftsmeldingene var på ca. 73 000 rein. I henhold til oppgaver over slakteuttak høsten 2002 og vinteren 2003 er slakteuttaket økt, men ikke tilstrekkelig til at reintallet ikke øker. Ventelig vil reintallet i Vest-Finnmark per 01.04.2003 være på over 80 000 rein.

Rekruttering og sysselsetning

Sametinget beklager at det mangler en helhetlig strategi med sikte på en balansert utvikling i sysselsetningen i reindriftsnæringen. Ordningen med frivillige innløsning av driftsenheter er en god ordning i distrikter med mange driftsenheter i forhold til ressursgrunnlaget, men bør ikke være det eneste strukturelle tiltaket for tilpassing av sysselsetningen. Sametinget vil foreslå at det etableres førtidspensjoneringsordninger for aldersgruppen over 50 år som tiltak for å få en bedre tilpassing mellom driftsenheter og ressursgrunnlaget, men også for å gi flere ungdommer mulighet til å utvikle sin reindrift. Fordelen med førtidspensjonsordninger fremfor innløsning av driftsenheter, er at ved førtidspensjonering vil en beholde tilhørighet til reindriftskulturen og fremdeles være en ressurs for næringen, samtidig som pensjoneringen gir de resterende driftsenheter bedre økonomiske rammebetingelser.

Antall barn og ungdom i reindriftsnæringen er i dag i mange distrikter lavt av flere årsaker. Bl a på grunn av færre barn i hver familie og på grunn av mange enslige reindriftsutøvere uten livsarvinger. Sametinget er bekymret for rekrutteringen til reindrift på lengre sikt. Reindrifta trenger ung og kompetent arbeidskraft. Situasjonen i enkelte distrikter er allerede bekymringsfull. Uten planmessige tiltak vil det i enkelte distrikter kunne utvikles en situasjon med manglende kulturell kontinuitet og manglende kompetanse. Et tiltak vil være tilrettelegging av generasjonsoverganger. Dette vil ikke øke antallet permanente enheter i reindriftsnæringen, men gi ungdom mulighet til å etablere seg i næringen, mens den eldre generasjon fremdeles deltar. Dagens situasjon for aktive unge utøvere er ikke tilfredsstillende. Sametinget vil foreslå at det godkjennes ordninger enten med midlertidige driftsenheter for ungdom eller togenerasjonsdriftsenheter. Forslaget krever ikke lovendringer og kan innføres straks.

Likestillingsutfordringen

Totalregnskapet fra Økonomisk utvalg viser at reindriftens egen inntjening har blitt redusert de siste 10 årene. Samtidig har kostnadene økt. Dette medfører at reindriftsfamiliene i stadig større grad er avhengig av

at minst en i hver reindriftnæring har lønnsinntekt utenfor reindriftnæringen. Dette medfører at kvinnenes stilling i reindriftnæringen svekkes.

I tillegg viser Totalregnskapets en kjønnsmessig skjevhet med hensyn til fordeling av lederfunksjonen i driftsenhetene. Sametinget etterlyser et mer planmessig arbeid med likestillingsutfordringer i reindriftnæringen.

1.4 NILF rapport 2002-9 Reindrift – nye virkemidler, økt verdiskaping

Ved fjorårets forhandlinger ble partene enige om at Norsk institutt for Landbruksøkonomisk Forskning (NILF) fikk i oppdrag å foreta en gjennomgang av tilskudd til driftsenheter og tamreinlag. NILFs rapport ble fremmet i forkant av reindriftnæringens forhandlinger 2003/2004 og dannet grunnlag for NRLs krav og Statens tilbud i reindriftnæringens forhandlinger.

De mest grunnleggende endringsforslagene i rapporten er at dagens produksjonstilskudd og driftstilskudd delvis forslås erstattet med produksjonspremie, der driftsenheter får utbetalt et prosentvis tillegg på grunnlag av den totale verdien av kjøttproduksjon og biprodukter. Av hensyn til inntektsfordelingen videreføres driftstilskudd, men på et betydelig lavere nivå enn i dag. NILF foreslår å videreføre kalveslaktetilskuddet og tidligslaktetilskuddet. I forkant av forhandlingene 2003/2004 informerte finansministeren om at regjeringen ville innføre en tilsvarende skatteordning i reindriften som i jordbruket, jf. NILFs forslag. Ordningen innebærer et bunnfradrag i positiv næringsinntekt fra reindriften på 36 000 kroner, pluss et prosentfradrag av overskytende inntekt på 19 prosent for inntekt mellom 36 000 kroner og 170 211 kroner. Regjeringen foreslår at reindriftnæringens fradraget gjøres gjeldende fra inntektsåret 2003.

1.4.1 Sametingets merknad til NILFs rapport

Sametinget har ved to anledninger fremmet sitt syn på NILFs rapport, første gang på et informasjonseminar arrangert av NILF i september 2002, og deretter i sitt innspill til reindriftnæringens forhandlinger 2003/2004. Sametinget er i utgangspunktet positiv til endringer i dagens økonomiske virkemidler. Sametinget har gjort beregninger på grunnlag av tallmaterialet i rapporten og vurdert konsekvensen av NILFs forslag for ulike driftsenhetsstørrelser. Forslagene fra NILFs innebærer lavere overføringer til driftsenheter med reintall under ca. 300 rein og økte overføringer til driftsenheter med et høyere reintall. Ungdom i etableringsfasen med et lavt reintall vil få lavere overføringer, mens driftsenheter med et høyt reintall vil få økte overføringer. At det i reindriftnæringens avtale ikke tas høyde for at rovvilttapene kan regnes som uttak i forbindelse med tilskuddene, kan føre til at de mest rovviltutsatte områdene faller utenfor reindriftnæringens avtalesystemet.

For at ordningen med produksjonsrettede tilskudd skal virke må slaktemulighetene forbedres betraktelig. Sametinget ber derfor om at det iverksettes tiltak for å bedre infrastrukturen for slakt og videreforedling.

Vanskelige beiteforhold og/eller store rovvilttap som medfører lav produktivitet vil gi lavere overføring. NILFs forslag om skattefradrag og produksjonsavhengig støtte vil samlet sett gi størst effekt for de største driftsenhetene.

Sametinget ber om at det blir gjennomført løpende analyser av konsekvensene for slaktning og videreforedling.

1.5 Reindrifftsavtalen

1.5.1 Sametingets behandling av reindrifftsavtalen 2002/2003

Reindrifftsavtalen for 2002/2003 ble behandlet av Sametingets plenum 29. mai 2002 i sak 20/02. I sitt innspill til forhandlingene 2002/2003 fokuserte Sametinget på følgende:

- Forenkling av tilskuddsordningene til driftsenheter. Et minstekrav til produksjon for å skille ut driftsenheter som har en næringsvirksomhet og reinbestand innenfor en fastsatt øvre grense bør være det ytre og eneste vilkåret for de ulike tilskuddene.
- Den økonomiske situasjonen i næringen. En økning av satsene på produksjonsavhengig- og produksjonsuavhengig tilskudd som et av tiltakene til å forbedre økonomien i næringen
- Utviklingsprogram for duodji. Sametinget foreslår en økning av overføringen fra reindrifftsavtalen til Sametinget.
- Strukturelle forhold. En planmessig rekruttering og smidige generasjonsovergangsordninger.
- Regler for reinslaktning/Dokumentasjon av slakteuttak. Tilrettelegge for tradisjonell slaktning og utnyttning av råvarer fra rein.
- I behandlingen av reindrifftsforhandlingene uttrykte Sametinget tilfredshet med at forhandlingene foregikk på samisk og norsk. Videre var Sametinget fornøyd med at midler til verdiskapningsprogrammet for reindrift økte fra 7 til 7,7 mill kroner.
- Sametinget foreslo at partene vurderte tiltak for å styrke kvinners deltakelse i reindriften.
- Utviklingsprogram for duodji ble ikke prioritert av avtalepartene i forbindelse med reindrifftsforhandlingene, til tross for at dette er viktig for reindriften og for verdiskapningsprogrammet.
- Sametinget uttrykte tilfredshet med at det foretas en gjennomgang av tilskuddsordningene til driftsenheter og tamreinlag, men var bekymret over at det ikke stilles krav om samisk språk, kultur og reindriffts kompetanse til utredningsinstansen (Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning).

1.5.2 Sametingets innspill til reindrifftsforhandlingene 2003/2004

For reindrifftsforhandlingene 2003/2004 kom Sametinget med innspill til følgende :

- Reindrifftsens økonomiske situasjon
- Duodji
- Generasjonsovergangsordninger
- Kommentarer til NILFs gjennomgang av de økonomiske virkemidlene

1.5.3 Forhandlingsresultatet for avtaleåret 2003/2004

Rammen for bevilgningene for reindrifftsavtalen 2003/2004 settes til 95 mill kroner, eksklusive midler til tiltak mot radioaktivitet og verdien av skattefradraget i reindriften. Dette er en reduksjon fra inneværende avtaleår på 5,9 millioner kroner.

Bevilgningene til Reindrifftsens utviklingsfond (RUF) er 36,5 mill kroner mot 45,3 mill kroner i inneværende avtaleår. Avsetningene til Reindrifftsens utviklingsfond fordeles slik:

- 4,5 mill kroner til forskning og veiledning for 2003

- 2,0 mill kroner til Samisk utviklingsfond (SUF) for å støtte opp under kombinasjonsnæringer hvor reindrift inngår som en komponent
- 1,0 mill kroner til konfliktforebyggende tiltak for 2003
- 7,7 mill kroner til verdiskapningsprogrammet for reindrift
- Inntil 10,0 mill kroner til innløsning av driftsenheter og andre strukturtiltak i distrikter med behov for tilpasning av antall driftsenheter og reintall
- 1,0 mill kroner til kvinnerettede tiltak
- 0,7 mill kroner til dekning av kostnader ved omlegging av tilskuddsystemet
- 1,5 mill kroner til fagbrevordningen i reindriften
- 0,5 mill kroner til industrialisering av radiobjeller

Produksjonstilskudd erstattes med produksjonspremie. Produksjonspremien beregnes med en prosentsats på 25 % av avgiftspliktig salg av kjøtt og andre inntekter i reindriften.

Satsen for kalvetilskudd reduseres fra 225 kroner til 150 kroner per kalv. Formålet med kalvetilskudd er å stimulere til en størst mulig produksjon på et begrenset naturgrunnlag. Uttak av kalv kan hindre omfattende rovvilttap og tap forårsaket av låste beiter og lignende.

Tidligslaktetilskudd ordningen skal gjelde for Troms og Finnmark, og satsene fra inneværende driftsår opprettholdes. Formålet med ordningen er å stimulere til slakting på sommer-/høstbeite for å skjerme marginale vinterbeiteområder.

Driftstilskuddet reduseres betydelig fra 50 000 kroner til 10 000 – 25 000 kroner per driftsenhet. Ungdom under 30 år får et ekstraordinært tilskudd på 25 000 kroner de tre første årene ved overdragelse av driftsenhet.

Ektefelletilskuddet reduseres fra 50 000 kroner til 25 000 kroner.

Det ble utarbeidet tre tilleggsprotokoller og en protokolltilførsel fra NRL:

1. Dekning av kostnader ved tiltak som følge av radioaktiv forurensing.
2. Oppdrag til Norsk Institutt for Landbruksøkonomisk Forsking (NILF) om en gjennomgang av ordninger og avsetninger over Reindriften Utviklingsfond, samt den tidligere avsetningen til markedsfremmede tiltak. Avtalepartene var enige om følgende områder for gjennomgangen:
 - Dagens ordninger og avsetninger over RUF, samt tidligere avsetninger til markedsfremmede tiltak. Gjennomgangen skal se virkemidlene over RUF, Verdiskapningsprogrammet for rein og SUF i en sammenheng.
 - Dagens velferdsordninger
 - Dagens frakttilskuddsordninger
3. Engangsoverføring på 10 mill kroner fra RUF til post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd for å dekke merutgifter til produksjonstilskuddsordningen i foregående avtaleår.
4. Protokolltilførsel fra NRL om rovvilt.

1.5.4 Sametingets merknader til forhandlingsresultatet

Forslag til nytt virkemiddelsystem i rapport 2002 - 9 "Reindrift – nye virkemidler, økt verdiskapning" utarbeidet av Norsk Institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) dannet grunnlag for Statens tilbud ved reindrifftsforhandlingene, og den endelige reindrifftsavtalen 2003/2004.

Avtalens økonomiske ramme ble satt til 95,0 mill kroner, eksklusiv midler til tiltak mot radioaktivitet og verdien av skattefradraget i reindriften. Dette er en reduksjon på 5,9 mill kroner i forhold til inneværende avtaleår. Den økonomiske rammen for inneværende avtaleår var på 103 mill kroner, eksklusiv midler til radioaktiv forurensing. Etter avtale mellom partene ble 2,1 mill av denne rammen overført til Reindrifftsforvaltningen i Statsbudsjettet for 2003. Dette innebar at reindrifftsavtalens ramme ble redusert fra 103 mill til 100,9 mill. Dekning av kostnader ved tiltak som følger av radioaktivitet anslås til 5,0 mill kroner og verdien av reindrifftsfradraget anslås til om lag 6 mill kroner (Statens provenytab). Dersom verdien av skattefradraget blir i henhold til Statens prognose, er rammen uendret i forhold til den reduserte rammen på 100,9 mill.

Sametinget vil bemerke at det ville ha vært formålstjenlig at skattefradraget ikke hadde kommet til fratrukk i rammen. Dette ville ha styrket økonomien i reindrifftsavtalen.

Skattefradrag i reindriften

Sametinget er fornøyd med at reindriften får lignende skattefordeler som andre primærnæringer, og at ordningen rettes inn mot alle reieiere med inntekt fra reindriften, ikke bare driftsenhetene. Det er imidlertid slik at en vesentlig del av reieierne ikke vil oppnå en reell effekt av fradraget pga lav inntekt (jf NILF-rapport s.49). Sametinget anser det nødvendig at andre ordninger i reindrifftsavtalen har en inntektsmessig profil som kompenserer for de inntektsmessige skjevheter som skattefradrag medfører for reindrifftsfamilier med lav skattbar inntekt.

Tilskuddsordningene til driftsenheter

For å bli støtteberettiget må driftsenhetinnehaveren vise til en avgiftspliktig inntekt fra salg av reinkjøtt på minimum 30 000 kroner. Utover minstekravet som er basert på dokumentert kjøttproduksjon vil all annen reindrifftsrelatert næringsinntekt i næringsoppgaven inngå i grunnlaget for produksjonspremie. Sametinget er fornøyd med at minstekravet for å oppnå tilskudd er redusert, slik at flere reindrifftsutøvere kommer inn under støtteordningene i reindrifftsavtalen.

Sametinget er videre positiv til at avtalen stimulerer til økt verdiskapning i reindriften og at inntekter fra duodji, videreforedlet kjøtt og andre biprodukter av rein også inngår i grunnlaget for tilskudd/produksjonspremie. Reindriffts næringens virkemidler har tidligere fokusert kun på kjøttinntektene og den totale produksjonen har ikke vært synlig. Dette har medført at kvinners verdiskapning og inntekter i liten grad har vært verdsatt og dette har svekket kvinnes stilling i reindriffts næringen. Arbeidskapasiteten innenfor de forskjellige driftsenhetene varierer og disse variasjonene vil gi utslag i inntektsgrunnlaget og produksjonspremien i den nye virkemiddelordningen. Dersom det er tre medlemmer i en driftsenhet, vil disse ha mulighet for å oppnå en høyere produksjonspremie gjennom økt verdiskapning enn en driftsenhet med en eier. Sametinget har tidligere påpekt at muligheten til økt verdiskapning er begrenset fordi regler, forskrifter og hygienekrav er til hinder for slaktning i små skala og videreførdling av produkter av rein for

salg. Sametinget har anbefalt og anbefaler en liberalisering av reglene for reinslakting, som et ledd i å stimulere til markedsrettet produksjon og økt verdiskapning i reindriftnæringen. Sametinget finner ikke at det er tilstrekkelig at kun 10 rein per driftsenhet kan omsettes lokal. Stimulering og tilrettelegging av tradisjonell slakting og videreforedling av produkter fra rein burde ha vært et sentral del av årets reindriftsforhandlinger. Dette fordi en slik tilrettelegging vil åpne muligheten for økt verdiskapning og vil ha en positiv effekt på sysselsetningen i reindriften.

Produksjonspremien er på 25% av næringsinntekten i næringsoppgaven. Når næringsinntekten oppgies i næringsoppgaven vil dette utløse 24% merverdiavgift. Effekten av produksjonspremien i forhold til synliggjøring av verdiskapningen er derfor begrenset. Et fritak for merverdiavgift for duodjiproduksjon og annen produksjon kombinert med produksjonspremie vil derimot kunne synliggjøre en større del av verdiskapningen i reindriftnæringen. Et fritak for merverdiavgift må snarest settes i verk for duodjiproduksjon.

Sametinget vil peke på at den ny produksjonspremieordningen vil kunne gi reduserte inntekter for reineiere i etableringsfasen og reineiere i områder med høye rovvilttap. For disse vil reindriftsavtalens reduksjon av de produksjonsuavhengige tilskuddene kunne medføre lavere inntekter. Produksjonspremie vil gi størst effekt på de store driftsenhetene.

Sametinget er tilfreds med at det er etablert en ordning med ekstra tilskudd til yngre utøvere i etableringsfasen som kompensasjon for nedgangen i produksjonstilskuddet. Sametinget finner dog ordningen for begrenset ved at den gjelder bare for 3 år og kun for utøvere som får overført driftsenhet når de er under 30 år. Det vil således bare være et fåtall som vil ha nytte av ordningen.

Sametinget er fornøyd med at tidligslaktetilskuddsordningen utvides til også å gjelde reinbeiteområder i Troms, og at satsene fra 2002/2003 opprettholdes. Sametinget vil presisere at det er viktig å åpne for en større fleksibilitet i ordningen med hensyn til tidspunkt for slakting. Særlig for Troms vil det være hensiktsmessig å utvide ordningen til å gjelde også slakting inntil slutten av desember, siden slaktingen ofte må utsettes til nærmere jul pga lite snø.

Kvinneprofilen i årets reindriftsoppgjøret er svekket i og med at ektefellestilskuddet er halvert i forhold til inneværende avtaleår. For å kompensere ektefellestilskuddet med økt verdiskapning/produksjon må en ha en ev. duodjiomsetning på kr. 100 000. Sametinget synes det er beklagelig at avtalens midler som direkte stimulerer til kvinners deltakelse i reindriften blir redusert. Denne støtten har ikke gitt uttelling for det store flertallet reindriftssamiske kvinner, da mange av reindriftskvinnene i dag har lønnet arbeid utenom reindriften. Og Sametinget vil påpeke betydningen av å tilrettelegge for at kvinner stimuleres til å arbeide på hel- eller deltid i næringen. Det at kvinner deltar på alle områder i reindriftnæringen er viktig både av hensyn til miljøet i næringen, men også fordi kvinner i stor grad gir de viktigste bidrag til å utvikle den kulturelle bærekraften i næringen.

Sametinget er positiv til endringer av de økonomiske virkemidlene ovenfor reindriften, men vil understreke at de avtalte ordningene i for liten grad er rettet inn mot driftsenheter med et gjennomsnittlig reintall. En bedre fordelingsprofil på ordningene ville i sterkere grad enn de avtalte ordningene være et bidrag til utviklingen av en kulturell, økonomisk og økologisk bærekraftig reindrift.

Reindriftens utviklingsfond (RUF)

Sametinget har igangsatt et 5-årig utviklingsprogram for duodji der målet er å øke status for duodji, samt bidra til at duodji blir en større inntektskilde også for reindriften bl a gjennom verdiskapning.

Reindriftsnæringen blir mindre sårbar for økonomiske svingninger samtidig som rammevilkårene for kvinners deltakelse i drifta blir bedre. Sametinget har i den forbindelsen foreslått en økning av overføringene fra 2 mill til 4 mill til SUF. Sametinget merker seg at avtalepartene ikke gikk inn for en slik økning.

Sametinget er positiv til at avtalepartene er enige om å foreta en samlet gjennomgang av ordningene og avsetningene over Reindriftens utviklingsfond. I Sametingets vedtaket i forbindelse med fjorårets reindriftsavtale påpekte Sametinget det problematiske i at under 50 % av reindriftsavtalemidlene kommer den enkelte reindriftsfamilie til gode. En gjennomgang er derfor påkrevet, slik at en sikrer seg at reindriftsavtalemidlene faktisk går til å styrke verdiskapningen og inntektsgrunnlaget for reindriftsfamiliene. Sametinget er positiv til at også overføringen på 2 millioner kroner til Samisk næringsfond inngår i en slik gjennomgang. Sametinget har over mange år brukt betydelig beløp for å styrke ulike næringsaktiviteter i tilknytning til reindrift. Sametingets arbeid med næringskombinasjoner har utvilsomt hatt stor betydning for reindriftsfamilier.

Fagbrevordningene

Det ble avsatt 1,5 mill kroner til fagbrevordningen i reindriften. Sametinget er fornøyd med at avtalepartene var enige om finansiering og fortsatt drift av lærlingordningen i reindriften. Sametinget har i sitt innspill til reindriftsforhandlingene 2003/2004 foreslått en sammenslåing av opplæringskontorene for duodji og reindrift, samt at disse blir statlig finansiert. Det er en utfordring fremover å få etablert landsdekkende permanente opplæringskontorer for duodji og reindrift, samt få etablert faste gode finansieringsordninger for fagbrevordninger både innen reindrift og duodji. Sametinget inviterer til et samarbeid på dette området, slik at det gies mulighet for flere samiske ungdommer enn i dag til å ta en formell utdanning innen reindrift og duodji.

1.5.5 Utsyn

Reindriftsnæringen opplever lovreguleringer, regelverk og direktiver som både virker begrensende på næringens tradisjonelle virksomhet og driftsform, samt forringer kvaliteten på produktet/reinkjøttet. Dyrevernsloven §13 forbyr reineiere å foreta kastrasjon på rein - den skal utføres av veterinær. Dette medfører ekstra kostnader for reineieren. Reindriften har lang erfaring og kompetanse i kastrering som ved de nye bestemmelsene ikke blir verdsatt. Kastrasjon på bukker er nødvendig både i forhold til kvaliteten på slaktedyr, slaktevekt og i forbindelse med bruk av kjørerrein og leierein/førerrein (láidestanheargi). I tillegg er et viss antall kastrater i flokken viktig i forbindelse med drift av reinflokken.

Forbud (EØS rådsdirektiv 93/119/ES) mot bruk av krumkniv ved avlivning av rein bryter med tradisjonelle avlivingsmetoder i reindriften. Avlivning med krumkniv er en human avlivningsmetode. Et forbud viser inkompetanse i besluttsende organer med hensyn til hvordan reindrift bør drives. Boltspistol kan ikke erstatte krumkniv fordi den er uhensiktsmessig på fjellet og forringer kvaliteten på slaktet ved at reinen gulper opp mageinnholdet. Skyting er heller ikke et fullgodt alternativ.

Disse eksemplene viser viktigheten av at reindriftenes egen kompetanse blir tatt hensyn til i forbindelse med utarbeiding av forskrifter og regelverk. Slik det fungerer i dag er ikke akseptabelt.

Saken ble avsluttet tirsdag 20.mai 2003 kl. 11.35.

Sak 19/03

Sametingets budsjett 2003 – revidert budsjett

Saken påbegynt tirsdag 20. mai 2003 kl. 11.35.

I Dokumenter

- KRD`s fondsregnskap 551 Fond for regional næringsutvikling i fylker og kommuner – tildelingsbrev av 10.01.03 (vår referanse JASS 03/73-1)
- Statsbudsjettet 2003 kap 540, post 50 Sametinget, kap 540, post 54 Avkastning av Samefolkets fond og kap 552, post 72 Nasjonale tiltak for regional utvikling – tildelingsbrev av 21.01.03 fra Kommunal- og regionaldepartementet
- Statsbudsjettet 2003 kap. 856 barnehager, post 50 Tilskudd til Samiske barnehagetilbud – tildelingsbrev av 13.01.03 fra Barne- og Familiedepartementet.
- Statsbudsjettet 2003 kap. 320 Allmenne kulturformål post 53 Samiske kulturformål – tildelingsbrev av 13.11.02 fra Kultur- og kirke departementet
- Statsbudsjettet 2003 kap. 206 post 50 Tilskudd til Sametinget – tildelingsbrev av 28.11.02 fra Utdannings- og forskningsdepartementet
- Statsbudsjettet 2003 kapittel 701 post 21 – tildelingsbrev av 25.03.03 til Sametinget fra Helsedepartementet.

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget

Sametingets regnskap for 2002 viser et overskudd på *kr* 5 855 321. Fordelingen i budsjettet for 2003 fremgår av nedenforstående tabeller med tilhørende omtale av de enkelte poster:

Post	Benevnelse	Budsjett 2003	Bundne midler	Interreg statlig andel	Refordeling budsjett	Sum endring	Revidert budsj. 2003
01	Driftsutgifter pol. Ledelse	12 386 000	-	-	-	-	12 386 000
01	Driftsutgifter adm.	49 991 000	-	497 900	1 057 000	1 554 900	51 545 900
22	Spesielle driftsutgifter	3 875 000	-	-	2 542 371	2 542 371	6 417 371
51	Næringsutvikling	24 667 000	-	-	-	-	24 667 000
52	Kultur	30 724 000	-	-	-	-	30 724 000
53	Samisk språk	34 500 000	-	-	-	-	34 500 000
54	Miljø- og kulturvern	10 805 000	-	-	1 866 950	1 866 950	12 671 950
55	Andre tilskudd (pol. arb)	5 000 000	275 000	-	-	275 000	5 275 000
56	Opplæring	22 202 000	12 409 078	-	-	12 409 078	34 611 078
57	Internasjonalt samarbeid	1 700 000	-	200 000	389 000	589 000	2 289 000
57	Interreg, statlig andel	-	-	5 602 100	-	5 602 100	5 602 100
58	Samefolkets fond	-	7 419 150	-	-	7 419 150	7 419 150
59	Helse- og sosialsatsing	4 500 000	-	-	-	-	4 500 000
60	Arkiv-, bibliotek- og info.tj.	5 396 000	-	-	-	-	5 396 000
61	Likestillingstiltak	500 000	-	-	-	-	500 000
Sum		206 246 000	20 103 228	6 300 000	5 855 321	32 258 549	238 504 549

Tabellen nedenfor gir en ytterligere spesifisering av fordelingen av det regnskapsmessige overskuddet for 2002 på *kr 5 855 321*. Overskuddet fordeles til følgende tiltak:

Post	Benevnelse	Refordeling budsjett 2003
	Overskudd 2002 til refordeling	5 855 321
	Bundne midler:	
54	Miljø- og kulturvern	1 636 950
57	Internasjonalt samarbeid	389 000
I	Sum bundne midler	2 025 950
	Rest til refordeling	3 829 371
	Frie midler:	
01	Driftsutgifter adm.	
	- E-Sápmi	607 000
	- Samisk språknemnd	300 000
	- Prosjekt tilskuddsforvaltning	150 000
		1 057 000
22	Spesielle driftsutgifter	
	Læremiddelutvikling (FoU)	740 000
	Arkivsystem	500 000
	Politiske initiativ	100 000
	Likestillingskonferanse	300 000
	Samerettsutvalget/Finnmarksloven	902 371
		2 542 371
54	Miljø- og kulturvern	230 000
II	Sum forslag refordeling frie midler	3 829 371
Sum (I + II)		5 855 321

Tabellene nedenfor gir en spesifisering av fordelingen av budsjettrevisjonen i 2003 på de enkelte poster:

Post 01 Driftsutgifter

Driftsutgifter administrasjon

Post	Beskrivelse	Budsjett 2003	Interreg statlig andel	Refordeling budsjett	Sum endring	Revidert budsjett 2003
01	Administrasjon:	49 991 000	-	-	-	49 991 000
01	E-sápmi prosjekt	-	-	607 000	607 000	607 000
01	Styrking av drift Spráknemnd til spráknprosjekter	-	-	300 000	300 000	300 000
01	Teknisk assistanse-midler Interreg	-	497 900	-	497 900	497 900
01	Prosjekt tilskuddsforvaltning	-	-	150 000	150 000	150 000
Sum		49 991 000	497 900	1 057 000	1 554 900	51 545 900

Det avsettes *kr 607 000* til driftsutgifter for *eSápmi* prosjektet. Midlene skal dekke prosjektdirektørens lønn, samt to igangsatte forprosjekter.

Sametingets driftsutgifter til Spráknemnd økes med *kr 300 000*. Midlene skal benyttes til språkgruppens virksomhet (igangsette og fremme spráktiltak) og igangsetting av spráknprosjekter.

Sametinget får midler fra Interreg – delprogram Sápmi og Áarjelsaemien Dajve til administrering av Interreg programmet. Av disse midlene er *kr 497 000* overført til Sametinget og skal benyttes til administrering av programmet (teknisk assistanse midler).

Det avsettes *kr 150 000* til tilskuddsforvaltningsprosjektet. I prosjektet deltar personer fra Kommunal- og regionaldepartementet og Sametinget. Hovedformålet med prosjektet er å etablere retningslinjer for Sametingets tilskuddsordninger som er i tråd med de nye tilskudsreglene i funksjonelle krav for økonomiforvaltningen.

Post 22 Spesielle driftsutgifter

Spesielle driftsutgifter

Post	Beskrivelse	Budsjett 2003	Refordeling budsjett	Sum endring	Revidert budsjett 2003
22.1	Læremiddelutvikling (FoU)	1 800 000	740 000	740 000	2 540 000
22.2	Interreg driftsutgifter (Sametinget i Sverige)	250 000	0	0	250 000
22.3	Internett/datainformasjon/arkivsystem	1 300 000	500 000	500 000	1 800 000
22.5	Politiske initiativ	0	100 000	100 000	100 000
22.7	Konferanser (likestillingskonferanse)	425 000	300 000	300 000	725 000
22.8	Stedlig kontor i Oslo	100 000	0	0	100 000
22.9	Oppfølging av Samerettsutvalget/Finmarksloven	0	902 371	902 371	902 371
Sum		3 875 000	2 542 371	2 542 371	6 417 371

Læremiddelutvikling styrkes med *kr 740 000*, dette for å opprettholde tilsvarende aktivitetsnivå på læremiddelutvikling (FoU-tiltak) som i 2002.

Det avsattes *kr 500 000* til nytt dokumentbehandlingssystem. Anskaffelse av det nye systemet er i tråd med Sametingets overordnede kommunikasjons- og servicepolitikk. Overordnet målsetting i denne er at det skal

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik og Osvald Grønmo

utvikles brukertilpassede og kostnadseffektive tjenester tilgjengelig på nett. Sametinget har som mål at innen 2005 skal:

- elektroniske tjenester være Sametingets hovedtilbud til brukerne
- elektronisk saksbehandling bli det normale og like akseptert som papirbaserte løsninger
- tjenestetilbudet være tilgjengelig på nett

I tillegg krever Riksarkivet at statlige virksomheter skal bruke arkivløsninger som tilfredsstillt kravene i NOARK-4 (offisiell arkivstandard). Dagens arkivsystem JASS er basert på NOARK-3 standarden, og leverandøren gir ikke lenger bruker støtte eller oppgraderinger på systemet.

Det settes av *kr 100 000* til politisk initiativ, som Sametingsrådet kan disponere til tiltak og politisk initiativ, som ellers ikke dekkes av Sametingets tilskuddsordninger. Det var satt av kr 160 000 til dette formålet i 2002 budsjettet.

Det avsettes *kr 300 000* til likestillingskonferansen som blir avholdt i Kiruna mai 2003. Denne konferansen skulle vært avholdt i desember 2002, men ble utsatt til 2003. Det er ikke satt av midler til dette formålet i 2003.

Arbeidet med Finnmarksloven har høy prioritet i Sametinget og det vil derfor avsettes *kr 902 371* til dette formålet. Disse midlene skal dekke eksternt juridisk bistand, samt driftsutgifter for Sametingets politikere og administrasjon i forbindelse med informasjon, folkemøter og oppfølging i forhold til Stortingets behandling av loven.

Post 54 Miljø- og kulturvern

Miljø- og Kulturvern

Post	Beskrivelse	Budsjett 2003	Refordeling budsjett	Sum endring	Revidert budsjett 2003
54.1	Kulturminnevern - bundne tilsagn	1 500 000	1 636 950	1 636 950	3 136 950
54.2	Museer (Tana museum)	9 305 000	230 000	230 000	9 535 000
Sum		10 805 000	1 866 950	1 866 950	12 671 950

Midler til samisk kulturminnevern gis med en konverteringsfrist på 2 år og anses som bundne midler (innvilgede tilsagn fra Tilskuddsstyret). Sametinget avsetter *kr 1 636 950* til samisk kulturminnevern ved revidert budsjett 2003.

Videre avsettes *kr 230 000* til Museer, med forutsetning at utbetalingen foretas til Deanu musea/Tana museum. Deanu musea/Tana museum fikk i 2002 tildelt *kr 230 000*. Museet hadde ved utgangen av 2002 ikke fremmet utbetalingsanmodning. Dette skyldes i følge deres brev en manglende avklaring på ansvarsfordeling i en overgangsfase for museet.

Post 55 Andre tilskudd

Andre tilskudd - støtte til politisk arbeid

Post	Beskrivelse	Budsjett 2003	Bundne midler	Sum endring	Revidert budsjett 2003
55.1	Samiske hovedorganisasjoner - bundne midler	2 500 000	275 000	275 000	2 775 000
55.2	Politiske grupper i Sametinget	1 800 000	0	0	1 800 000
55.3	Opposisjonens arbeidsvilkår	700 000	0	0	700 000
Sum		5 000 000	275 000	275 000	5 275 000

Det settes av *kr 275 000* til Samiske hovedorganisasjoner. Tilsagnet ble gitt i desember 2002 og utbetales først i 2003, derfor betraktes midlene som bundet..

Post 57 Internasjonalt samarbeid

Internasjonalt arbeid

Post	Beskrivelse	Budsjett 2003	Interreg statlig andel	Refordeling budsjett	Sum endring	Revidert budsjett 2003
57.1	Interreg-regional andel	1 200 000	0	389 000	389 000	1 589 000
57.1	Interreg- drift av Åarjelsaemien Davje	0	200 000	0	200 000	200 000
57.1	Interreg - statlig del	0	5 602 100	0	5 602 100	5 602 100
57.2	Barentsamarbeid	200 000	0	0	0	200 000
57.3	Annet internasjonalt arbeid	300 000	0	0	0	300 000
Sum		1 700 000	5 802 100	389 000	6 191 100	7 891 100

Det avsettes *kr 389 000* til å dekke administrative utgifter til Interreg for Sametinget i Sverige. Sametinget får midler fra Interreg – delprogram Sápmi og Åarjelsaemien Davje, til administrering av Interreg programmet. Av disse midlene er *kr 200 000* avsatt til drift av Åarjelsaemien Davje og *kr 5 602 100* er bundet opp til statlig andel av Interregfinansieringen.

Forslag 1, representant Willy Ørnebakk, APs sametingsgruppe

Dersom Sametinget mottar midler fra Næringsdepartementet og/eller fra Kommunal- og regionaldepartementet til eSápmi, prioriteres av de frigjorte midlene - kr 40 000 til Kokelv sjøsamiske museum – driftsstøtte.

Sametinget initierer til en kampanje for å få tatt i bruk flere samiske stedsnavn i offentlig sammenheng.

Det nedsettes et tverrpolitisk utvalg for å arbeide for å få tilbake tapte fiskerettigheter i sjøsamiske områder.

Sametinget vil arbeide videre med å få Kultur- og kirke departementet til å innvilge investeringsstøtte til en ny bokbuss for det sørsamiske området.

Forslag 2, representant Anders Urheim, Aps sametingsgruppe

Viser til Sametingets budsjettbehandling under plenum 04/02.

Under post 5.4 Samiske kulturorganisasjoner – post 52.4 – fikk DSJ – DoajmmaSiebrre Julev-såbme – redusert sin driftsstøtte fra kr 97.000,- i 2002 til kr 50.000,- for 2003, i sum kr 47.000,-. Dette utgjør en reduksjon på 48,5%, der alle øvrige organisasjoner fikk økning av sin støtte fra 5,2% til 17,9%.

Aktivitetene i DSJ er betydelig trappet opp. Virksomheten som utøves er særlig viktig for samiske barn og ungdom i lulesamisk område og utøves i hovedsak av samiske ungdommer selv. Organisasjonen har behov for økte midler og forutsigbare rammer, slik at igangsatte og planlagte tiltak ikke skal måtte innstilles eller reduseres, med de negative konsekvenser dette får. Det er naturlig at organisasjonen tilgodeses med samme økning som de øvrige organisasjonene nevnt under post 5.4, kapittel 52.4.

Sametinget foretar en tilleggsbevilgning på kr 57.000,- i tråd med ovennevnte i forbindelse med revidert budsjett for 2003. Beløpet belastes post 22 – Spesielle driftsutgifter – Arkivsystem.

Forslag 3, representant Geir Tommy Pedersen, NSR samarbeidsgruppe

Sametinget må ta sikte på å opprette en tilskuddsordning hvor samiske frivillige organisasjoner kan søke om refusjon for utgifter til barnepass.

Forslag 4, representant John Harald Skum, NSR`s samarbeidsgruppe og SP`s sametingsgruppe

Sametinget tar sikte på å opprette en tilskuddsordning hvor samiske organisasjoner kan søke støtte til tolketjenester.

Forslag 5, representant Roger Pedersen, Samenes Valgforbund

Fullfinansiering av det pitesamiske hus. Dette utgjør ca 350 000,-. Utgjør ca 6 % av summen som er til fordeling i revidert budsjettbehandling. Dette dekkes ved å kutte ca 6 % i økningen til de andre postene.

Forslag 6, representant Stig Eriksen, MNS

Det settes av kr 150.000 til driftsstøtte til Pite samisk hus.

Post 22.3 reduseres med kr 100.000, og 22.9 kr. 50.000.

Forslag 7, representant Terje Tretnes, NSR`s samarbeidsgruppe og Senterpartiet

NSR`s samarbeidsgruppe og Senterpartiet foreslår at Sametinget bevilger grunnstøtte til Nuorttanasti på kroner 200.000. Støtten finansieres slik: Tas fra post 22 "Spesielle driftsutgifter" punkt 22.3 (internett/data og arkivsystem). Slik at den posten endres slik: 22.3 kr 1.600.000.

Forslag 8, fellesforslag alle grupper

Det settes av inntil kr 100.000 til driftsstøtte til Pitesamisk hus, Beiarn. Post 22.3 reduseres med kr 100.000.

Sign: _____/_____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik og Osvald Grønmo

III Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede. Forslaget ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.
- Forslag 2 ble enstemmig vedtatt.
- Forslag 3 ble vedtatt med 37 stemmer.
- Forslag 4 ble enstemmig vedtatt.
- Forslag 5 og 6 ble trukket.
- Forslag 7 ble vedtatt med 36 stemmer.
- Forslag 8 ble enstemmig vedtatt.
- Forslag fra Sametingsrådet ble vedtatt med 39 stemmer, med vedtatte endringer.

IV Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1	Svein Peter Pedersen	Willy Ørnebakk
2	Svein Peter Pedersen	
3	Willy Ørnebakk	Geir Tommy Pedersen
	Willy Ørnebakk (til forslaget)	
4	Anders Urheim	Svein Peter Pedersen
5	Roger Pedersen	
6	Geir Tommy Pedersen	
7	Stig Eriksen	
8	Terje Tretnes	Willy Ørnebakk
		Isak Mathis O. Hætta
9	Svein Peter Pedersen	
		Terje Tretnes
10	Jon Harald Skum	
11	Per A. Bæhr	Stig Eriksen
		Isak Mathis O. Hætta
12	Willy Ørnebakk	
13	Geir Tommy Pedersen	
14	Stig Eriksen	
15	Roger Pedersen	Anders Urheim
		Ann-Mari Thomassen
		Roger Pedersen
16	Willy Ørnebakk	
17	Janoš Trosten	
18	Geir Tommy Pedersen	
19	Stig Eriksen	

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik og Osvald Grønmo

20	Willy Ørnebakk	
21	Per Solli	
22	Svein Peter Pedersen (saksordfører)	
	Birger Nymo (forretningsorden)	
	Geir Tommy Pedersen (forretningsorden)	
	Ragnhild Lydia Nystad (forslaget)	

V Sametingets vedtak etter voteringen

Sametingets regnskap for 2002 viser et overskudd på *kr* 5 855 321. Fordeling i budsjettet for 2003 fremgår av nedenforstående tabeller med tilhørende omtale av de enkelte poster:

Post	Benevnelse	Budsjett 2003	Bundne midler	Interreg statlig andel	Refordeling budsjett	Sum endring	Revidert budsj. 2003
01	Driftsutgifter pol. Ledelse	12 386 000	-	-	-	-	12 386 000
01	Driftsutgifter adm.	49 991 000	-	497 900	1 057 000	1 554 900	51 545 900
22	Spesielle driftsutgifter	3 875 000	-	-	2 185 371	2 185 371	6 060 371
51	Næringsutvikling	24 667 000	-	-	-	-	24 667 000
52	Kultur	30 724 000	-	-	357 000	357 000	31 081 000
53	Samisk språk	34 500 000	-	-	-	-	34 500 000
54	Miljø- og kulturvern	10 805 000	-	-	1 866 950	1 866 950	12 671 950
55	Andre tilskudd (pol. arb)	5 000 000	275 000	-	-	275 000	5 275 000
56	Opplæring	22 202 000	12 409 078	-	-	12 409 078	34 611 078
57	Internasjonalt samarbeid	1 700 000	-	200 000	389 000	589 000	2 289 000
57	Interreg, statlig andel	-	-	5 602 100	-	5 602 100	5 602 100
58	Samefolkets fond	-	7 419 150	-	-	7 419 150	7 419 150
59	Helse- og sosialsatsing	4 500 000	-	-	-	-	4 500 000
60	Arkiv-, bibliotek- og info.tj.	5 396 000	-	-	-	-	5 396 000
61	Likestillingstiltak	500 000	-	-	-	-	500 000
Sum		206 246 000	20 103 228	6 300 000	5 855 321	32 258 549	238 504 549

Tabellen nedenfor gir en ytterligere spesifisering av fordelingen av det regnskapsmessige overskuddet for 2002 på *kr* 5 855 321. Overskuddet fordeles til følgende tiltak:

Post	Benevnelse		Refordeling budsjett 2003
	Overskudd 2002 til refordeling		5 855 321
	Bundne midler:		
54	Miljø- og kulturvern		1 636 950
57	Internasjonalt samarbeid		389 000
I	Sum bundne midler		2 025 950
	Rest til refordeling		3 829 371
	Frie midler:		
01	Driftsutgifter adm.		
	- E-Sápmi	607 000	
	- Samisk språknemnd	300 000	
	- Prosjekt tilskuddsforvaltning	150 000	1 057 000
22	Spesielle driftsutgifter		
	Læremiddelutvikling (FoU)	740 000	
	Arkivsystem	143 000	
	Politiske initiativ	100 000	
	Llikestillingskonferanse	300 000	
	Samerettsutvalget/Finnmarksloven	902 371	2 185 371
52	Kultur		
	Samiske kulturhus	100 000	
	Samiske kulturorganisasjoner	57 000	
	Samiske publikasjoner (Nuorttanásti)	200 000	357 000
54	Miljø- og kulturvern	230 000	230 000
II	Sum forslag refordeling frie midler		3 829 371
Sum (I + II)			5 855 321

Tabellene nedenfor gir en spesifisering av fordelingen ved budsjettrevisjonen i 2003 på de enkelte poster:

Post 01 Driftsutgifter

Driftsutgifter administrasjon

Post	Beskrivelse	Budsjett 2003	Interreg statlig andel	Refordeling budsjett	Sum endring	Revidert budsjett 2003
01	Administrasjon:	49 991 000	-	-	-	49 991 000
01	E-sápmi prosjekt	-	-	607 000	607 000	607 000
01	Styrking av drift Språknemnd til språkprosjekter	-	-	300 000	300 000	300 000
01	Teknisk assistanse-midler Interreg	-	497 900	-	497 900	497 900
01	Prosjekt tilskuddsforvaltning	-	-	150 000	150 000	150 000
Sum		49 991 000	497 900	1 057 000	1 554 900	51 545 900

Det avsettes *kr 607 000* til driftsutgifter for *eSápmi* prosjektet. Midlene skal dekke prosjektdirektørens lønn, samt to igangsatte forprosjekter. Dersom Sametinget mottar midler fra Næringsdepartementet og/eller fra Kommunal- og regionaldepartementet til *eSápmi*, vil Sametinget prioritere *kr 40 000* av de frigjorte midlene til Kokelv sjøsamiske museum som driftstøtte.

Sametingets driftsutgifter til Språknemnd økes med *kr 300 000*. Midlene benyttes til språkgruppens virksomhet (igangsette og fremme språktiltak) og igangsetting av språkprosjekter.

Sametinget får midler fra Interreg – delprogram Sápmi og Áarjelsaemien Dajve til administrering av Interreg programmet. Av disse midlene er *kr 497 000* overført til Sametinget og skal benyttes til administrering av programmet (teknisk assistanse midler).

Det avsettes *kr 150 000* til tilskuddsforvaltningsprosjektet. I prosjektet deltar Kommunal- og regionaldepartementet og Sametinget. Hovedformålet med prosjektet er å etablere retningslinjer for Sametingets tilskuddsordninger som er i tråd med de nye tilskuddsreglene for økonomiforvaltningen.

Sametinget initierer en kampanje for å få tatt i bruk flere samiske stedsnavn i offentlig sammenheng.

Post 22 Spesielle driftsutgifter

Spesielle driftsutgifter

Post	Beskrivelse	Budsjett 2003	Refordeling budsjett	Sum endring	Revidert budsjett 2003
22.1	Læremiddelutvikling (FoU)	1 800 000	740 000	740 000	2 540 000
22.2	Interreg driftsutgifter (Sametinget i Sverige)	250 000	0	0	250 000
22.3	Internett/datainformasjon/arkivsystem	1 300 000	143 000	143 000	1 443 000
22.5	Politiske initiativ	0	100 000	100 000	100 000
22.7	Konferanser (likestillingskonferanse)	425 000	300 000	300 000	725 000
22.8	Stedlig kontor i Oslo	100 000	0	0	100 000
22.9	Oppfølging av Samerettsutvalget/Finmarksloven	0	902 371	902 371	902 371
Sum		3 875 000	2 185 371	2 185 371	6 060 371

Læremiddelutvikling styrkes med *kr 740 000*, dette for å opprettholde tilsvarende aktivitetsnivå på læremiddelutvikling (FoU-tiltak) som i 2002.

Det avsattes *kr 143 000* til nytt dokumentbehandlingssystem. Anskaffelse av det nye systemet er i tråd med Sametingets overordnede kommunikasjons- og servicepolitikk. Overordnet målsetting i denne er å utvikle brukertilpassete og kostnadseffektive tjenester tilgjengelig på nett. Sametinget har som mål at innen 2005 skal:

- elektroniske tjenester være Sametingets hovedtilbud til brukerne
- elektronisk saksbehandling bli det normale og like akseptert som papirbaserte løsninger
- tjenestetilbudet være tilgjengelig på nett

I tillegg krever Riksarkivet at statlige virksomheter skal bruke arkivløsninger som tilfredsstillende kravene i NOARK-4 (offisiell arkivstandard). Dagens arkivsystem JASS er basert på NOARK-3 standarden, og leverandøren gir verken brukerstøtte eller oppgraderinger på systemet.

Det settes av *kr 100 000* til politisk initiativ, som Sametingsrådet kan disponere til tiltak og politisk initiativ, som ellers ikke dekkes av Sametingets tilskuddsordninger. Det var satt av *kr 160 000* til dette formålet i 2002 budsjettet. Det nedsettes et tverrpolitisk utvalg for å arbeide for å få tilbake tapte fiskerettigheter i sjøsamiske områder.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik og Osvald Grønmo

Det avsettes *kr 300 000* til likestillingskonferansen som blir avholdt i Kiruna mai 2003. Denne konferansen skulle vært avholdt i desember 2002, men ble utsatt til 2003. Det er ikke satt av midler til dette formålet i 2003.

Arbeidet med Finnmarksloven har høy prioritet i Sametinget og det avsettes *kr 902 371* til dette formålet. Disse midlene dekker ekstern juridisk bistand, samt driftsutgifter for Sametingets politikere og administrasjon i forbindelse med informasjon, folkemøter og oppfølging i forhold til Stortingets behandling av loven.

Post 52 Kultur

Kultur

Post	Beskrivelse	Budsjett 2003	Refordeling budsjett	Sum endring	Revidert budsjett 2003
52.1	Samisk kulturfond	8 837 000	0	0	8 837 000
52.2	Samiske forlag	1 573 000	0	0	1 573 000
52.3	Samiske kulturhus	4 833 000	100 000	100 000	4 933 000
52.4	Samiske kulturorganisasjoner	1 196 000	57 000	57 000	1 253 000
52.5	Samiske festivaler (tidl.Festivalstøtte)	1 360 000	0	0	1 360 000
52.6	Samisk idrett	550 000	0	0	550 000
52.7	Samisk teater (beaivváš Sámi teáhter)	11 075 000	0	0	11 075 000
52.8	Kunsterskipend	1 300 000	0	0	1 300 000
52.9	Samiske publikasjoner (Nuorttanásti)	0	200 000	200 000	200 000
Sum		30 724 000	357 000	357 000	31 081 000

Det settes av inntil *kr 100 000* til driftsstøtte til Pite samisk hus, Beiarn. Sametinget foretar en tilleggsbevilgning på *kr 57 000* til DoajmmaSiebrre Julev-sábme (DSJ) som er en oppjustering og økning jf. den ordinære budsjettbehandling i november 2002 sak 43/02. Sametinget gir grunnstøtte til Nuorttanásti på *kr 200 000*.

Post 54 Miljø- og kulturvern

Miljø- og Kulturvern

Post	Beskrivelse	Budsjett 2003	Refordeling budsjett	Sum endring	Revidert budsjett 2003
54.1	Kulturminnevern - bundne tilsagn	1 500 000	1 636 950	1 636 950	3 136 950
54.2	Museer (Tana museum)	9 305 000	230 000	230 000	9 535 000
Sum		10 805 000	1 866 950	1 866 950	12 671 950

Midler til samisk kulturminnevern gis med en konverteringsfrist på 2 år og anses som bundne midler (innvilgede tilsagn fra Tilskuddsstyret). Sametinget avsetter *kr 1 636 950* til samisk kulturminnevern ved revidert budsjett 2003.

Videre avsettes *kr 230 000* til Museer, med forutsetning at utbetalingen foretas til Deanu musea/Tana museum. Deanu musea/Tana museum fikk i 2002 tildelt *kr 230 000*. Museet hadde ved utgangen av 2002 ikke fremmet utbetalingsanmodning. Dette skyldes i følge deres brev en manglende avklaring på ansvarsfordeling i en overgangsfase for museet.

Post 55 Andre tilskudd

Andre tilskudd - støtte til politisk arbeid

Post	Beskrivelse	Budsjett 2003	Bundne midler	Sum endring	Revidert budsjett 2003
55.1	Samiske hovedorganisasjoner - bundne midler	2 500 000	275 000	275 000	2 775 000
55.2	Politiske grupper i Sametinget	1 800 000	0	0	1 800 000
55.3	Opposisjonens arbeidsvilkår	700 000	0	0	700 000
Sum		5 000 000	275 000	275 000	5 275 000

Det settes av *kr 275 000* til Samiske hovedorganisasjoner. Tilsagnet ble gitt i desember 2002, men utbetales først i 2003 og betraktes dermed som bundet midlene.

Sametinget tar sikte på å opprette en tilskuddsordning hvor samiske frivillige organisasjoner kan søke om refusjon for utgifter til barnepass.

Sametinget tar sikte på å opprette en tilskuddsordning hvor samiske organisasjoner kan søke støtte til tolketjenester.

Post 57 Internasjonalt samarbeid

Internasjonalt arbeid

Post	Beskrivelse	Budsjett 2003	Interreg statlig andel	Refordeling budsjett	Sum endring	Revidert budsjett 2003
57.1	Interreg-regional andel	1 200 000	0	389 000	389 000	1 589 000
57.1	Interreg- drift av Åarjelsaemien Davje	0	200 000	0	200 000	200 000
57.1	Interreg - statlig del	0	5 602 100	0	5 602 100	5 602 100
57.2	Barentsamarbeid	200 000	0	0	0	200 000
57.3	Annet internasjonalt arbeid	300 000	0	0	0	300 000
Sum		1 700 000	5 802 100	389 000	6 191 100	7 891 100

Det avsettes *kr 389 000* til å dekke administrative utgifter til Interreg for Sametinget i Sverige. Sametinget får midler fra Interreg – delprogram Sápmi og Åarjelsaemien Davje, til administrering av Interreg programmet. Av disse midlene er *kr 200 000* avsatt til drift av Åarjelsaemien Davje og *kr 5 602 100* er bundet opp til statlig andel av Interregfinansieringen.

Post 60 Arkiv-, bibliotek- og informasjonstjenester

Sametinget vil arbeide videre med å få Kultur- og kirke departementet til å innvilge investeringsstøtte til en ny bokbuss for det sørsamiske området.

Saken ble avsluttet tirsdag 20. mai 2003 kl. 19.10.

Sak 20/03

Sametingets årsmelding for 2002

Saken påbegynt tirsdag 20. mai 2003 kl. 15.30

I Dokumenter

- Sametingsplanen 2002-2005
- Sak 41/01 Sametingets budsjett 2002

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget

1 Årsmeldingens perspektiver

I følge samelovens § 1-3 skal Sametingets årsmelding oversendes Kongen. Regjeringen fremlegger for Stortinget en årlig stortingsmelding om Sametingets virksomhet. Sametingets meldingsrutiner innehar samtidig et 4-årig perspektiv. Stortinget har i tilknytning til vedtak om sameloven også besluttet at det en gang i hver stortingsperiode fremlegges melding om de tiltak som foretas for å sikre og utvikle samenes språk, kultur og samfunnsliv. En prinsippmelding skal således inneholde en mer grundig og prinsipiell drøfting av Regjeringens samepolitikk i hver stortingsperiode.

Sametinget tar sikte på at årsmeldingen for 2003 skal redegjøre for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling, jfr. likestillingslovens § 1a.

2 Framtidige utfordringer

2.1 Selvbestemmelse og rettigheter

Sametinget arbeider med å videreutvikle innholdet i samisk selvbestemmelse. Den samiske forståelsen av selvbestemmelse bygger på internasjonale normer og den utviklingen som har funnet sted både rettslig og politisk i internasjonale fora. Sametinget er opptatt av at samisk selvbestemmelse må tilpasses vår tid, samtidig som det bærer preg av det samiske folks egne verdier og levesett.

Innholdet i selvbestemmelse for det samisk folk må fastsettes gjennom likeverdige og reelle forhandlinger mellom to likeverdige parter. Det vil derfor være en sentral oppgave å innføre forhandlingsplikt mellom Sametinget og myndighetene. Plikten må omfatte mer enn konsultasjon og dialog, og må medføre gjensidige forpliktelser. Grensegangen mellom ansvarsområder og innflytelse mellom samiske og norske myndigheter

må løses gjennom reelle forhandlinger og avtaler. Det må snarest nedsettes et utvalg med representanter fra Regjeringen og Sametinget som utreder hvordan forhandlingene skal gjennomføres.

Sametinget krever at urfolks rettigheter på nasjonalt og internasjonalt nivå, styrkes. Arbeidet med å konkretisere og videreutvikle Sametingets rettighetspolitikk på bakgrunn av den internasjonale rettsutviklingen, og de rettsprinsippene som gjelder for urfolks rettigheter både nasjonalt og folkerettslig, videreføres.

Urfolks rettigheter til tradisjonell kunnskap er under utvikling internasjonalt, og Sametinget vil aktivt bidra til at samisk tradisjonell kunnskap kartlegges og vernes i samsvar med de internasjonale retningslinjene.

Sametinget vil nøye følge opp regjeringens proposisjon til ny Finnmarkslov og arbeidet til det nye Samerettsutvalget for Troms, Nordland og sørsameområdet.

Samene har rettigheter knyttet til olje- og gassforekomster i samiske ressursområder, noe som innebærer at Sametinget krever rett til å være med på å bestemme over disse ressursene. Det er derfor nødvendig med forhandlinger om rådighet over og utnyttelse av forekomstene i disse områdene.

2.2 Forholdet mellom Sametinget og sentrale myndigheter

Sametingets målsetting er at alle offentlige myndigheter tar et medansvar for samisk samfunnsutvikling. Sametinget har fremmet krav om en forhandlingsmodell mellom Regjeringen og Sametinget som omfatter budsjetttrammer og ansvarsfordeling på alle samfunnsområder. Det viser seg fortsatt at det er nødvendig å påpeke sentrale og regionale myndigheters ansvar også for den samiske befolkningen. Det er behov for en mye større grad av involvering av Sametinget i plan- og utviklingsprosesser som medfører konsekvenser for samenes rettigheter etter intern- og folkerett. Sametinget krever bedre ordninger for forhandlinger og dialog mellom staten og Sametinget i slike saker. Lovgivningen må også gjenspeile at Norge er et land bygget på territoriet til to statskonstituerende folk, nordmenn og samer.

Det må skje en bred gjennomgang av kommunenes og fylkeskommunenes ansvar og oppgaver i samiske saker, samtidig som rolle- og oppgavefordelingen mellom Sametinget og den øvrige forvaltningen må klargjøres. En slik gjennomgang bør ha som utgangspunkt at Sametingets myndighet skal styrkes, og at rolle- og oppgavefordelingen skal skje ut fra et partnerskapsperspektiv mellom Sametinget og de sentrale myndigheter.

I opplærings spørsmål er det viktig at Sametinget har et samarbeid med sentrale myndigheter i en tidlig fase i ulike prosesser, spesielt når det gjelder landsdekkende bestemmelser som f.eks. endringer av lover, forskrifter og retningslinjer, utviklingsprosjekter m.m.

Sametinget kan ikke akseptere at samiske områder stadig legges ut for salg eller deles ut til ulike formål uten at samene på noen måte har innflytelse over situasjonen. Et eksempel på dette er muting, leting, undersøkelse og drift av mineralforekomster. Nærings- og handelsministeren ga signaler om at arbeidet med ny minerallov skulle skje gjennom tett dialog og stor grad av åpenhet med Sametinget. Imidlertid har departementet kun avholdt et orienteringsmøte med Sametinget på administrativt nivå. Sametinget holder fast ved at ny minerallov må være en konsesjonslov der bergfrihetsprinsippet fjernes også for mutbare

mineraler. En konsesjonslov vil i sterkere grad ivareta behovene for utredning om konsekvenser for næringer, miljø, kultur og samfunn.

Sametinget har satt fokus på at en beskyttelse av internasjonale urfolksrettigheter må vektlegges i lovarbeidet. Det er en utfordring å knytte det internasjonale arbeidet med konvensjonen om biologisk mangfold der Norge er en aktiv deltaker, til det lovarbeidet som gjøres på dette området internt i Norge.

2.3 Samemanttallet og valg

Det er viktig å bidra til økt oppslutning om samemanttallet. Målet er å bidra til faktisk kunnskap og oppmerksomhet omkring selve manntallsordningen, og slik bidra til å øke antall registrerte i samemanttallet. Et virkemiddel er å bidra til økt og mer aktiv informasjon om Sametingets mangeartede virksomhet som berører lokalsamfunn og enkeltpersoner og det samiske samfunnet i sin helhet.

Arbeidet med samemanttallet må forbedres. Førings- og administreringen av manntallet må flyttes til et sentralt nivå, som i dette tilfellet er Sametinget. Dette vil sikre folks stemmerett og man vil oppnå en enhetlig behandling av alle begjæringer om innføring, samt en kontinuerlig oppdatering av samemanttallet. Sametinget vil også vurdere flere fremtidsrettede løsninger for avvikling av sametingsvalget, som postvalg, elektronisk valg etc.

I forhold til underrepresentasjonen av kvinner på Sametinget, konkluderer rapporten om valg, nominasjon og likestilling¹ med at det er vanskelig å trekke noen entydige konklusjoner ut fra analysen av tall for valg og nominasjon. Det pekes på at valgordningen kan være en av årsakene til at kvinner systematisk faller utenfor eller ikke blir nominert. Det er behov for å videreføre forskning om kjønn i det samiske samfunnet og i denne sammenhengen vurdere både valgreglene og Sametinget som en politisk arena.

2.4 Språk, kommunikasjon og informasjon

2.4.1 Samisk språk

I enkelte geografiske områder er det samiske språket svært truet. Sametinget har prioritert utvikling, vitalisering og bevaring av samisk språk som nr. 1 når det gjelder målområder. Det er derfor en sentral målsetting at samisk språkarbeid må styrkes, vitaliseres og utvikles i alle språkregioner. Målet er at samisk og norsk skal bli likeverdige språk. De store utfordringene man står overfor i forhold til å styrke, vitalisere og utvikle det samiske språket krevet at Stortinget øker bevilgningene til språkarbeidet betraktelig.

Samiske språksentre vil være et av flere tiltak for å gjennomføre Sametingets målsetting. Språksentrene er spesielt viktige i de områdene der samisk språk står svakt. Språksentrene skal være en arena hvor samisk snakkes, høres og synliggjøres, og samtidig være ressursentre for regionen. Sametinget vil fortsette arbeidet med å etablere flere språksentre.

Gjennom sameloven er samene i Norge sikret grunnleggende rettigheter for bruk av samisk. Samelovens språkregler har nå vært i funksjon siden 1992, og det er nå behov for å evaluere reglene, slik at de tilpasses dagens situasjon og internasjonale språkbestemmelser.

¹ ”Vil de ikke - eller slipper de ikke til? En undersøkelse av den lave kvinnerepresentasjonen på Sametinget i Norge”, Torunn Pettersen, Eikjok og Keskitalo, november 2002

Den statlige støtten til offentlig forvaltning, og det enkelte individs rett til å bruke samisk, er begrenset til 6 kommuner. Enkeltpersoners rettigheter i henhold til sameloven og lov om voksenopplæring må i varetas også utenfor det som i dag defineres som forvaltningsområdet for samisk språk etter samelovens språkregler. Sametinget har derfor tatt initiativ til utvidelse av dette forvaltningsområdet noe som krever økning av rammene for midler til tospråklighet.

I løpet av 1999/2000 gjennomførte Samisk språkråd en undersøkelse² om hvordan offentlige organer følger samelovens språkregler. Undersøkelsen viser at det er nødvendig å styrke samisk språk som administrasjons- og saksbehandlingsspråk i offentlige organer.

Samisk må bli et kommunikasjonsspråk for samisktalende på alle nivå. Dette krever at skolen tar i bruk samisk i fagundervisningen, slik at barn og unge blir fortrolige med samisk som fagspråk, og fagterminologi blir en naturlig del av undervisningen. På denne måten kan samisk utvikles til å bli et selvberende samfunnsspråk.

Samisk terminologiarbeid og innsamling og registrering av samiske stedsnavn er viktig for å bevare og fremme samisk språk. Det samme gjelder også for samiske personnavn. Om samisk språk skal kunne anvendes som et aktivt redskap i faglig sammenheng er det en forutsetning at samiske termer og stedsnavn er tilgjengelig for alle brukergrupper i samfunnet. Sametingets orddatabank må fornyes og utvides med ord og termer fra alle samiske språkgrupper og dialekter, og må derfor utvikles til å bli et felles redskap over landegrensene.

Samiskspråklige stedsnavn må synliggjøres og tas offentlig i bruk. For å nå dette målet må de sentrale myndighetene i samarbeid med Sametinget, aktivt drive informasjonsarbeid overfor kommuner, fylkeskommuner og andre. I Kultur- og kirke departementets arbeid med evaluering av stedsnavnloven, må problemstillingene som er knyttet til flerspråklig navnebruk i Norge vurderes særskilt, og i bredere sammenheng enn det som er gjort hittil.

2.4.2 Informasjon og bibliotek tjenester

Utvikling av elektroniske tjenester innenfor rammene av Sametingets virksomhet vil kreve betydelige ressurser og innsats. Den overordnede målsettingen i kommunikasjons- og servicepolitikken er å gjøre tjenestene tilgjengelige på nett via elektronisk og døgnåpen forvaltning. Det må følges opp med bevilgninger til tiltak som kommer som følge av det pågående arbeidet med å utarbeide en strategi for IKT og elektroniske tjenester i Sametinget.

Kommunene og fylkeskommunene er ansvarlige for å utvikle bibliotek tjenester til alle sine brukere. Den største utfordringen er å sikre kompetanse, ressurser og vilje til å utvikle bibliotek tjenester rettet mot den samiske befolkningen. For å videreutvikle Samisk spesialbibliotek til et "bibliotekenes bibliotek", der kompetanse og ressurser stilles til rådighet for de som etterspør samiske bibliotek tjenester, må et nytt og internettbasert biblioteksystem få høy prioritet. Dette vil være et viktig bidrag til å gjøre samisk litteratur tilgjengelig for langt flere, blant annet ved at bokbestillinger kan gjøres over nett. Det må opprettes en egen

²Iskkadeapmi sámegiela geavaheami birra : raporta / Undersøkelse om bruken av samisk språk : rapport. Sámi ealáhus- ja guorahallanguovddaš / Samisk nærings- og utredningssenter, 2000.

tilskuddsordning til bibliotek som ønsker å bygge opp en grunnleggende stamme av bøker og andre kilder rettet mot bibliotekenes samiske brukere.

Etableringen av samiske bokbuss er et bidrag til en ellers mangelfull samisk bibliotekstjeneste. Å sikre finansieringen av de samiske bokbussene i områder med spredt bosetting og kommunikasjonsmessige utfordringer, står sentralt i utviklingen av bedre bibliotekstjenester til de samiske brukerne.

2.5 Barnehage, opplæring og forskning

2.5.1 Barnehage

Barnehagen er helt sentral i forhold til utvikling og styrking av samisk språk og kultur. Sametingets overordnede målsetting er derfor at *alle* samiske barn skal få et fullverdig samisk barnehagetilbud. Dette tilbudet skal bygge på samisk språk og kultur, og anses som et av de mest grunnleggende av barns rettigheter.

Sametinget er kjent med at Barne- og familiedepartementet har påbegynt arbeidet med revidering av rammeplan for barnehager. I den forbindelse vil det være viktig å arbeide for at det samiske perspektivet blir en naturlig del av planen. Lov om barnehager må hjemle samiske barns rett til tilbud i samisk språk og kultur i barnehagen.

2.5.2 Opplæring

Alle samiske barn har rett til individuell opplæring *i* samisk. En slik individuell rett omfatter ikke retten til opplæring *på* samisk. Sametingets mål er at alle samiske elever får en individuell rett til opplæring på samisk, både i grunnskolen og i videregående opplæring. Samiske barns rett til samisk språk må også sikres innenfor skolefritidsordningen (SFO).

Det samiske læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97S) må gjøres gjeldende for flere skoler og kommuner i landet. Det må legges til rette for at all samisk opplæring gis innenfor det normale timetallet for elevene på hvert klassetrinn.

Samisk undervisning medfører ekstra kostnader for kommuner og fylkeskommuner. Dette gjør seg gjeldende bl.a i forhold til materiell på samisk og ekstra lærerressurser. For at samiske elever skal sikres sine rettigheter i følge opplæringsloven til opplæring i og på samisk, må staten refundere kommunenes og fylkeskommunenes utgifter fullt ut.

Det må utarbeides en gjennomgående samisk opplæringsplan for videregående opplæring. Det vil også være nødvendig å sikre samisk innhold i de nasjonale læreplanene på lik linje med de nasjonale læreplanene for grunnskolen. Sametingets forskriftsmyndighet etter opplæringsloven § 6-4, må utvides til å gjelde alle fagene i grunnskolen.

Den økende samiske kulturbevisstheten medfører at voksne etterspør tilbud om samisk språkopplæring. Det må utarbeides et opplegg for dette og samtidig må ressurser stilles til rådighet. I fjorårets årsmelding var dette ett av de høyest prioriterte områdene, og det er svært viktig å få en snarlig løsning på dette.

2.5.3 Høyere utdanning og forskning

Sametingets overordnede mål er at samiske utdanningsinstitusjoner og samisk høyere utdanning fortsatt må utvikles på samenes egne premisser. Sametinget ser derfor behov for at det etableres én felles samisk lærerutdanning som kommer hele det samiske samfunnet til gode. Videre er det viktig at regjeringen aktivt støtter Samisk Høgskoles mål om å bli en vitenskapelig høgskole.

Utdannings- og forskningsdepartementet må medvirke til at det settes i gang en satsing på forsknings- og utviklingsarbeid, bl.a. et langsiktig program for oppbygging og utvikling av samisk høyere utdanning og forskning og et langsiktig forsknings- og vitaliseringsprogram for samisk språk som spesielt rettes mot områder der språket står svakt.

For å sikre rekruttering av lærere i samiske skoler må virkemiddelordningen videreføres og utvikles. Når det gjelder rekruttering av samiskspråklige lærere og førskolelærere må Sametinget tilføres midler fra Utdannings- og forskningsdepartementet for å opprette stipendordninger.

Samisk språk- og kulturkunnskap må integreres i det faglige innholdet på alle landets høgskoler og universiteter.

2.5.4 Læremiddelutvikling

Det samiske samfunnet står overfor en stor utfordring mht. produksjon og utvikling av samiske læremidler både med hensyn til menneskelige og materielle ressurser. Det er behov for en felles nordisk målsetting i de forskjellige fag for å gjøre det lettere å tilpasse og effektivisere læremiddelutviklingen. På dette området er det derfor nødvendig å samordne arbeidet på nordisk nasjonalt nivå.

Det må også satses på komponenter som kan tilfredsstille spesialpedagogiske behov, slik at læremidler kan fremstå som multifunksjonelle. Videre er det behov for å videreutvikle samisk læringsnett (oahpponeahhta) og integrere utvikling av samiske digitale/elektroniske læremidler i nasjonale prosjekter.

2.6 Areal-, miljø- og kulturvern

Sametinget ønsker å delta på mest mulige like vilkår med de sentrale myndigheter for å oppnå en mer miljøvennlig og bærekraftig utvikling. For at dette skal kunne skje er Sametinget avhengig av å bli gitt ressursmessig mulighet til å arbeide med disse problemstillingene på en forutsigbar og faglig forsvarlig måte.

Det må utarbeides klare retningslinjer for hvordan eventuelle verneprosesser skal gjennomføres for å sikre en likeverdig samisk deltakelse. En slik fornyet gjennomgang må skje i samarbeid mellom Sametinget og regjeringen. I denne forbindelse viser Sametinget til at Stortinget vedtok i forbindelse med verneplanarbeidet for Tysfjord/Hellemo-området, at dette blir en nasjonal prosess med direkte kontakt mellom Miljøverndepartementet og Sametinget, jfr behandlingen av Innst.S. nr. 110 (2002-2003) i Stortinget forslag nr. 4. Sametinget anser det som helt nødvendig at nye og helhetlige vurderinger av aktuelle verneområder foretas, før det fattes nye vernevedtak i samiske områder.

Sametinget har et samlet og helhetlig ansvar for samiske kulturminner i hele det samiske bruks- og bosettingsområdet i 6 fylker. Dette arbeidet krever tid og ressurser utover dagens kapasitet. De sentrale myndighetene må derfor stille flere ressurser til rådighet for at Sametinget skal kunne ivareta et samlet og

helhetlig ansvar for de samiske kulturminnene. Samiske kulturminneperspektiver må innarbeides på en grundig og helhetlig måte i den varslede stortingsmeldingen om kulturminnepolitikken.

Sametinget arbeider for en faglig og økonomisk styrking av de samiske museene. Regjeringen må styrke den økonomiske situasjonen for de samiske museene, dette gjelder spesielt i forhold til finansiering av prosjekter og større investeringer.

Sametinget står ovenfor store utfordringer i forbindelse med forvaltningen av vassdragene, både de vernede og de som ikke er vernet. Omleggingen av Samla plan og implementeringen av EU's vanddirektiv vil også stille Sametinget overfor store utfordringer. Sametinget må settes ressursmessig i stand til å ivareta de samiske interessene både i forvaltningen av vassdrag, omleggingen av Samla plan og implementeringen av EU's vanddirektiv.

2.7 Kultur og næring

2.7.1 Samisk kultur

Samisk kultur har hatt en positiv utvikling med et stadig større mangfold av både gamle og nye uttrykksformer. Både i et samfunnsperspektiv og i et kulturpolitisk perspektiv må samisk kunst- og kulturutvikling ha den samme frie uttrykksform som de hittil har hatt. Dette krever en omfattende og mangfoldig satsing på flere områder, en satsing som involverer mange aktører. Kulturtiltakene er spesielt viktige for utvikling av samisk språk, identitet og tilhørighet. For å stimulere til fortsatt utvikling og ivareta det som allerede eksisterer må Stortinget øke rammene til samiske kulturformål.

Språk- og kultursentra er viktige for utvikling av samisk språk og kultur. Utbyggingen av Aja Samisk Senter, må fullfinansieres. I tillegg planlegges utbygging av Vardobáiki i Sør-Troms og Saemien Sijte i Nord-Trøndelag. Sametinget har tidligere gitt uttrykk for at det må opprettes et eget kulturhusfond og vil følge opp dette.

De samiske teatrene spiller en viktig rolle som arenaer for formidling og opplevelse av samiske kunst- og kulturuttrykk, og for bruk av samisk språk. Áarjelhsaemien Teatere/Sydsamisk Teater og Beaivváš Sámi Teáhter må sikres et forsvarlig økonomisk fundament for virksomheten, slik at de er i stand til å betjene hele det samiske bosettingsområdet.

Det har vært en merkbar økning i antallet søknader til samiske filmformål. Det er fortsatt nødvendig å styrke rammevilkårene for samiske film- og videotiltak.

Sametinget er opptatt av at samiske kunstnere får tilfredsstillende arbeids- og rammevilkår. Et kunstmuseum vil være viktig både for kunstnere og for publikum, samtidig som det er viktig at forholdene legges til rette for formidling av samisk kunst til kommende generasjoner. Det er spesielt viktig å finne en løsning på hvordan Nils Aslak Valkeapääs kunst skal ivaretas og forvaltes. Sametinget mener at staten bør være med på å finansiere utløsning av boet.

Samisk musikk må bli med i Landsdelsmusikerordningen, for å bevare og bedre formidlingen av tradisjonell joik og samisk musikk. I tillegg må samiske artister få mulighet til utvikling og formidling av sin musikk.

Behovet for publikasjoner tilpasset den samiske befolkningen er stort. Realisering av litteraturprosjekter må forseres. Sametinget ser det som viktig å få etablert en permanent innkjøpsordning for samisk skjønnlitteratur.

Sametinget har flere ganger bedt om overføring av spillemidler til samisk idrett, og forventer nå at dette kommer i orden. Skiidretten har lange tradisjoner i det samiske samfunnet, og det må igangsettes en utredning som belyser forhold rundt etablering av et nasjonalt samisk skianlegg.

2.7.2 Næringer

Et allsidig og fleksibelt lokalt næringsliv danner det materielle grunnlaget for samisk kultur. Det overordnede mål for regionalpolitikken i de samiske områdene er å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Sametinget legger nærhets- og avhengighetsprinsippet til grunn for sin næringspolitikk. Det er helt avgjørende at det utvikles forvaltningsmodeller der lokalbefolkningen kan dra nytte av sine fordeler. Muligheten til næringskombinasjoner er en viktig del av dette, og utviklingstiltak må ha for øye at disse skal skape levedyktige kombinasjoner. Bevaring, styrking og videreutvikling av det lokale næringsliv betinger også en aktiv bruk av målrettede virkemidler. Livsgrunnlaget for samiske bygdesamfunn er primærnæringer som fiske, landbruk, reindrift, høsting av naturressurser i tillegg til privat tjenesteyting og offentlig service. For å opprettholde bosettingen må rammebetingelsene for næringslivet i de samiske områdene bedres. De samiske samfunnene skal være attraktive og en ressurs for begge kjønn. Det må derfor finnes gode tilbud for barn og unge og varierte jobbmuligheter for begge kjønn.

Sametinget går inn for at tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark blir opprettholdt og at en beholder de ordningene som er etablert. Nord-Troms og Finnmark har en stor samisk befolkning. I behandlingen av ordningene innenfor tiltakssonen kan urfolksperspektivet nyttes for å få gjennomslag for ordninger som ellers vil kunne bryte med internasjonale regler for offentlig støtte og særordninger. Sametinget går inn for at ordningen om fritak for arbeidsgiveravgift innenfor tiltakssonen opprettholdes slik som i dag. Dagens ordning er lett å administrere og er godt tilpasset næringsstrukturen i tiltakssonen.

Sametinget har i flere år fremmet forslag overfor Fiskeridepartementet om opprettelse av en samisk fiskerisone for de samiske bosettingsområdene, uten at dette er fulgt opp fra departementets side. For å sikre den samiske bosetningen ved kysten må fangstrettighetene for den minste kyst- og fjordflåten styrkes. Denne flåten må tilføres større andel av fiskeressursene. I fremtiden bør det også vurderes egne kvoter for de samiske områdene. Sametinget vil komme tilbake til dette.

Utviklingen lokalt er avhengig av den regionale og nasjonale politikken og internasjonale avtaler. Resultatet av forhandlingene om WTO-avtalen³ vil få avgjørende betydning for en fortsatt jordbruksproduksjon, og kan sammen med EØS-avtalen svekke det samiske jordbruket.

Reindriftens selvstendige rettsgrunnlag i samiske beiteområder basert på samisk tradisjon og alders tids bruk må lovfestes. Sametinget må få en mer sentral og aktiv rolle i utformingen av reindriftpolitikken, og krever å bli involvert i det videre arbeidet med reindriftslovproposisjonen og forskriftene til loven. Når det gjelder

³ Verdens handelsorganisasjon (WTO). De nye forslagene innebærer bl.a. en storstilt nedbygging av importvernet, økning av importkvotene, reduksjon i prisstøtte, halvering av areal- og dyrestøtten og en overgang fra produksjonsavhengige til produksjonsuavhengige støtteordninger.

arbeidet med ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige, må både reindriften og sametingene i begge land sikres deltakelse i det videre arbeidet.

Arbeidet med den nye stortingsmeldingen om rovvilt vil ha stor betydning for rammebetingelsene for samisk reindrift og jordbruk. Rovviltstammen må reguleres slik at den ikke er en trussel mot samisk reindrift og husdyrhold. Sametinget minner om at internasjonale regler setter begrensninger for den norske rovviltpolitikken i samiske områder.

Sametingets 5-årige utviklingsprogram i duodji skal gi en dokumentasjon på hvilken effekt næringen har på verdiskapning og sysselsetting i de samiske områdene, med spesiell fokus på kvinnelige arbeidsplasser. Programmet er viktig for utviklingen av duodji som næring, og staten må bidra til å sikre en fullfinansiering av programmet.

2.8 Helse og sosial

Sametinget arbeider for å styrke de samiske pasientenes faglige, kulturelle og språklige rettigheter. Som et ledd i dette arbeidet, vil Sametinget at det opprettes et samordnet samisk kompetansesenter som inneholder både somatikk, psykiatri og forskning. For å kunne gjennomføre dette, må Staten bevilge særskilte midler til dette formålet. Det er ellers viktig å heve institusjonenes status og styrke disse økonomisk, faglig og personellmessig.

Sykehusene og andre spesialisthelsetjenester ble fra 01.01.02 overtatt av staten og faller således utenfor Sametingets regelverk, hvor det kan gis støtte til tospråklighetstiltak til kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk. Sametinget vil derfor at Helsedepartementet snarest setter av midler, slik at helseforetakene får tilført tilstrekkelig med midler til gjennomføring av språktiltak som helseinstitusjonene iht. gjeldende lovgivning er forpliktet til å gjennomføre. Sametinget vil arbeide for at det oppnevnes et eget samisk helse- og sosialfaglig råd som kan sikre samiske interesser i helsesektoren. Sametinget vil også arbeide for at det er Sametinget som samordner og kommer med forslag om samiske representanter til styrene i helseforetakene.

Helsedepartementet har i januar evaluert oppfølgingen av NOU 1995:6 Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge. Sametinget har bedt om å bli overført hovedansvaret for tildeling av prosjektmidlene og organisering av disse i fremtiden.

2.9 Samarbeid

Samarbeidet mellom fylkeskommunene og Sametinget er meget viktig for å få til en god utvikling for det samiske folket i Norge. Gjennom fylkeskommunenes nye rolle som regionale utviklingsaktører, legges mye av premisene for den regionale utviklingen i fylkene. Sametinget ønsker derfor å utvikle samarbeidet med fylkeskommunene i de samiske bosettingsområdene, og i dialog med dem finne frem til modeller som er hensiktsmessige og som ivaretar det samiske perspektivet. Det vil spesielt være en utfordring å få inn gode rutiner i fylkesplanleggingen som gjør at man tar hensyn til urfolkperspektivet. Sametinget må tilføres regionale utviklingsmidler for å kunne ivareta sin rolle i samarbeidet med fylkeskommunene.

Sametinget ser det som svært viktig at regjeringen har forståelse for det arbeidet Samisk parlamentarisk råd utfører. Samenes grenseløse arbeid fra tidligere tider, og dagens samarbeidsformer over landegrensene utgjør et stort potensial. Hovedutfordringen for Samisk parlamentarisk råd er å få finansiert rådets virksomhet.

2.10 Sametingets internasjonale engasjement

Sametinget legger vekt på å delta aktivt i det internasjonale arbeidet med urfolksspørsmål. Den største begrensende faktor for Sametingets internasjonale engasjement, er mangel på økonomiske ressurser. Engasjementet har økt i omfang, noe som også har vært en målsetting fra Sametingets side, uten at de nødvendige ressurser foreligger. Dette skaper problemer i forhold til de målsettingene som Sametinget har for dette arbeidet og i forhold til de forventningene Sametinget møter fra det samiske samfunnet og medaktører både på nasjonalt og internasjonalt plan.

Sametinget vil fortsette å ivareta samiske interesser i arbeidsgruppen for FNs urfolkserklæring, og vil aktivt bidra til at FNs organer vedtar en urfolkserklæring slik det var forutsatt at de skulle gjøre. Sametinget arbeider for at også urfolks parlamenter og andre folkevalgte organer skal kunne delta på selvstendig grunnlag i FN sammenheng.

Det er nødvendig at forholdene legges til rette for at urfolkene i Barentssamarbeidet skal ha innflytelse gjennom representasjon på alle nivå. Det er derfor viktig at urfolkene også er representert i Barentsrådet, og ikke kun på regionalt nivå. Sametinget er for tiden urfolkenes representant i Regionrådet og komiteen. Aktiviteten har derfor vært betraktelig høyere enn tidligere. Sametinget har i midlertid ikke fått tilført ekstra ressurser til dette arbeidet, og er så langt vi kjenner til, det eneste deltakende organ i samarbeidet som ikke mottar noen form for økonomisk støtte fra sentrale myndigheter.

For Sametinget er det fremover et behov for større grad av fokusering på de politiske prosessene innenfor EUs politiske organer, så vel som på det som skjer innenfor EUs byråkratiske system. Sametinget har pr. i dag ingen spesialkompetanse på EU/EØS. Behovet for spesialkompetanse i forhold til EU/EØS vil etter hvert vokse, og Sametinget må settes i stand til å møte de fremtidige utfordringene også på dette området. Regjeringen burde konsultert Sametinget i prosessen rundt EØS-forhandlingene.

3 Arbeidet i Sametinget i 2002

3.1 Mål og virkemidler

I Sametingsplanen for 2002-2005 er det lagt vekt på å bevare et samisk verdigrunnlag i en moderne verden. Globalisering og internasjonalisering medfører nye utfordringer der menneskerettigheter og selvbestemmelse er to sentrale dimensjoner.

Det har vært tilnærmet nullvekst i overføringene til Sametinget de siste årene, og dette medfører svekking av tiltakene for samiske formål. Veksten som har vært i budsjettet skyldes overføringer av nye oppgaver. Det har blant annet ikke vært mulig å øke tilskuddene til for eksempel samiske språkprosjekter, som er viktige for barn og unge spesielt i de områdene der språket står svakt.

I februar 2002 ble det avholdt et møte mellom Kommunal- og regionaldepartementet, Statistisk sentralbyrå, Nordisk samisk institutt og Sametinget vedrørende arbeid med samisk statistikk. Det er ønskelig med en fast ordning for produksjon av samiskrelatert statistikk i Norge, og det bør igangsettes et prosjekt som skal finne fram til hvordan dette arbeidet kan organiseres. Det er viktig at sentrale myndigheter bidrar både faglig og økonomisk i dette arbeidet. I dag er det ingen som har ansvar for å utarbeide løpende samiskrelatert statistikk i nasjonalstatene med samisk befolkning, samtidig som behovet for slik statistikk påpekes av stadig flere aktører innen samisk faglig og politisk virksomhet.

3.2 Rettigheter

Det er avholdt flere møter med sentrale myndigheter om rettighetsspørsmål. Sametingsrådet og leder for Arbeiderpartiets sametingsgruppe har møtt representanter for Regjeringen i finnmarkslovsaken. I møtet med Justisdepartementet og Regjeringen 10. juni 2002 ble Sametingets prinsipielle synspunkter om finnmarksloven fremmet. Sametinget deltok også på seminaret om samenes selvbestemmelse i Tromsø våren 2002.

I Sametingsrådets vedtak om finnmarksloven ble det slått fast at lovskissene fra Justisdepartementet ikke er i samsvar med folkerettens minimumskrav for urfolks rettigheter. Det fremlagte forslaget til ny eier- og forvaltningsordning for land og vann i Finnmark styrker ikke samenes rettigheter og retter dermed ikke opp skjevhetene i forholdet mellom samene som urfolk og den norske stat. Departementet har ikke i tilstrekkelig grad lagt til grunn internrett og internasjonale konvensjoner og prinsipper vedrørende urfolks rettigheter i lovskissene.

3.3 Overvåking av samer og Samefolkets fond

Sametinget har ved flere anledninger i forbindelse med Lund-kommisjonens rapport, bedt om en særskilt redegjørelse for omfanget av overvåking av samer og samepolitisk virksomhet. Sametinget mener at overvåkningen av samer er en etnisk overvåking, og dette er et overgrep mot det samiske folket. Det samiske samfunnet må få vite hva som har skjedd og på hvilket grunnlag. Sametinget mener den beste måten å ta et oppgjør med overvåkningen, er ved å igangsette særskilte undersøkelser og redegjørelser for hva som har skjedd av overvåking av det samiske folket.

Sametinget har tatt til etterretning Stortingets vedtak om at Samefolkets fond ikke skal nyttes til individuelle erstatninger. Sametinget har bedt Regjeringen om å ta saken om billighetserstatning for de utdanningsskadelidte etter andre verdenskrig, opp til fornyet behandling. I og med at Sametinget og staten ennå ikke har kommet til enighet om hvordan midlene fra avkastningen fra Samefolkets fond skal brukes, står midlene inntil videre urørt.

3.4 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) har avholdt 6 møter, samt et møte med Sametingsrådet. Utvalget har fått skoleing og orientering om Sametingets virksomhet, med hovedvekt på den administrative og forvaltningsmessige delen. Medlemmene i SUPU har deltatt på konferanser, kommet med innspill i ulike saker og fulgt deler av Sametingets plenumssamlinger.

Sametingets ungdomskonferanse ”Beaivvi bárdni og Robocop - i skjønn forening eller i en smørje?” ble arrangert på Snåsa 11.-12. oktober 2002, og samlet 67 ungdommer. Som del av kveldsarrangementet viste Åarjelhsaemien Teatere stykket Jiele/Existens som handler om hverdagsrasismen. Konferansen ble gjennomført som et totalt rusfritt arrangement.

SUPU ønsker å bli et organ med innflytelse på og medbestemmelse i forhold til utformingen av Sametingets politikk overfor de unge. SUPU vil være et viktig ledd i arbeidet med å engasjere ungdom i det samepolitiske arbeidet, få flere unge til å skrive seg inn i samemantallet og bedre ungdomsrepresentasjonen i Sametinget.

3.5 Språk, kommunikasjon og informasjon

3.5.1 Samisk språk

Sametinget arbeider for å styrke språkkompetansen slik at man kan bruke samisk i alle situasjoner og overalt i det samiske samfunnet.

Sametingets språkstyre har avholdt fire møter og arbeidet bl.a. med språkmelding, godkjenning av nye ord og termer og 11 ordlister. Det er bevilget rammetilskudd til tolketjenester og tospråklighetsmidler til 6 kommuner og 2 fylkeskommuner som hører inn under samelovens forvaltningsområde. I tillegg er det bevilget midler til videreutvikling av samisk språk i sør- og lulesamiske områder, Ofoten og Sør-Troms regioner samt ulike kyst- og fjordstrøk. Terminologiprojekter, arenaer hvor generasjoner møtes til samisk språkbruk og kommunikasjon, alfabetiseringsarbeid for samisktalende og barne- og ungdomsprojekter innenfor samisk språk, er prioritert.

I 2000 ble det igangsatt et 5-årig språkmotiveringsprosjektet som går ut på å legge forholdene til rette for at barnehagebarn tidlig får lære seg samisk. Prosjektet følger barna fra de er i barnehagen til de har gått noen år på skole. Elgå oppvekstsenter i Engerdal kommune gjennomfører prosjektet. Hittil har 5 – 8 barn fått et sørsamisk barnehagetilbud. Høsten 2002 begynte 3 av dem på skolen der de har samisk som 1. språk. I tillegg er det flere barn som har samisk som 2. språk i skolen. Dersom forsøksprosjektet gir gode resultater kan lignende prosjekter settes i gang i andre områder.

3.5.2 Stedsnavn

Den samiske navnekonsulenttjenesten ble flyttet til Sametinget i år 2002. Navnekonsulenttjenesten administrerer samiske navnesaker i samsvar med stedsnavnloven, arbeider med faglige spørsmål som hører til navnesaker, rådgivning samt informasjon om samiske stedsnavn og innholdet av stedsnavnloven. Sametinget har kontrollert at samiske navnesaker er blitt behandlet i samsvar med stedsnavnlovens samiske avsnitt, og reist sak i de tilfellene dette ikke har skjedd. Navnekonsulenttjenesten har bistått Statens Kartverk, Kartverket og Sentralregisteret for stedsnavn i navnefaglige saker som angår skrivemåten av samiske navn.

3.5.3 Informasjon

I 2002 ble alle Sametingets forhandlinger overført direkte via internett. Tiltaket gjør det mulig å følge Sametingets plenumsforhandlinger uten å være tilstede i salen. Kvalitetssikring av Sametingets nettsider har vært prioritert i 2002 for å gjøre det mulig for flest mulig å delta i samepolitisk aktivitet.

Rapportene utarbeidet i forbindelse med manntallsprosjektet danner grunnlaget for kommunikasjonsstrategien om samemantallet fram til neste sametingsvalg. Hovedfunnene i undersøkelsen viser at effektene av tidligere tiders fornorskningsspolitikk fremdeles gjør at mange samer ikke ønsker å identifisere seg med det samiske samfunnet og den samiske kulturen. Å bygge bro over fornorskningsspolitikkenes effekter krever stor innsats på mange samfunnsområder. Informasjonsmessig representerer funnene i undersøkelsene store utfordringer.

Det ble journalført 19 108 inn- og utgående dokumenter, og opprettet 3 661 saker i virksomhetens arkivsystem. Fordelt på antall årsverk (103) tilsvarer dette 186 dokumenter og 36 saker per ansatt. I tillegg kommer det stadig flere henvendelser fra enkeltpersoner, lag, kommuner, fylkeskommuner, statlige og ikke-statlige institusjoner som vil ha innspill på og informasjon om de ulike fagområdene.

3.5.4 Samisk arkiv

Samisk arkivmateriale fra offentlig og privat virksomhet er i dag spredt på ulike institusjoner, med ulik grad av kompetanse og ressurser. Sametinget ønsker å etablere og om mulig utvikle Samisk arkiv i Kautokeino til et samisk arkiv med nasjonalt ansvar for alt samisk og samiskspråklig arkivmateriale i Norge. Som et første skritt i dette arbeidet påbegynte Riksarkivet på oppdrag fra Sametinget høsten 2002 en utredning om en fremtidig oppbygging og organisering av arkivtjenester for den samiske befolkningen.

3.5.5 Samiske bibliotekstjenester

Samisk spesialbibliotek skal bistå og legge forholdene til rette for en positiv utvikling av samiske bibliotekstjenester. I samarbeidsavtalen med Troms fylkeskommune er biblioteksektoren et av samarbeidsområdene.

Den planlagte innføringen av nytt biblioteksystem i 2002 ble utsatt til 2003. Årsaken var at det systemet som Sametinget primært ønsket å kjøpe, ikke klarte å få til en løsning med støtte for samiske tegn. Manglende støtte for samiske tegn i dataprogramvare utgjør i dag det største hinderet for nettbasert tjenesteproduksjon for den samiske befolkningen. Det gamle systemet har ikke en tilfredsstillende integrering med internett og internetttilbudet er dermed ikke fullstendig. Alle biblioteksystemer må inneholde krav om støtte for samiske tegn i all godkjent programvare.

Driftstilskuddet til de samiske bokbussene ble fra 2002 overført til Sametinget, mens tilskudd til fysiske investeringer i bokbussene ikke ble overført. Det ble innvilget driftstilskudd til sju bokbusser.

3.5.6 eSápmi – prosjektet

Regjeringen har gjennom Kommunal- og regionaldepartementets og Nærings- og handelsdepartementets budsjetter i 2002 stilt til rådighet kr 740 000 til gjennomføring av pilotprosjektet eSápmi. Prosjektet har det første året hatt fokus på følgende temaer: krav om støtte for samiske språk innen databehandling, samisk tegnsett i mobiltelefoner, korrekturverktøy for samisk i elektronisk tekstbehandling med en tilleggsfunksjon i form av en kunstig stemme og utredning om samisk språkdatabase.

Hittil har ikke dataindustrien tatt ansvar for å definere samisk tegnsett og samisk språk innenfor sine operativsystemer. En felles tegnsett-løsning for de samiske språk på tvers av de ulike operativsystemer har

stor betydning for anvendelse og utvikling av samiske skriftspråk. Kravet til Den europeiske telekomstandardiseringen (ETSI) om å etablere en egen standard for samisk i mobiltelefoner, har så langt ikke ført fram. Det er satt i gang et utredningsarbeid om kostnadene for utvikling av et korrekturverktøy for samisk i elektronisk tekstbehandling med funksjonene stavekontroll, orddeling, synonymordbok og grammatikkontroll. Som en tilleggsfunksjon til et korrekturverktøy vurderes en kunstig stemme på samisk som gir samisktalende, som ikke har et skriftbilde i sitt morsmål, et bedre grunnlag for å velge blant de forslagene som korrekturverktøyet framsetter.

3.6 Barnehage, opplæring og forskning

3.6.1 Barnehage

I barnehagesektoren har arbeidet i stor grad vært konsentrert om kvalitetssatsing og etablering av nettverk av samiske barnehager over hele landet. Det er avholdt 2 barnehagekonferanser for samiske barnehager, en på Snåsa og en i Kautokeino. Det ble tildelt tilskudd til 48 samiske barnehager og/eller avdelinger, midler til morsmålsopplæring i 7 barnehager og midler til 23 forsøks- og utviklingsprosjekter i samiske barnehager. De fleste prosjektene har som mål å styrke samisk språk blant barna, og utvikle metoder for språkutvikling. Det er også tildelt midler til utvikling av samiskinspirert utendørs lekemiljø ved barnehager. Særsilt tilskudd skal gå til å dekke de merutgiftene som barnehagene har med å formidle samisk språk og kultur.

Det er et stort behov for veiledning og informasjon til samiske barnehager, spesielt i forhold til pedagogisk materiell, metoder, samisk innhold, styrking av samisk språk, formidling av samisk kultur og i forhold til prosjekter. I tillegg mottar vi mange henvendelser fra barnehageeiere, kommuner og foreldre som vil ha innspill og informasjon om samiske barnehagespørsmål. Sametinget har besøkt samiske barnehager i 6 kommuner i og utenfor forvaltningsområdet, og har hatt møter med representanter fra kommunene både på politisk og administrativt nivå.

3.6.2 Opplæring

Utredningen om samisk opplæring utenfor forvaltningsområdet for samisk språk danner grunnlaget for Sametingets politikkutforming. Sametinget vil fortsette arbeidet for at opplæringsloven endres slik at alle samiske barn, uavhengig av bosted, sikres individuell rett til opplæring på samisk.

Evalueringen av reform 94 for de samiske videregående skolene har også vært i fokus i 2002. Som en oppfølging vil Sametinget behandle prinsipper og retningslinjer for videregående opplæring for samer, og tilknytningsformen for de samiske videregående skolene.

Ca 400 elever i den videregående skole som leser samisk fikk tildelt stipend fra Sametinget. Ordningen tar sikte på å stimulere flest mulig til å ta utdanning utover grunnskolen, samtidig som ordningen skal være et virkemiddel for å fremme samisk språk.

Det var bred enighet i Sametinget i behandlingen av stortingsmelding nr. 34 (2001-2002) *Kvalitetsreformen. Om høyere samisk. utdanning og forskning*. Stortinget fulgte i liten grad opp Sametingets forslag og merknader ved behandling av saken.

Utdannings- og forskningsdepartementet satte i gang arbeidet med å utvikle nye rammeplaner for allmennlærer-, førskolelærer-, faglærer- og praktisk pedagogisk utdanning. Sametinget fikk i oppdrag å utarbeide rammeplan i samisk og duodji. Sametinget mener at rammeplanene må vektlegge det samiske perspektivet i de forskjellige fagene, samt at samisk lærerutdanning og øvrig lærerutdanning som gir opplæring i lule- eller sørsamisk språk og kultur må tilrettelegges for studenter fra Finland, Sverige og Russland.

Sametinget bruker mye tid til veiledning og støtte til lærere som gir opplæring til samiske elever i grunnskole og videregående opplæring. Det samme gjelder til elever og lærere i norske skoler. Samisk læringsnett, oahpponeahhtta, er etablert som en nettportal for samisk opplæring og en informasjonskilde og ressurs for skoler, barnehager og foreldre.

Sametinget har flere samarbeidsprosjekter med andre myndigheter innenfor opplæring. På den samiske skolekonferansen i Kautokeino var temaet *Tospråklighet – mål eller middel?* Tiltak innenfor opplæring inngår som deler av samarbeidsavtalen med Troms fylkeskommune. Det er svært få samiske foreldre som tar kontakt med foreldreutvalget for grunnskolen (FUG). Sametinget savner derfor samisk representasjon i utvalget. Sametinget har årlige samarbeidsmøter med Sameskolestyrelsen i Sverige og Sametingets sekretariat for skolesaker i Finland. Sametinget ga faglig bistand til Voksenopplæringsinstituttet ved utgivelsen av en dataopplærings-CD og Dill@. CD'en ble lansert i oktober i Oslo, Bergen og Kautokeino.

På det spesialpedagogiske fagfeltet er det i dag en rekke ulike aktører. Sametinget har ansvar for læremiddelutvikling og medansvar for kompetanseutvikling. Det er derfor etablert gode samarbeidslinjer mellom de ulike aktørene som arbeider innenfor sektoren. Sametinget har vært representert som medlem i rådgivende organ for Nord-Norge, som er en del av det landsdekkende statlige spesialpedagogiske støttesystemet. Utvikling av kompetanse til beste for samiske brukere har vært i sentrum.

17 studenter har fått studiestipend til videreutdanning i spesialpedagogikk. I tillegg er det gitt støtte til 4 forskjellige forsøks- og utviklingsprosjekter med fokus på skriftspråklige vansker hos samisktalende barn, språkutvikling hos samisktalende barn, språk og kommunikasjonsvansker hos flerspråklige barn, sosiale og emosjonelle vansker hos samiske barn og unge i en samisk eller en flerkulturell kontekst.

3.6.3 Læremiddelutvikling

Det ble bevilget midler til utvikling av ordinære, IKT og særskilt tilrettelagte læremidler på samisk. Det ble ferdigstilt til sammen 43 læremidler fordelt på 26 nordsamiske, 9 lulesamiske og 8 sørsamiske. Samisk læremiddelsentral består av til sammen 8 000 boktitler og 418 videoprogrammer. Det er foretatt 2 600 utlån i 2002. Sametinget har startet arbeidet med å fremme tiltak som fører til mer effektiv produksjon og bedre rekruttering av forfattere. 10 studenter fikk tildelt stipend til videreutdanning i læremiddelpedagogikk ved Samisk høyskole. Sametinget har videre bidratt med forelesninger om forskjellige sider ved samisk læremiddelproduksjon for studenter som tar læremiddelpedagogikk ved Samisk høyskole.

3.7 Areal, miljø og kulturvern

3.7.1 Arealvern og forvaltning

Det er behandlet i underkant av 2000 enkeltsaker i forhold til kulturminneloven og plan- og bygningsloven. Saker knyttet til kommuneplaner, kommunedelplaner, reguleringsplaner og planlagte skogsveier har holdt seg på et stabilt høyt nivå. Dette er saker som krever mye tid og arbeid, og dermed blir det ikke mye rom til å følge opp andre arbeidsoppgaver innenfor miljøområdet.

Riksantikvaren har initiert pilotprosjekter der Sametinget er representert i referansegrupper. Sametinget er også representert i kulturlandskapsgrupper, arealplanforum og miljøforum i de enkelte fylkene. I samarbeidsavtalen med Troms fylkeskommune er kulturminneforvaltning og museumsspørsmål omtalt i egne artikler. Avtalen gir mulighet til en bedre ansvarsfordeling og oppfølging.

Det foregår i dag et omfattende arbeid med opprettelse og utvidelse av nasjonalparker og landskapsvern i samiske områder⁴. Sametinget har avgitt tre sentrale høringsuttalelser. Den samiske deltakelsen i verneplanprosessene har ikke vært god, og i flere av verneforslagene er hensynet til samisk kultur og næringsvirksomhet ikke tilstrekkelig ivaretatt. Sametinget har bedt om større myndighet og innflytelse i verneplanprosesser, og at dette gjenspeiles i lovverket. Verneplanprosessene må også forankres i ny ”finnmarkslov” og i Samerettsutvalgets utredning for Troms, Nordland og sørsameområdet.

Sametinget har formidlet sterke innvendinger mot utvidelse av Stabbursdalen nasjonalpark og opprettelse av Stabbursdalen landskapsvernområde. Vernevedtaket har medført stor lokal usikkerhet med hensyn til hva konsekvensene av vedtaket vil være for framtidig bruk og forvaltning. Det er positivt at reindriftsrettighetene ikke er innskrenket vesentlig, men samtidig er det svært beklagelig og kritikkverdig at det ikke tas tilstrekkelig hensyn til andre samiske interesser. Samiske arealinteresser og rettigheter er knyttet til naturressurser som samiske utmarksnæringer, reindrift, laksefiske, kyst- og fjordfiske, kulturlandskap og kulturminner. I utvidelsen av Stabbursdalen nasjonalpark og opprettelse av Stabbursdalen landskapsvernområde er ikke lokalbefolkningens rettigheter og interesser tilstrekkelig vektlagt og ivaretatt.

Det er gjennomført et prosjekt for å utrede samiske interesser i forbindelse med suppleringen av Verneplan for vassdrag. Sametinget ga uttalelse til forslaget om suppleringsplan for vassdrag og støttet i det vesentlige dette.

3.7.2 Kulturminner, kulturminneområder og kulturminneverntiltak

Sametinget arbeider for tiden med flere planer innenfor området. Forslag til forvaltningsplan for Skoltebyen kulturmiljø er sendt ut til høring. Forslaget inneholder retningslinjer for både skjøtsel og konkrete tiltak for formidling og tilrettelegging. Sametinget overtok forvaltningsansvaret for det fredede kulturminneområdet Ceavccageadgi/Mortensnes i Unjárga/Nesseby i 2001. Det utarbeides en forvaltningsplanen for området der man kommer med forslag om hvordan området best mulig kan skjottes og forvaltes i framtiden.

Arbeidet med dokumentasjon og sikring av bergkunstfeltet som ble avdekket i Ruksebákti i Billefjord i Porsanger i 2001, er videreført i 2002. Man har søkt å fokusere på forholdet mellom bergkunst og lokalbefolkningen, og formidling av bergkunsten. Det er gjennomført en intervjuundersøkelse, noe som

⁴ oppfølging av St.meld. 62 (1991-92) Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder.

tidligere ikke er gjort i tilknytning til bergkunst. Resultater fra intervju-undersøkelsen vil benyttes i det videre arbeidet med skjøtsel og forvaltning av området. Gjennom Interregprosjektet Rock Art in Northern Europe, deltar Sametinget sammen med flere instanser fra Norge og Sverige, i en samarbeidsgruppe om vern og forvaltning av bergkunst.

Utkast til rapporten *Vern og forvaltning av samiske byggverk* er ferdigstilt. Et kvalifisert anslag sannsynliggjør at det er ca. 1200 automatisk fredete samiske byggverk i landet og ytterligere ca 870 som vil bli det i løpet av 20 år. I rapporten gjennomgås problemstillinger om hvordan vi kan identifisere samiske byggverk, hvor det er samiske byggverk, hva som er verneverdien med samiske byggverk, hvordan vi forvalter samiske byggverk og tiltak for ivaretagelse av samiske byggverk.

I 2002 er det behandlet 50 søknader om tilskudd til samiske kulturminneverntiltak, mot 59 i 2001. Det er gitt støtte til tiltak innenfor registrering, skjøtsel og dokumentasjon av samiske kulturminner og restaurering av samiske bygninger.

3.7.3 Museumsarbeidet

I 2002 overtok Sametinget forvaltningsansvaret for de samiske museene i Norge. Det har vært arbeidet aktivt med å etablere Sametinget som en aktør i det landsomfattende landskapet av museer og forvaltninger knyttet til disse. Samisk museumsforum er etablert som et rådgivende organ i museumsspørsmål, og består av representanter fra de samiske museene som får driftstilskudd fra Sametinget. Sametinget og de samiske museene deltar i den landsomfattende museumsreformen⁵, der målet er at museene samordnes i større og sterkere enheter som skal utgjøre nasjonale nettverk. Det arbeides med å etablere 4 samiske museumsregioner, samt å bygge opp et landsomfattende samisk kulturhistorisk nettverk. Arbeidet med etablering av Østsamisk museum er videreført i samarbeid med Sør-Varanger kommune og Statsbygg. En forutsetning for å komme videre med dette arbeidet er at økonomien til de samiske museene styrkes. Det ble ikke gitt noen økning til samiske museer over statsbudsjettet for 2003.

3.7.4 Større arealinngrep i samiske områder

Forsvaret har flere skytefelt i samiske områder, som det planlegges en utvidelse og endret bruk av, noe som vil ha store negative konsekvenser for samiske næringer. Sametinget har reagert kraftig på de nye planene og er svært kritisk til framgangsmåtene Forsvarsdepartementet og Forsvarsbygg har benyttet. I utvidelsesplanene for skyte- og øvingsfeltet i Mauken og Blåtind er det ikke tatt nødvendig hensyn til reindriften. De storstilte utvidelsesplanene for skytefeltet i Hålkavarre synes foreløpig å være lagt på is. Sametinget har forsøkt å bidra til at Forsvaret og reinbeitedistriktene i Hålkavarre etablerer avtaler som sikrer reindriftenes behov for beiteland i de områder som Forsvaret benytter i dag. Forsvaret planlegger å få på plass en kommunedelsplan for Sætermoen skytefelt, og også i dette området forventes det noe endret bruk. Heller ikke her har Forsvarsbygg vist forståelse for dokumentasjon og innarbeiding av samiske kulturminner og næringsinteresser på en skikkelig måte. Sametinget så seg nødt til å reise innsigelse til kommunedelsplanen for Sætermoen skytefelt, fordi de samiske kulturminneinteressene ikke var tatt forsvarlig hensyn til.

⁵ Jfr. St. meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving

Det kommer stadig henvendelser fra mineralselskaper fra inn- og utland som ønsker å avdekke og utnytte mineralressurser i samiske områder. Sametinget har møtt mineralselskapene og gitt signaler om at man ikke går inn for å gi tillatelse til verken kartlegging eller utnyttning av eventuelle mineralforekomster i samiske områder, før Sametinget har fått reell innflytelse og norske myndigheter har anerkjent samiske rettigheter. Det generelle inntrykket er at mineralselskapene langt på vei ønsker å respektere samiske rettigheter og en eventuell utvinning på samiske premisser. Regjeringen har så langt ikke uttrykt et tilsvarende ønske om å respektere samiske rettigheter og blokkerer dermed for en faktisk vurdering av om utvinning i visse tilfeller kan forsvares og foretas.

3.7.5 Petroleumsvirksomheten

Sametinget har uttalt seg om forslaget til konsekvensutredningsprogram for helårlig petroleumsvirksomhet i Lofoten-Barentshavet. En helårlig petroleumsvirksomhet i Barentshavet vil innebære ny og endret økonomisk struktur i samiske områder. Sametinget fikk gjennomslag for at konsekvensene av petroleumsvirksomheten for samisk fiskeri, kultur og samfunn generelt måtte utredes, men fikk ikke gjennomslag for at det også må utredes hva konsekvensene kan være ved ulike former for samisk medvirkning og medbestemmelse ved bruk av petroleumsressursene i samiske ressursområder. Sametinget har gitt uttrykk for sterk bekymring for de svært små tids- og ressursrammene som er avsatt til den samiske utredningen. En tidsramme på 1½ mnd for slike omfattende og grunnleggende vurderinger kan vanskelig gi arbeidet tilstrekkelig faglig troverdighet eller bli et godt nok beslutningsgrunnlag.

3.8 Kultur og næring

3.8.1 Kulturfondet

En av Sametingets målsettinger er å skape gode oppvekstvilkår for samiske barn og unge og utvikle deres samiske identitet. I virkemiddelbruken har en prioritert denne målsettingen gjennom tildeling av tilskudd til ulike tiltak for, av og med barn og unge. Sametinget mottar stadig flere søknader fra skoler og andre, til tiltak i forbindelse med ”de samiske stolpene” i L97, Den Kulturelle Skolesekken, skole- og studiereiser og lignende, men har ikke prioritert støtte til slike formål.

I teatersammenheng er det lagt vekt på støtte til scenekunst som har hatt barn og unge som deltakere og målgruppe. I tillegg har amatørteatervirksomhet, et teaterstykke om fornorskning og identitet og teater i sørsamisk område vært prioritert. Prosjektet ”Gállanuoraid teaterviessu” –samisk teatersenter for barn og unge, lokalisert i Kautokeino, fikk støtte til oppstart. Det er laget en utredning om alternativer for permanent drift av Áarjelhsaemien Teatere/Sydsamisk Teater. Det pågår nå et arbeid med å finne løsninger for finansiering av permanent drift av teateret, blant annet gjennom interreg-programmene. Sametinget overtok forvaltnings- og bevilgningsansvaret for Beaivváš Sámi Teáhter i 2002.

Sametingets mål i festivalsammenheng er å ivareta og heve interessen for samiske artister, og å stimulere og utvikle samiske kunstneriske og kulturuttrykk, og sikre arenaer for formidling av dette. Man har blant annet ønsket å bidra til å skape møteplasser for urfolkskunstnere og artister, publikum og ungdom. Det er bevilget festivalstøtte til to faste samiske festivaler, Riddu Riđđu og Musikkfestivalen i Kautokeino (påskefestivalen). I tillegg er det gitt prosjekttilskudd til andre samiske- og urfolksfestivaler, samt festivaler med samiske arrangement.

Det er gitt prosjekttilskudd til utgivelse av barnebladet Leavedolgi og ungdomsmagasinet Š også i 2002. For kvinnebladet Gába er det arbeidet med å finne en permanent finansiering av 3-4 utgivelser i året, uten å lykkes. Den finansielle situasjonen for de tre samiske publikasjonene er utilfredsstillende, og har vært det over flere år. Når det gjelder tilskuddsbeløpet til musikk har dette vært det samme over flere år, mens antall søknader har økt år for år. Det ble gitt støtte til 5 CDer; 2 med samisk sang, 2 med joik og 1 med både sang og joik. Ellers ble det gitt støtte til noen bestillingsverk, ulike musikkfestivaler, konserter og andre musikktiltak.

Kunstinnkjøpsordningen er videreført. Det ble avsatt kr 250 000 til innkjøp av kunst og duodji. I forbindelse med Savio-jubileum, ble det gitt støtte til flere utstillinger. I tillegg ble det gitt tilskudd til en kunstfestival, utstillinger, seminarer og kunstkataloger. Sametinget overtok ansvaret for kunstnerstipendordningen fra 2002. Det er delt ut 6 arbeidsstipend á kr. 145 000, derav 2 til yngre nyetablerte samiske kunstnere. Andre stipend som ble gitt var 3 reise- og studiestipender, 1 materialstipend og 1 etableringsstipend.

3.8.2 Andre støtteordninger til kulturformål

Som et ledd i rekruttering av nye samiske forfattere er det gitt stipend til åtte unge som skriver på samisk. Både sør-, lule- og nordsamiskspråklige var representert blant de som mottok stipend. Stipendmottakerne skal i 2003 følges opp faglig med skrivekurs som Samisk forfatterforening skal gjennomføre. Heller ikke i 2002 kom det inn søknader om utgivelse av skjønnlitteratur på sorsamisk. Når det gjelder den lulesamiske bokproduksjonen forsinker mangelen på språkkyndige personer arbeidet med språkgranskning og korrekturlesning.

Det registreres en økning i antallet forlag som utgir samisk litteratur, læremidler og musikk. I 2002 kom forlaget Báhko i Tysfjord inn under støtteordningen til samiske forlag. Det er gitt driftsstøtte til fem kulturinstitusjoner. Sjøsamisk kompetansesenter i Billefjord kom for første gang med under denne ordningen. Det har pågått et intenst arbeid for å realisere utbygging Ája samisk senter i Kåfjord.

Sametinget videreførte tilskuddet til Sámiid Valáštallan Lihttu - Norga med samme beløp som året før. Behovet for midler innen idrettsformål er stort, og en hadde forventet at samisk idrett skulle oppnå overføring av spillemidler. Når det gjelder filmsektoren har det vært en merkbar økning i aktiviteten i de siste årene. I Kautokeino har Samisk filmfestival blitt arrangert i både 2001 og 2002. Antallet samiske video- og filmaktører har økt, og dermed også antallet søknader om støtte til filmformål.

3.8.3 Næringsutvikling

Næringsstrukturen i de samiske områdene er preget av små foretak med begrensede ressurser til å møte utfordringer knyttet til omstilling, nyskaping, økt verdiskaping og produktutvikling. I tillegg har mange bedrifter lite akkumulert egenkapital for fremtidig utvikling og investeringer som kreves i et stadig mer konkurranseutsatt og markedsorientert næringsliv. Kompetanse blir en stadig viktigere faktor for nyskaping og videreutvikling av næringslivet. Bruken av Samisk utviklingsfonds virkemidler dreier seg derfor ikke alene om å gi investeringsstøtte til næringslivet, men også bevilge midler til prosjekter og programmer som skal ivareta de fremtidige utfordringer det lokale næringslivet står overfor. Bruken av fondets virkemidler knyttes i sterkere grad opp mot gjennomføring av tiltak og prosjekter i samarbeid med andre offentlige aktører. For å oppnå regional utvikling av næringslivet vil en bedre samordning av tiltak gjennom regionale

utviklingsprogram (RUP) og styrking av partnerskapet med de enkelte fylkene, føre til at man lettere kan nå felles mål.

Når det gjelder forvaltningen av Samisk utviklingsfond vises det til kapittel 4.2 i årsmeldingen.

3.8.4 Duodji og næringskombinasjoner

Det 5-årige utviklingsprogrammet for duodji er kommet i gang, og det er utnevnt en referansegruppe på seks medlemmer. Referansegruppen skal være en faglig støtte for gjennomføringen av programmet. Det er avholdt 2 møter i gruppa som har kommet med følgende innspill på tiltak for 2002-2003: Veilederstillinger, fellesverksteder, utarbeide duodjimanntall, vurdere grunnlaget for en næringsavtale og ulike stipendordninger.

Innlandsfiskeprosjektet hadde sin første sesong med uttynningsfiske sommeren og høsten 2002. Kvotene ble ikke oppfisket fordi man mistet en del av sesongen på grunn av oppstartstidspunktet. Av en kvote på 43 tonn ble det tatt opp 29 tonn. Det var 15 lag som deltok og 30-40 personer var med i fisket. Siktemålet etter endt prosjektperiode er at det skal være lønnsomhet i innlandsfiske som kombinasjonsnæring for 10-15 personer. Den største utfordringen for innlandsfiskerier er å få etablert mottaksstasjon og salg- og markedsføringsarbeid.

Driftsstøtten til næringskombinasjoner lå på samme nivå som i 2001. Mesteparten av støtten gikk til Indre-Finnmark. Det var kombinasjoner der duodji og reindrift inngikk som fikk mest støtte. Sametinget har vedtatt å avvikle ordningen med driftsstøtte til næringskombinasjoner med virkning fra 2005. Den videre satsningen på næringskombinasjoner skal skje gjennom å legge større vekt på levedyktige kombinasjoner og ved å bedre rammebetingelsene for kombinasjonsnæringene.

3.8.5 Reindrift

Sametinget har behandlet innstillingen fra norsk-svensk reinbeitekommissjon vedrørende grenseoverskridende reindrift. Reindriftens rettsgrunnlag til beitearealer bygger på rettigheter *ervert* gjennom *alders tids bruk*. Dette innebærer at det foreligger samiske beiterettigheter som de to nasjonalstatene må ta hensyn til ved inngåelse av en ny reinbeitekommissjon.

Det er positivt at reindriftsavtalen 2002 styrket verdiskapningsprogrammet og åpnet for dispensasjon fra slaktekravet. Sametinget savner økte satser på tilskuddstakstene til driftsenhetene, at rovdyr tap ikke godkjennes som uttak og at partene ikke innførte forenklinger i produksjonstøtteordningen. Sametinget merket seg at avtalepartene ikke gikk inn for en økning i overføringene fra Reindriftens utviklingsfond til Samisk utviklingsfond for delfinansiering av utviklingsprogrammet for duodji.

3.8.6 Jordbruk

Det har vært nedgang i investeringene i jordbruket i forhold til 2001. Dårligere lønnsomhet som følge av lavere priser og lavere produksjonstilskudd gjør at gårdbrukerne er forsiktige med å satse på å øke jordbruksproduksjonen. Sametingets prioritering av fellestiltak i jordbruket er et viktig virkemiddel for å få ned mekaniseringskostnadene på gårdsbruk. Et flerårig prosjekt som har som mål å øke verdiskapningen på

gårdsbruk er finansiert. Det har vært holdt kompetansehevende kurs for jordbrukere og reindriftsutøvere som vil satse på verdiskapning på mat.

3.8.7 Rovvilt

Rovvilt er et tilbakevendende problem både i saueholdet og i reindriftsnæringen, og tapene forvoldt av rovvilt er uakseptabelt høye. Sametinget er med i det sentrale rovviltutvalget som Direktoratet for naturforvaltning har ansvaret for. Arbeidet i dette utvalget er viktig i arbeidet med den nye stortingsmeldingen om rovvilt.

3.8.8 Fiskeri

I Reguleringsrådet har man i forhandlingene satt fokus på det kystnære fisket, spesielt med sikte på å sikre fangstrettighetene for den minste kyst- og fjordflåten. Det har vært vanskelig å få gjennomslag for Sametingets syn på reguleringene. Samtidig er det bekymringsfullt at forskernes kvoteanbefalinger ikke er blitt fulgt, noe som vil undergrave en bærekraftig utvikling ved at fangstvolumet er høyere enn det som blir anbefalt biologisk. På bakgrunn av kritikk fra Sametinget mot forvaltning av norsk kysttorsk har Fiskeridepartementet besluttet å oppnevne et arbeidsutvalg. Utvalget skal legge til grunn en langsiktig og bærekraftig forvaltning av norsk kysttorsk og utarbeide og fremme konkrete forslag til forvaltning og fangst av norsk kysttorsk.

Samene som urfolk i Norge, får ikke oppfylt de fundamentale rettighetene når det gjelder forvaltning og mulighet til fangst av fisk. Dette gjelder i første rekke forvaltningsordninger som fører til at fiskere taper sine historiske fiskerettigheter. Sametinget har også vist til manglende forvaltningsordninger som gjør at lokalbefolkningen kan dra nytte av sine komparative fordeler gjennom det å bo i nærheten av ressursene, dvs. at nærhets- og avhengighetsprinsippet legges til grunn ved forvaltning.

3.9 Helse- og sosialsatsing

Sametinget har det overordnede ansvaret for utforming av samisk helse- og sosialpolitikk⁶. Målsettingen er et helhetlig og likeverdig helse- og sosialtilbud for det samiske folk. Sametinget tildeler årlig midler til helse- og sosialfaglige prosjekter i samiske områder. Prosjektmidlene har bidratt til å øke kompetansen på ulike arenaer innen samisk helse- og sosialtjeneste. I helse- og sosialpolitisk redegjørelse i plenum i november, ble følgende områder berørt: Samiske barn og unge, samiske kvinners helse, eldre, funksjonshemmede og rehabilitering, samisk spesialisthelsetjeneste og sykehustjenestene, rusproblematikk, Tjernobylulykken, forurensning, forskning, utdanning, WHO og internasjonalt samarbeid. Sametinget hadde møte med helseministeren 11. juni 2002, og tok opp forholdet til de nye helseforetakene og behovet for et samlet samisk kompetansesenter bestående av samiske helse- og sosialinstitusjoner, behovet for språkmidler til helseforetakene, samt spørsmål om Verdens helseorganisasjon (WHO).

3.10 Samarbeid

Sametinget har deltatt i en administrativ samarbeidsgruppe som jobber med utforming og oppfølging av de regionale utviklingsprogrammene i fylkene. Det ble holdt 7 møter i gruppa og formalisering av samarbeidet

⁶ Helse- og sosialdepartementets utredning Plan for helse- og sosialtjenester for den samiske befolkning i Norge (NOU 1995:6)

med fylkeskommunene har vært det mest sentrale området. Den første samarbeidsavtalen ble inngått med Troms fylkeskommune i november. I forbindelse med fylkenes nye rolle har regjeringen satt i gang et administrativt samarbeidsprogram mellom departementene, fylkeskommunen, KS og Sametinget. Hensikten med programmet er å styrke fylkeskommunene som regionale utviklingsaktører. Det er satt i gang 5 delprogrammer der Sametinget er representert i delprogram A, som ser på fylkesplanen som instrument i den regionale utviklingen. Det har vært avholdt to møter i hovedprogrammet og tre i delprogrammet.

Sametinget bestreber seg på å ha jevnlig kontakt med sametingene på svensk og finsk side gjennom Samisk parlamentarisk råd. Sametinget i Sverige er nå blitt medlem av det samiske parlamentariske samarbeidet. Hovedsatsingsområdet for inneværende periode er bevaring og utvikling av det samiske språket, opplæring, produksjon av læremidler og likestilling i det samiske samfunnet. Samisk parlamentarisk råd har på vegne av samene søkt om medlemskap i Nordisk Råd.

Samarbeidet mellom regjeringene og sametingene, både på politisk og administrativt nivå, er godt i gang. I november 2002 ble det avholdt møte for tredje gang mellom ministrene og sametingspresidentene. Resultatet av møtet var en protokoll med beslutninger som skal følges opp. Arbeidet med nordisk samekonvensjon har hatt en positiv utvikling, og sameministrene og sametingspresidentene har nedsatt en ekspertgruppe bestående av seks medlemmer, to fra hvert land – en utpekt av Sametinget og en av Regjeringen. Ekspertgruppens arbeid skal ende opp i et konvensjonsutkast, og forventes avsluttet i utgangen av 2003.

3.11 Det internasjonale engasjementet

I det internasjonale engasjementet er fokus først og fremst rettet mot arbeidet overfor utvalgte FN-organer og overfor verdens nordområder. Det er også viktig å arbeide med relevante saker overfor EU-systemet og Europa for øvrig, og å yte bistand til utvikling blant andre urfolk.

Permanent Forum for urfolkssaker avholdt sin første sesjon i New York i mai, og Sametinget deltok i den norske delegasjonen. Sametinget fremhevet viktigheten av etablering og finansiering av et permanent sekretariat for Forumet. Ole H. Magga ble valgt som Forumets første leder. Delegasjonen fra norsk side i Samisk parlamentarisk råd har bevilget kr 300 000 til lederen i Permanent Forum. I arbeidet med FNs Urfolkserklæring har Sametinget deltatt i den norske delegasjonen på arbeidsgruppens 7. og 8. sesjon i Genève.

Sametinget har representert Barentssamarbeidets urfolk i Barents Regionråd og Regionkomité i 2002. Sametinget har også en representant i Arbeidsgruppen for urfolk i Barentssamarbeidet. Arbeidsgruppen er oppnevnt av Regionrådet og innehar rådgivende status overfor regionrådet og Barentsrådet. Urfolkene har ingen representanter i Barentsrådet. I 2001 vedtok Sametinget å etablere et urfolkskontor i Murmansk, og etableringen av kontoret pågår. Kontoret skal være et bindeledd mellom urfolkene i Barentssamarbeidet og skal spesielt bistå urfolkene fra russisk side med hensyn til prosjektsøknader og informasjon.

Sametingspresidenten deltok i den norske delegasjonen til Ministermøte i Arktisk Råd i Anár/Inari i oktober. Ministerkonferansen er det øverste vedtaksorgan i Arktisk Råd og avholdes annet hvert år. Sametinget blir ofte invitert av regjeringen til å gi innspill, eller delta i forberedelsen forut for møtene i Arktisk Råd, men har ikke ressurser til å prioritere dette. Det innebærer imidlertid ikke at arbeidet ikke er viktig for Sametinget. Samisk parlamentarisk råd koordinerer arbeidet i forhold til Standing Committee of

Parliamentarians of Arctic Region⁷. Sametingspresident Sven-Roald Nystø er samenes representant i komiteen for en periode på 2 år, og deltok på parlamentarikerkonferansen i Tromsø i august.

I juni 2002 ble det nedsatt prosjektgrupper som ledd i oppfølgingen av Regjeringens europapolitiske plattform⁸. Sametinget ble invitert til å delta i Prosjektgruppen for samarbeid med regionale og lokale myndigheter. Prosjektgruppen avsluttet sitt arbeid i desember. Primært er gruppen gitt i oppdrag å rapportere til EØS-koordineringsutvalget om sine vurderinger og forslag til tiltak.

Sametinget har fulgt opp det internasjonale arbeidet med konvensjonen om biologisk mangfold og deltar i den offisielle norske delegasjonen. Partsmøtet har ivarettatt anbefalingene fra arbeidsgruppa som arbeider med kapittel 8(j) urfolkskapitlet, på en god måte. En sentral utfordring var å få partsmøtet med på å knytte arbeidet innfor 8(j)-arbeidsgruppa til de øvrige relevante FN prosessene i forhold til urfolk, spesielt med hensyn til rapportering til permanent forum. Sametinget har bidratt til at arbeidet med konvensjonen om biologisk mangfold, og spesielt kapittel 8(j), knytter arbeidet sitt til andre relevante internasjonale konvensjoner som omtaler urfolksrettigheter⁹.

Sametinget lyktes ikke å få regjeringen med på å videreføre initiativet om en egen urfolk Agenda 21, spesielt i forhold til toppmøtet i Johannesburg. Sametinget deltok imidlertid på Johannesburgkonferansen med et eget innlegg, og fikk gjennomslag for en anerkjennning av urfolks vitale rolle i arbeidet mot en bærekraftig framtid.

3.12 Markeringer

Sørsamen Elsa Laula Renberg var leder av det første felles nord- og sørsamiske møte 6.-9. februar 1917 i Trondheim. I år 2002 var det 10 år siden samekonferansen vedtok at 6. februar skulle være samenes nasjonaldag. Sametinget hedret Elsa Laula på 6. februar markeringen i Hattfjelldal, der hennes familie var spesielt invitert. Sametinget har også samlet inn en del bilder, materiell og tekster om Elsa Laula Renberg.

Sametingets første likestillingspris ble tildelt Kari Meløy. Hun fikk prisen for sitt likestillings- og næringspolitiske pionerarbeid som har dannet basis for mye av satsingen på likestillingsarbeidet på 1980-90 tallet.

Sametingets språkmotiveringspris år 2002 ble tildelt Harry Solhaug. Harry Solhaug har gjort en betydelig innsats for bevaring av kunnskap og utvikling av det samiske språket i Kåfjordområdet, gjennom flere tiår. Det er viktig at det i sjøsamiske områder finnes slike ressurspersoner som Solhaug, som tar vare på sin dialekt og viderefører den til yngre generasjoner.

⁷ Det er i alt 21 observatører i Arktisk Råd, deriblant Standing Committee of Parliamentarians of Arctic Region. Komiteen ble etablert i 1994 der en av hovedprioriteringene var å støtte etableringen av Arktisk Råd. Siden da har komiteen arbeidet aktivt med å promotere arbeidet i Arktisk Råd.

⁸ Samarbeidsregjeringens europapolitiske plattform, vedtatt 21. februar 2002, er grunnlaget for Regjeringens utøvelse av norsk europapolitikk fram til Stortingsvalget i 2005.

⁹ ILO-konvensjonen nr. 169, Konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966, artikkel 27 og artikkel 1, Konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter av 1966, artikkel 1, Rioerklæringa og Agenda 21 kap. 26.

Sametinget hedret de som deltok under aksjonene i forbindelse med kampen mot utbyggingen av Alta/Kautokeino-vassdraget, på plenumsmøtet i november. Sametinget ønsket på denne måten å hedre enkeltpersoners innsats for samiske rettigheter i 1970- og 1980-årene. Fire grupper var invitert: representanter for demonstrasjonen i 1970 mot neddemningen av Máze, de som sultestreiket utenfor Stortinget i 1979 og 1981, samekvinnene som satt på statsministerens kontor i 1981 og representanter for Folkeaksjonen mot utbyggingen av Alta- Kautokeinovassdraget.

4 Sametingets regnskap 2002

Sametingets regnskap for 2002 er et kontantregnskap for virksomheten i sin helhet og viser virksomhetens faktiske inntekter og utgifter.

Hovedtall Sametinget

Benevnelse	Inntekter	Utgifter	Resultat
Kommunal- og regionaldept. - KRD	149.185.000		
Kirke-, undervisnings- og forskningsdept. - KUF	6.421.750		
Tilbakebetaling - enkeltsøker	240.000		
Utdannings- og forskningsdept. - UFD	32.378.250		
Helsedept. – HD	5.200.000		
Riksantikvaren	1.500.000		
Barne- og familiedept. - BFD	200.000		
Andre inntekter 2002	9.927.615		205.052.615
Driftsutgifter		75.421.358	
Overført SUF mot KRDs inntekter		1.180.143	
Virkemidler		130.192.516	206.494.017
	205.052.615	206.794.017	- 1.741.402

Den totale bevilgningen for 2002 var kr 189 800 000. Budsjettet regulert i mai og det endelige budsjettet ble vedtatt med en ramme på kr 200 917 000.

En konsekvens av Sametingets fordeling av driftsmidler til avdelinger med eget budsjett og driftsansvar, medfører at den enkelte enhet er ansvarlig for å holde sine årlige budsjettammer. Følgende midler ble stilt til disposisjon, fordelt på de ulike budsjettpostene, av Sametinget under sak 41/01, og gjennom eksternfinansierte prosjekter/refusjoner:

Driftsregnskap pr. hovedkoststed

Post	Betegnelse	Fordeling	Inntekter	Til disposisjon
01	Drift Sametingets administrasjon	51.287.000	7.485.722	58.772.722
01	Drift Sametingets politiske nivå	11.506.000	339.893	11.845.893
21	Spesielle driftsutgifter	6.112.000	302.000	6.414.000
51	Næringsutvikling	21.630.000	1.800.000	23.430.000
52	Kultur	29.854.000	0	29.854.000
53	Samisk språk	29.500.000	0	29.500.000
54	Miljø og kulturvern	10.350.000	0	10.350.000
55	Andre tilskudd	4.900.000	0	4.900.000

Sign: _____/_____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik ja Osvald Grønmo

56	Opplæring og læremidler	23.214.000	0	23.214.000
57	Internasjonalt samarbeid	3.250.000	0	3.250.000
59	Helse- og sosialsatsing	4.500.000	0	4.500.000
60	Arkiv, bibliotek- og informasjonstjenester	5.214.000	0	5.214.000
61	Likestillingstiltak	200.000	0	200.000
Sum		201.517.000¹⁰	9.927.615	211.444.615

Regnskapet presenteres i to hoveddeler, driftsregnskapet fordelt på hovedkoststeder og virkemiddelregnskapet fordelt på virkemiddelordninger.

4.1 Driftsregnskap

Drift Sametingets administrasjon

Post	Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Regnskap	Resultat	% +/-
01	Drift Sametingets administrasjon	51.287.000	7.485.722	58.772.722	59.545.088	-772.365	-1,3 %

I resultatet på kr 771 018 inkluderer også utgifter på kr 500 000 til prosjektet ”Samisk samfunnsvitenskapelig database - samisk statistikk”. Sámi Instituhtta – Nordisk Samisk Institutt er ansvarlig for gjennomføring av prosjektet. Statistisk sentralbyrå er også involvert i prosjektet.

Post 21 Kompetanseheving språk ble i budsjettet for 2002 bevilget kr 500 000. Disse midlene er ikke benyttet i 2002. Administrasjonen har derfor valgt å prioritere disse ubenyttede midlene til ovennevnte prosjekt.

Drift Sametingets politiske nivå

Post	Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Regnskap	Resultat	% +/-
01	Sametingsrådet 0101	3.501.000	9.893	3.510.893	3.755.769	-244.876	-7,0 %
01	Sametingets plenum 0102	4.242.000	0	4.242.000	4.482.087	-240.087	-5,7 %
01	Sametingets møtelederskap 0103	520.000	0	520.000	483.762	36.238	7,0 %
01	Sametingets grupper 0104	1.681.000	0	1.681.000	1.791.942	-110.942	-6,6 %
01	Sametingets kontrollkomite 0105	102.000	0	102.000	79.813	22.187	21,8 %
01	Sametingets tilskuddsstyre 0106	600.000	330.000	930.000	1.011.774	-81.774	-8,8 %
01	Valgregelutvalget 0108	0	0	0	945	-945	0,0 %
01	Samisk Parlamentarisk Råd 0109	460.000	0	460.000	383.953	76.047	16,5 %
01	Språkstyret 0201	400.000	0	400.000	410.844	-10.844	-2,7 %
Drift Sametingets politiske nivå		11.506.000	339.893	11.845.893	12.400.889	-554.996	-4,7 %

¹⁰ Ved årsavslutningen 2001 ble kr. 2.411.594 avsatt til 4 forskjellige poster.

* 53.3 Språkprosjekter	kr. 609 179
* 53.4 Språksentre	kr. 62 673
* 54.1 Kulturminner	kr. 1 069 800
* 55.1 Hovedorganisasjoner	kr. 275.000

Disse bindingene kommer ikke frem i revidert budsjett, men de er ikke fordelt til andre formål. Det ble gjennom en fotnote avsatt ytterligere kr. 1.797.000. I tillegg var kr. 600.000 ikke påplussset midler til administrasjonen i kolonnen for endringen, hvilket har medført at Sametinget har bevilget kr. 600.000 mer enn man har.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik ja Osvald Grønmo

Spesielle driftsutgifter

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Regnskap	Resultat	% +/-
21 Læremiddelutvikling	4.300.000	302.000	4.602.000	2.639.428	1.962.572	42,6 %
21 Interreg - driftsutgifter	380.000	0	380.000	0	380.000	100,0 %
21 Internett/datainformasjon	700.000	0	700.000	698.754	1.246	0,2 %
21 Kompetanseheving språk	500.000	0	500.000	0	500.000	100,0 %
21 Politisk initiativ	62.000	0	62.000	87.200	-25.200	-40,6 %
21 Likestillingspris	50.000	0	50.000	50.000	0	0,0 %
21 Oppfølging av samerettsutvalget	120.000	0	120.000	0	120.000	100,0 %
Spesielle driftsutgifter	6.112.000	302.000	6.414.000	3.475.382	2.938.618	45,8 %

4.2 Virkemiddelregnskap

Sametingets virkemidler er en blanding av fondsmidler som kan gis som tilsagn over flere år eller som årlige tilsagn. Fondspostene vil alltid vise tildels betydelige avvik i kontantregnskapet, men skal årlig avstemmes mot tilsagn som representerer bindinger frem i tid. Sametinget har i 2002 lagt alle bundne midler i et eget avtaleregnskap. På grunn av manglende kapasitet er arbeidet med registrering av tilsagn i avtaleregnskapet hva angår læremidler utsatt. Midler fra Samisk utviklingsfond, Samisk kulturfond og Samefolkets fond blir utgifts- og kostnadsført direkte mot disse fonds respektive fondskonto i Norges Bank og blir nullstilt ved årsskiftene.

Følgende oversikt viser virkemiddelregnskapet på postnivå:

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
51 Næringsutvikling	21.630.000	1.800.000	23.430.000	23.022.978	407.022
52 Kultur	29.854.000	0	29.854.000	29.707.750	146.250
53 Samisk språk	29.500.000	0	29.500.000	29.713.359	-213.359
54 Miljø og kulturvern	10.350.000	0	10.350.000	9.520.850	829.150
55 Andre tilskudd	4.900.000	0	4.900.000	4.885.699	14.301
56 Opplæring og læremidler	23.214.000	0	23.214.000	23.533.180	-319.180
57 Internasjonalt samarbeid	3.250.000	0	3.250.000	429.700	2.820.300
59 Helse- og sosialsatsing	4.500.000	0	4.500.000	3.865.000	635.000
60 Arkiv, bibliotek- og informasjonstjenester	5.214.000	0	5.214.000	5.214.000	0
61 Likestillingstiltak	200.000	0	200.000	300.000	-100.000
Sum	132.412.000	1.800.000	134.412.000	130.192.516	4.219.484

4.2.1 Post 51 Næringsutvikling

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
51.1 Samisk utviklingsfond	18.130.000	1.800.000	19.930.000	19.697.978	232.022
51.2 Duodjiinstitusjoner og organisasjoner	3.500.000	0	3.500.000	3.325.000	175.000
Næringsutvikling	21.630.000	1.800.000	23.430.000	23.022.978	407.022

Det er overført kr 2 000 000 over Reindrifftsavtalen. Kr 200 000 av disse ble overført administrasjonen for å dekke kostnader til forvaltning av midler til tiltak avledet av reindrift.

Pr 31.12.02 var ikke tildelte midler på kr 2 000 000 overført fra Landbruksdepartementet. Disse er først overført til Sametinget i 2003. Beløpet er inntektsført i regnskapet for 2002.

I henhold til økonomireglementet skal innestående saldo på Samisk utviklingsfonds konto i Norges Bank reflektere de bindinger som fremkommer gjennom gitte gyldige tilsagn pr. 31.12.02. Ved overgangen til et nytt år må derfor kontoen avstemmes for å reflektere de forpliktelsene Sametinget har i form av gitte tilsagn.

Oversikt over kapital og bundne tilsagn pr. 31.12.02	Beløp
Fondets kapital pr. 31.12.2002	17.674.800
Tildeling 2002	18.130.000
Eksterne midler	3.800.000
Tilbaketrekninger 2002	1.856.622
Utbetalte tilsagn 2002	-19.394.978
Korrigeringer ¹¹	-303.000
Gyldige tilsagn	-18.938.878
Resultat Samisk utviklingsfond 2002	2.824.566

4.2.2 Post 52 Kultur

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
52.1 Samisk kulturfond	9.000.000	0	9.000.000	8.970.536	29.464
52.2 Tilskudd til samisk forlagsdrift	1.520.000	0	1.520.000	1.392.250	127.750
52.3 Tilskudd til samiske kulturhus	4.613.000	0	4.613.000	4.613.000	0
52.4 Tilskudd til samiske kulturorganisasjoner	1.093.000	0	1.093.000	1.151.000	-58.000
52.5 Festivalstøtte	1.128.000	0	1.128.000	1.203.000	-75.000
52.6 Samisk idrett	500.000	0	500.000	500.000	0
52.8 Beaivváš Sámi Teahter	10.700.000	0	10.700.000	10.700.000	0
52.9 Kunstnerstipender	1.300.000	0	1.300.000	1.177.964	122.036
Kultur	29.854.000	0	29.854.000	29.707.750	146.250

I henhold til økonomireglementet skal innestående saldo på Samisk kulturfonds konto i Norges Bank reflektere de bindinger som fremkommer gjennom gitte gyldige tilsagn pr. 31.12.02. Ved overgangen til et nytt år må derfor kontoen avstemmes for å reflektere de forpliktelsene Sametinget har i form av gitte tilsagn.

¹¹ * Kr. 100.000 er trukket fra, da driftstilskudd til Goahtegearrat er postert feil på fondets konto.

* Kr. 203.000 er trukket fra pga. omposteringer (bilag 60200054 og 60200057) av 2001-tilskudd.

Oversikt over kapital og bundne tilsagn pr. 31.12.02	Beløp
Fondets kapital pr. 31.12.2002	9.260.127
Feil i fondets kapital pr. 31.12.2002	5.000
Tildeling 2002	9.000.000
Tilbaketreknings	102.351
Utbetalte tilsagn 2002	-8.970.536
Gyldige tilsagn	-9.421.524
Resultat Samisk kulturfond 2002	-24.582

4.2.3 Post 53 Språk

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
Tospråklighetstilskudd til					
53.0 kommuner/fylkeskommuner	25.050.000	0	25.050.000	25.050.000	0
53.2 Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet	2.450.000	0	2.450.000	2.663.359	-213.359
53.3 Språksentre	2.000.000	0	2.000.000	2.000.000	0
Samisk språk	29.500.000	0	29.500.000	29.713.359	-213.359

4.2.4 Post 54 Miljø og kulturvern

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
54.0 Kulturminnevern	1.500.000	0	1.500.000	932.850	567.150
54.2 Museer	8.850.000	0	8.850.000	8.588.000	262.000
Miljø og kulturvern¹²	10.350.000	0	10.350.000	9.520.850	829.150

4.2.5 Post 55 Andre tilskudd

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
55.0 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner ¹³	2.500.000	0	2.500.000	2.449.000	51.000
55.1 Tilskudd til politiske grupper i Sametinget	1.800.000	0	1.800.000	1.799.999	1
55.2 Utvikling/Rådets disposisjon	0	0	0	36.700	-36.700
55.4 Opposisjonens arbeidsvilkår	600.000	0	600.000	600.000	0
Andre tilskudd	4.900.000	0	4.900.000	4.885.699	14.301

4.2.6 Post 56 Opplæring og læremidler

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
56.0 Læremidler og kompetanseheving spes. ped.	13.504.000	0	13.504.000	14.381.894	-877.894
56.1 Utdanningsstipend samisk ungdom	1.000.000	0	1.000.000	997.464	2.536
56.2 Barnehager	8.710.000	0	8.710.000	8.153.821	556.179

¹² Sametingets miljø- og kulturvernavdeling forvalter en tilskuddsordning til samisk kulturminnevern finansiert av Miljøverndepartementet. Disse midlene har de foregående årene vært behandlet som bundne midler. Sametinget vil i revidert budsjett ta stilling til hvorvidt man ønsker å avsette kr. 1.636.950.

¹³ Sametingsrådet innvilget kr 275 000 av midlene på post 55.1 til samiske hovedorganisasjoner på møte i desember 2001. Disse midlene er bundne.

Opplæring og læremidler	23.214.000	0	23.214.000	23.533.180	-319.180
--------------------------------	-------------------	----------	-------------------	-------------------	-----------------

Oversikt over kapital og bundne tilsagn	Beløp
Fondets kapital pr. 31.12.2002	13.355.747
Tildeling 2002	12.104.000
Utbetalinger	-13.050.669
Gyldige tilsagn pr. 31.12.02	12.409.078

Sametinget avsetter kr 12 409 078 for å dekke pålagte fremtidige forpliktelser.

4.2.7 Post 57 Internasjonalt samarbeid

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
57.1 Interreg, regional andel	700.000	0	700.000	0	700.000
57.2 Barentssamarbeidet	200.000	0	200.000	429.700	-229.700
57.3 Annet	350.000	0	350.000	0	350.000
57.4 Interreg III A Sverige -Norge Åarjelsaemien Dajve	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000
57.3 Interreg III A Nord Sápmi	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000
Internasjonalt samarbeid¹⁴	3.250.000	0	3.250.000	429.700	2.820.300

4.2.8 Post 58 Samefolkets fond

Kontantregnskapet Samefolkets fond:

Betegnelse	Beløp
Fondets kapital pr. 31.12.2002	79.669.368
Renteinntekter	402.221
Disponibel kapital pr. 01.01.2003	80.071.589

Renteinntekter Samefolkets fond:

Betegnelse	Beløp
Avkastning bokført i 2001	159.780,82
Avkastning bokført i 2002	6.959.369,18
Sum avkastning 1/7-00 til 31/12-01	7.119.150,00
Avkastning 2002	5.071.588,85
Totalt¹⁵	12.190.738,85

Avkastningen fra Samefolkets fond på totalt kr 12 190 738,85 skal fysisk være innestående i bank.

Ovennevnte avkastning er pr. 31/12-02 bokført i balansen som følger:

¹⁴ Midlene til Interreg på kr 2 000 000 ble ikke overført til Sametinget i 2002, men er kommet inn på konto etter årskiftet. Dette gir ikke utslag i regnskapet for 2002.

¹⁵ Beløpet på kr. 7.119.150 betraktes som bundne midler.

Betegnelse	Beløp
Samefolkets fond 0629.60.12031	80.071.588,85
Fratrukket kapital Samefolkets fond	-75.000.000,00
Sum	5.071.588,85

Den totale avkastningen overføres til Samefolkets fond, konto 0629.60.12031 i Norges Bank.

4.2.9 Post 59 Helse- og sosialsatsing

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
59.1 Helse- og sosialsatsing	4.500.000	0	4.500.000	3.865.000	635.000
Helse- og sosialsatsing	4.500.000	0	4.500.000	3.865.000	635.000

4.2.10 Post 60 Arkiv, bibliotek- og informasjonstjenester

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
60.1 Mobile bibliotekstjenester	4.549.000	0	4.549.000	4.549.000	0
60.2 Samisk arkiv	665.000	0	665.000	665.000	0
Arkiv, bibliotek- og informasjonstjenester	5.214.000	0	5.214.000	5.214.000	0

4.2.11 Post 61 Likestillingstiltak

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
61.1 Likestillingsarbeid	200.000	0	200.000	300.000	-100.000
Likestillingsarbeid	200.000	0	200.000	300.000	-100.000

4.3 Avstemning og resultat 2002

Samisk utviklingsfond og Samisk kulturfond	Beløp
Samisk utviklingsfond – Innestående pr. 01.01.03	-716.712
Gyldige tilsagn i Samisk utviklingsfond	-18.938.878
Samisk kulturfond – Innestående pr. 01.01.03	1.072.266
Gyldige tilsagn i Samisk kulturfond	-9.421.524
Sum	-27.999.698

4.3.1 Avstemning og resultat 2002	Beløp
Innestående på konto pr. 01.01.2003	55.958.247
Overføring fra Sametingets driftskonto til fondskonti	-27.999.698
Bundne tilsagn OAO	-12.409.078
Avsetning Samefolkets fond/politiske tiltak	-7.694.150
Ikke mottatt fra LD før i 2003, men inntektsført i 2002	-2.000.000
Rest til refordeling ved budsjettrevisjon i 2003	5.855.321

Merknad 1, APs sametingsgruppe v/ Willy Olsen

Punktene 2.1 og 2.2

Arbeiderpartiets sametingsgruppe kan ikke støtte formuleringene om samisk selvbestemmelse slik de nå foreligger. I Sametinget foregår det ingen prosess for å legge et felles innhold i hva som legges i begrepet, og Sametingets flertall har også oversett Stortingets tidligere anmodninger om at Sametinget selv bør legge et innhold i hva man mener med forhandlinger.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ser også hen til Sametingsplanen for 2002-2005, som kan forståes slik at selvbestemmelsesretten i utgangspunktet er altomfattende, og at staten så kan forhandle om å få tilbake kontrollen over de samfunnsområdene samene gir fra seg.

Gruppen har ved en rekke anledninger påpekt disse tingene, uten resultat.

Målrattede forhandlinger på avgrensede områder er likevel et prinsipp man må arbeide frem mot. Det må imidlertid skje etter en bred gjennomgang av rollefordelingen mellom Sametinget og de øvrige myndighetsnivåer.

Olje- og gassressurser punktene 2.1 og 3.7.5

Viser til Arbeiderpartiets sametingsgruppes prinsipielle standpunktene man la til grunn under behandlingen av Snøhvitsaken, sametings sak 6/02, hvor vi slo fast at olje- og gassressursene er en nasjonal ressurs, men at det likevel er naturlig at det samiske samfunnet også får sin andel av de positive ringvirkninger av Snøhvitutbyggingen.

3.2 Rettigheter

Arbeiderpartiets sametingsgruppe registrerte med forundring at Sametingsrådet, etter noen innledende møter om utkastet til ny Finnmarkslov, brøt den videre kontakt med Regjeringen. Det har neppe bidratt til å gjøre resultatet bedre, og gruppa håper at Sametingsrådet følger slike prosesser så lenge det er håp om at man kan påvirke resultatet.

3.7.4 Større arealinngrep

Det er stor enighet i Sametinget om at det må utvises stor forsiktighet med større inngrep, som for eksempel mineralvirksomhet i samiske områder, herunder arealdisponeringer, før rettighetsforholdene er avklart. Arbeiderpartiets sametingsgruppes syn er at Sametinget bør være med i beslutningsprosessen, sammen med andre folkevalgte organer.

Forslag 1, representant Per A. Bæhr, Høyre og Flyttsamelistas sametingsgruppe

Punkt 2.1 Selvbestemmelsen og rettigheter, strykes.

Punkt 2.7.2 Sametinget må få mer sentral og aktiv rolle i utforming av reindriftspolitikken, strykes.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik ja Osvald Grønmo

Forslag 2, representant John Harald Skum, NSRs samarbeidsgruppe og SPs sametingsgruppe

Endringsforslag: Under pkt. 3.3 første avsnitt:

Siste setning som begynner med "I og med at Sametinget ..." blir ny andre setning. Resten blir flyttet ned.

Forslag 3, representant Anders Urheim, APs sametingsgruppe

Punkt 2.5.2 tillegg:

Alle samiske barn har individuell rett til opplæring i samisk. En slik individuell rett omfatter ikke retten til opplæring på samisk. Sametingets mål er at alle samiske elever får en individuell rett til opplæring på samisk, både i grunnskolen og i videregående opplæring, jamfør plenumssak 46/02 hvor et enstemmig Sameting uttaler at Opplæringslovens § 6.2 må endres til at alle samiske barn – uavhengig av bosted – sikres individuell rett til opplæring i og på samisk. Samiske barns rett til samisk språk må også sikres innenfor skolefritidsordningen (SFO).

Sametinget vil fremme forslag om evaluering og endring av Opplæringsloven, som egen sak.

Forslag 4, representant Geir Tommy Pedersen, NSRs samarbeidsgruppe og SPs sametingsgruppe

Punkt 2.1, andre avsnitt, etter 3. setning:

Dette gjelder også rettighetene til landområder, vann og naturressursene.

Forslag 5, representant Olav Eliassen, SPs sametingsgruppe og NSRs samarbeidsgruppe

Kap. 2.7.2 Næringer endring av avsnitt: (uthevet)

Utvikling av **jordbruket i de samiske områdene** er avhengig av den regionale og nasjonale politikken og internasjonale avtaler. Resultatet av forhandlingene om WTO-avtalen vil få avgjørende betydning for en fortsatt jordbruksproduksjon, og **vil** sammen med EØS-avtalen svekke det samiske jordbruket.

Forslag 6, representant Roger Pedersen, SVFs sametingsgruppe

Sametingets årsmelding for 2002.

Kapittel 3 og 4 tar vi til etterretning, da vi går ut fra at det ikke er faktafeil i dette.

Kapittel 1 og 2 beskriver en del framtidige utfordringer. Vi i SVF savner at Sametingsrådet ikke har tallfestet hva dette vil koste og hvordan de ser for seg en opptrappingsplan over statsbudsjettet i fremtiden skal finansiere dette.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik ja Osvald Grønmo

Kap. 2.1 fjerde avsnitt. Hva er det som menes her, dersom linjen blir stående slik den er, vil vi ikke kunne gå god for dette. SVF forventer at Sametingsrådet er mer konkret vedrørende dette.

Kap.2.1 siste avsnitt: Petroleumsloven er gjeldende lov her i landet og nasjonens velstand bygger mye på dette. SVF kan ikke gå god for det syn som sametingsrådet har.

Kap. 2.3 siste avsnitt, siste linje: Presisjonsnivået på hva som skrives må være bedre, slik det står skrevet i siste setningen, ”vurdere både valgreglene og Sametinget som en politisk arena”. Dette kan vi ikke være enig i og det er skremmende at Sametingsrådet vil vurdere om Sametinget skal være/ikke være en politisk arena.

- De største problemer for småbarnsforeldre er at det føles som om at Sametinget ikke tar tilstrekkelig hensyn overfor disse. Dette kommer klart frem i flere tilfeller for eksempel konstituering. Valgte representanter har ikke fått plass til de forskjellige tilstelninger under konstitueringen for sine barn, som de må ha med.
- Kjøreplan holdes ikke, dette er et stort problem for de med barn. Det skal høre med til sjeldenhetene at vi går utover den fastsatte kjøreplan.
- Barnerommet er faktisk helt feilplassert, i en bunkers under resepsjonen. Dette er overhode ikke barnevennlig.

Med bakgrunn i dette, bør Sametinget vurdere å finne løsninger på problemene til småbarnsforeldrer.

Sametinget har nedsatt en prosjektgruppe, som skulle se på arbeidet for å få flere innskrevet i samemantallet. Der et delmål var siste valg, mens hovedmålet var kommende valg. Eksisterer dette, dersom det gjør det, må vi vurdere andre strategier for dette prosjektet holdet ikke mål. Vi har ikke registrert noe nevneverdig ifra dem. Vi må få nedsatt et tverrpolitisk utvalg som griper fatt i dette, slik at vi kan få den økningen i manntallet som vi alle etterstreber å nå.

2.4.2

Vi må ikke glemme dem som ikke har tilgang til elektroniske tjenester. Sametinget må vurdere å kjøpe sider i landsdekkende sammenslutninger for den papirkrevende media.

2.5.2

Samisk språk og kultur bør bli et obligatorisk fag i første omgang for hele landsdelen, dernest for hele landet, slik det er beskrevet i L97S.

2.5.4

Sametinget må vurdere pedagogiske stillinger opp mot språksentrene, for å kunne ta tak i fellestiltak over landegrensen innenfor hvert språksenterområde der det er naturlig.

2.7.2

Sametinget har som målsetting at likeverdsprinsippet skal gjelde mellom de samiske primærnæringsutøverne. Dette vil medføre at Sametinget vil ivareta dette ved at i fremtiden skal alle samiske primærnæringsutøvere behandles likt ihht. Til SUF's virkemiddelordning.

2.8

Første avsnitt skrives det både i entall og flertall angående samisk kompetansesenter som inneholder somatikk, psykiatri og forskning. Hva er riktig?

Prosjektmidler vedrørende oppfølging av NOU 1995:6 Plan for helse og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge. Sametinget er nødt til å få til bedre rutiner vedrørende behandlingen og vedtak angående disse prosjektene.

2.9

Siste setning kan strykes, eller omformuleres slik som første avsnitt under pkt. 2.10 tar høyde for.

III Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede. Forslaget ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1, 1. del ble forkastet med 36 stemmer
- Forslag 1, 2. del ble forkastet med 35 stemmer
- Forslag 2 ble enstemmig vedtatt
- Forslag 3 ble enstemmig vedtatt
- Forslag 4 ble vedtatt med 34 stemmer
- Forslag 5 ble enstemmig vedtatt
- Forslag 6, 1. del ble forkastet med 24 stemmer
- Forslag 6, 2. del ble forkastet med 22 stemmer
- Forslag 6, 3. del ble forkastet med 23 stemmer
- Forslag 6, 4. del ble forkastet med 20 stemmer
- Forslag 6, 5. del ble forkastet med 20 stemmer
- Forslag 6, 6. del ble forkastet med 20 stemmer
- Forslag 6, 7. del ble forkastet med 23 stemmer
- Forslag 6, 8. del ble forkastet med 22 stemmer
- Forslag 6, 9. del ble forkastet med 24 stemmer
- Rådets innstilling med endringer ble enstemmig vedtatt

IV Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1	Johan Mikkel Sara (saksordfører)	Per A. Bæhr
		Johan Mikkel Sara
2	Jon Erland Balto	
3	Janoš Trosten	
4	Anders Urheim	
5	Geir Tommy Pedersen	
6	Roger Pedersen	Johan Mikkel Sara
		Roger Pedersen
7	Per A. Bæhr	Janoš Trosten
		Johan Mikkel Sara

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik ja Osvald Grønmo

		Per A. Bæhr
8	Olaf Eliassen	Sverre Andersen
		Olaf Eliassen
9	Jon Harald Skum	
10	Willy Olsen	Janoš Trosten
		Olaf Eliassen
		Willy Olsen
11	Ragnhild Lydia Nystad	Jon Erland Balto
		Ragnhild Lydia Nystad
12	Åge Nordkild	
13	Berit Oskal Eira	
14	Willy Ørnebakk	
15	Per Solli	
	Anders Urheim (til forretningsordenen)	
16	Johan Mikkel Sara (saksordfører)	
	Johan Mikkel Sara (til forslaget)	
	Roger Pedersen (til forslaget)	
	Willy Olsen (til forslaget)	
	Birger Nymo (til forretningsordenen)	
	Roger Pedersen (til forslaget)	

V Sametingets vedtak etter voteringen

1 Årsmeldingens perspektiver

I følge samelovens § 1-3 skal Sametingets årsmelding oversendes Kongen. Regjeringen fremlegger for Stortinget en årlig stortingsmelding om Sametingets virksomhet. Sametingets meldingsrutiner innehar samtidig et 4-årig perspektiv. Stortinget har i tilknytning til vedtak om sameloven også besluttet at det en gang i hver stortingsperiode fremlegges melding om de tiltak som foretas for å sikre og utvikle samenes språk, kultur og samfunnsliv. En prinsippmelding skal således inneholde en mer grundig og prinsipiell drøfting av Regjeringens samepolitikk i hver stortingsperiode.

Sametinget tar sikte på at årsmeldingen for 2003 skal redegjøre for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling, jfr. likestillingslovens § 1a.

2 Framtidige utfordringer

2.1 Selvbestemmelse og rettigheter

Sametinget arbeider med å videreutvikle innholdet i samisk selvbestemmelse. Den samiske forståelsen av selvbestemmelse bygger på internasjonale normer og den utviklingen som har funnet sted både rettslig og politisk i internasjonale fora. Sametinget er opptatt av at samisk selvbestemmelse må tilpasses vår tid, samtidig som det bærer preg av det samiske folks egne verdier og levesett.

Innholdet i selvbestemmelse for det samisk folk må fastsettes gjennom likeverdige og reelle forhandlinger mellom to likeverdige parter. Det vil derfor være en sentral oppgave å innføre forhandlingsplikt mellom Sametinget og myndighetene. Plikten må omfatte mer enn konsultasjon og dialog, og må medføre gjensidige forpliktelser. Dette gjelder også rettighetene til landområder, vann og naturressursene. Grensegangen mellom ansvarsområder og innflytelse mellom samiske og norske myndigheter må løses gjennom reelle forhandlinger og avtaler. Det må snarest nedsettes et utvalg med representanter fra Regjeringen og Sametinget som utreder hvordan forhandlingene skal gjennomføres.

Sametinget krever at urfolks rettigheter på nasjonalt og internasjonalt nivå, styrkes. Arbeidet med å konkretisere og videreutvikle Sametingets rettighetspolitikk på bakgrunn av den internasjonale rettsutviklingen, og de rettsprinsippene som gjelder for urfolks rettigheter både nasjonalt og folkerettslig, videreføres.

Urfolks rettigheter til tradisjonell kunnskap er under utvikling internasjonalt, og Sametinget vil aktivt bidra til at samisk tradisjonell kunnskap kartlegges og vernes i samsvar med de internasjonale retningslinjene.

Sametinget vil nøye følge opp regjeringens proposisjon til ny Finnmarkslov og arbeidet til det nye Samerettsutvalget for Troms, Nordland og sørsameområdet.

Samene har rettigheter knyttet til olje- og gassforekomster i samiske ressursområder, noe som innebærer at Sametinget krever rett til å være med på å bestemme over disse ressursene. Det er derfor nødvendig med forhandlinger om rådighet over og utnyttelse av forekomstene i disse områdene.

2.2 Forholdet mellom Sametinget og sentrale myndigheter

Sametingets målsetting er at alle offentlige myndigheter tar et medansvar for samisk samfunnsutvikling. Sametinget har fremmet krav om en forhandlingsmodell mellom Regjeringen og Sametinget som omfatter budsjetterammer og ansvarsfordeling på alle samfunnsområder. Det viser seg fortsatt at det er nødvendig å påpeke sentrale og regionale myndigheters ansvar også for den samiske befolkningen.

Det er behov for en mye større grad av involvering av Sametinget i plan- og utviklingsprosesser som medfører konsekvenser for samenes rettigheter etter intern- og folkerett. Sametinget krever bedre ordninger for forhandlinger og dialog mellom staten og Sametinget i slike saker. Lovgivningen må også gjenspeile at Norge er et land bygget på territoriet til to statskonstituerende folk, nordmenn og samer.

Det må skje en bred gjennomgang av kommunenes og fylkeskommunenes ansvar og oppgaver i samiske saker, samtidig som rolle- og oppgavefordelingen mellom Sametinget og den øvrige forvaltningen må klargjøres. En slik gjennomgang bør ha som utgangspunkt at Sametingets myndighet skal styrkes, og at rolle-

og oppgavefordelingen skal skje ut fra et partnerskapsperspektiv mellom Sametinget og de sentrale myndigheter.

I opplærings spørsmål er det viktig at Sametinget har et samarbeid med sentrale myndigheter i en tidlig fase i ulike prosesser, spesielt når det gjelder landsdekkende bestemmelser som f.eks. endringer av lover, forskrifter og retningslinjer, utviklingsprosjekter m.m.

Sametinget kan ikke akseptere at samiske områder stadig legges ut for salg eller deles ut til ulike formål uten at samene på noen måte har innflytelse over situasjonen. Et eksempel på dette er muting, leting, undersøkelse og drift av mineralforekomster. Nærings- og handelsministeren ga signaler om at arbeidet med ny minerallov skulle skje gjennom tett dialog og stor grad av åpenhet med Sametinget. Imidlertid har departementet kun avholdt et orienteringsmøte med Sametinget på administrativt nivå. Sametinget holder fast ved at ny minerallov må være en konsesjonslov der bergfrihetsprinsippet fjernes også for mutbare mineraler. En konsesjonslov vil i sterkere grad ivareta behovene for utredning om konsekvenser for næringer, miljø, kultur og samfunn.

Sametinget har satt fokus på at en beskyttelse av internasjonale urfolksrettigheter må vektlegges i lovarbeidet. Det er en utfordring å knytte det internasjonale arbeidet med konvensjonen om biologisk mangfold der Norge er en aktiv deltaker, til det lovarbeidet som gjøres på dette området internt i Norge.

2.3 Samemantallet og valg

Det er viktig å bidra til økt oppslutning om samemantallet. Målet er å bidra til faktisk kunnskap og oppmerksomhet omkring selve manntallsordningen, og slik bidra til å øke antall registrerte i samemantallet. Et virkemiddel er å bidra til økt og mer aktiv informasjon om Sametingets mangeartede virksomhet som berører lokalsamfunn og enkeltpersoner og det samiske samfunnet i sin helhet.

Arbeidet med samemantallet må forbedres. Førings- og administreringen av manntallet må flyttes til et sentralt nivå, som i dette tilfellet er Sametinget. Dette vil sikre folks stemmerett og man vil oppnå en enhetlig behandling av alle begjæringer om innføring, samt en kontinuerlig oppdatering av samemantallet. Sametinget vil også vurdere flere fremtidsrettede løsninger for avvikling av sametingsvalget, som postvalg, elektronisk valg etc.

I forhold til underrepresentasjonen av kvinner på Sametinget, konkluderer rapporten om valg, nominasjon og likestilling¹ med at det er vanskelig å trekke noen entydige konklusjoner ut fra analysen av tall for valg og nominasjon. Det pekes på at valgordningen kan være en av årsakene til at kvinner systematisk faller utenfor eller ikke blir nominert. Det er behov for å videreføre forskning om kjønn i det samiske samfunnet og i denne sammenhengen vurdere både valgreglene og Sametinget som en politisk arena i et likestillings- og kjønnsperspektiv.

¹ Vil de ikke - eller slipper de ikke til? En undersøkelse av den lave kvinnerepresentasjonen på Sametinget i Norge, Torunn Pettersen, Eikjok og Keskitalo, november 2002

2.4 Språk, kommunikasjon og informasjon

2.4.1 Samisk språk

I enkelte geografiske områder er det samiske språket svært truet. Sametinget har prioritert utvikling, vitalisering og bevaring av samisk språk som nr. 1 når det gjelder målområder. Det er derfor en sentral målsetting at samisk språkarbeid må styrkes, vitaliseres og utvikles i alle språkregioner. Målet er at samisk og norsk skal bli likeverdige språk. De store utfordringene man står overfor i forhold til å styrke, vitalisere og utvikle det samiske språket krevet at Stortinget øker bevilgningene til språkarbeidet betraktelig.

Samiske språksentre vil være et av flere tiltak for å gjennomføre Sametingets målsetting. Språksentrene er spesielt viktige i de områdene der samisk språk står svakt. Språksentrene skal være en arena hvor samisk snakkes, høres og synliggjøres, og samtidig være ressursentre for regionen. Sametinget vil fortsette arbeidet med å etablere flere språksentre.

Gjennom sameloven er samene i Norge sikret grunnleggende rettigheter for bruk av samisk. Samelovens språkregler har nå vært i funksjon siden 1992, og det er nå behov for å evaluere reglene, slik at de tilpasses dagens situasjon og internasjonale språkbestemmelser.

Den statlige støtten til offentlig forvaltning, og det enkelte individs rett til å bruke samisk, er begrenset til 6 kommuner. Enkeltpersoners rettigheter i henhold til sameloven og lov om voksenopplæring må i varetas også utenfor det som i dag defineres som forvaltningsområdet for samisk språk etter samelovens språkregler. Sametinget har derfor tatt initiativ til utvidelse av dette forvaltningsområdet noe som krever økning av rammene for midler til tospråklighet.

I løpet av 1999/2000 gjennomførte Samisk språkråd en undersøkelse² om hvordan offentlige organer følger samelovens språkregler. Undersøkelsen viser at det er nødvendig å styrke samisk språk som administrasjons- og saksbehandlingsspråk i offentlige organer.

Samisk må bli et kommunikasjonsspråk for samisktalende på alle nivå. Dette krever at skolen tar i bruk samisk i fagundervisningen, slik at barn og unge blir fortrolige med samisk som fagspråk, og fagterminologi blir en naturlig del av undervisningen. På denne måten kan samisk utvikles til å bli et selv bærende samfunnsspråk.

Samisk terminologiarbeid og innsamling og registrering av samiske stedsnavn er viktig for å bevare og fremme samisk språk. Det samme gjelder også for samiske personnavn. Om samisk språk skal kunne anvendes som et aktivt redskap i faglig sammenheng er det en forutsetning at samiske termer og stedsnavn er tilgjengelig for alle brukergrupper i samfunnet. Sametingets orddatabank må fornyes og utvides med ord og termer fra alle samiske språkgrupper og dialekter, og må derfor utvikles til å bli et felles redskap over landegrensene.

² Iskkadeapmi sámegiela geavaheami birra : raporta / Undersøkelse om bruken av samisk språk : rapport. Sámi ealáhus- ja guorahallanguovddaš / Samisk nærings- og utredningssenter, 2000.

Samiskspråklige stedsnavn må synliggjøres og tas offentlig i bruk. For å nå dette målet må de sentrale myndighetene i samarbeid med Sametinget, aktivt drive informasjonsarbeid overfor kommuner, fylkeskommuner og andre. I Kultur- og kirkedepartementets arbeid med evaluering av stedsnavnloven, må problemstillingene som er knyttet til flerspråklig navnebruk i Norge vurderes særskilt, og i bredere sammenheng enn det som er gjort hittil.

2.4.2 Informasjon og bibliotek tjenester

Utvikling av elektroniske tjenester innenfor rammene av Sametingets virksomhet vil kreve betydelige ressurser og innsats. Den overordnede målsettingen i kommunikasjons- og servicepolitikken er å gjøre tjenestene tilgjengelige på nett via elektronisk og døgnåpen forvaltning. Det må følges opp med bevilgninger til tiltak som kommer som følge av det pågående arbeidet med å utarbeide en strategi for IKT og elektroniske tjenester i Sametinget.

Kommunene og fylkeskommunene er ansvarlige for å utvikle bibliotek tjenester til alle sine brukere. Den største utfordringen er å sikre kompetanse, ressurser og vilje til å utvikle bibliotek tjenester rettet mot den samiske befolkningen. For å videreutvikle Samisk spesialbibliotek til et ”bibliotekenes bibliotek”, der kompetanse og ressurser stilles til rådighet for de som etterspør samiske bibliotek tjenester, må et nytt og internettbasert biblioteksystem få høy prioritet. Dette vil være et viktig bidrag til å gjøre samisk litteratur tilgjengelig for langt flere, blant annet ved at bokbestillinger kan gjøres over nett. Det må opprettes en egen tilskuddsordning til bibliotek som ønsker å bygge opp en grunnleggende stamme av bøker og andre kilder rettet mot bibliotekenes samiske brukere.

Etableringen av samiske bokbusser er et bidrag til en ellers mangelfull samisk bibliotek tjeneste. Å sikre finansieringen av de samiske bokbussene i områder med spredt bosetting og kommunikasjonsmessige utfordringer, står sentralt i utviklingen av bedre bibliotek tjenester til de samiske brukerne.

2.5 Barnehage, opplæring og forskning

2.5.1 Barnehage

Barnehagen er helt sentral i forhold til utvikling og styrking av samisk språk og kultur. Sametingets overordnede målsetting er derfor at *alle* samiske barn skal få et fullverdig samisk barnehagetilbud. Dette tilbudet skal bygge på samisk språk og kultur, og anses som et av de mest grunnleggende av barns rettigheter.

Sametinget er kjent med at Barne- og familiedepartementet har påbegynt arbeidet med revidering av rammeplan for barnehager. I den forbindelse vil det være viktig å arbeide for at det samiske perspektivet blir en naturlig del av planen. Lov om barnehager må hjemle samiske barns rett til tilbud i samisk språk og kultur i barnehagen.

2.5.2 Opplæring

Alle samiske barn har rett til individuell opplæring *i* samisk. En slik individuell rett omfatter ikke retten til opplæring *på* samisk. Sametingets mål er at alle samiske elever får en individuell rett til opplæring på samisk, både i grunnskolen og i videregående opplæring, jamfør plenumssak 46/02 hvor et enstemmig Sameting uttaler at Opplæringslovens § 6.2 må endres til at alle samiske barn – uavhengig av bosted – sikres

individuell rett til opplæring i og på samisk. Samiske barns rett til samisk språk må også sikres innenfor skolefritidsordningen (SFO).

Sametinget vil som egen sak fremme forslag om evaluering og endring av Opplæringsloven.

Det samiske læreplanverket for den 10-årige grunnskolen (L97S) må gjøres gjeldende for flere skoler og kommuner i landet. Det må legges til rette for at all samisk opplæring gis innenfor det normale timetallet for elevene på hvert klassetrinn.

Samisk undervisning medfører ekstra kostnader for kommuner og fylkeskommuner. Dette gjør seg gjeldende blant annet i forhold til materiell på samisk og ekstra lærerressurser. For at samiske elever skal sikres sine rettigheter i følge opplæringsloven til opplæring i og på samisk, må staten refundere kommunenes og fylkeskommunenes utgifter fullt ut.

Det må utarbeides en gjennomgående samisk opplæringsplan for videregående opplæring. Det vil også være nødvendig å sikre samisk innhold i de nasjonale læreplanene på lik linje med de nasjonale læreplanene for grunnskolen. Sametingets forskriftsmyndighet etter opplæringsloven § 6-4, må utvides til å gjelde alle fagene i grunnskolen.

Den økende samiske kulturbevisstheten medfører at voksne etterspør tilbud om samisk språkopplæring. Det må utarbeides et opplegg for dette og samtidig må ressurser stilles til rådighet. I fjorårets årsmelding var dette ett av de høyest prioriterte områdene, og det er svært viktig å få en snarlig løsning på dette.

2.5.3 Høyere utdanning og forskning

Sametingets overordnede mål er at samiske utdanningsinstitusjoner og samisk høyere utdanning fortsatt må utvikles på samenes egne premisser. Sametinget ser derfor behov for at det etableres én felles samisk lærerutdanning som kommer hele det samiske samfunnet til gode. Videre er det viktig at regjeringen aktivt støtter Samisk Høgskoles mål om å bli en vitenskapelig høgskole.

Utdannings- og forskningsdepartementet må medvirke til at det settes i gang en satsing på forsknings- og utviklingsarbeid, bl.a. et langsiktig program for oppbygging og utvikling av samisk høyere utdanning og forskning og et langsiktig forsknings- og vitaliseringsprogram for samisk språk som spesielt rettes mot områder der språket står svakt.

For å sikre rekruttering av lærere i samiske skoler må virkemiddelordningen videreføres og utvikles. Når det gjelder rekruttering av samiskspråklige lærere og førskolelærere må Sametinget tilføres midler fra Utdannings- og forskningsdepartementet for å opprette stipendordninger.

Samisk språk- og kulturkunnskap må integreres i det faglige innholdet på alle landets høyskoler og universiteter.

2.5.4 Læremiddelutvikling

Det samiske samfunnet står overfor en stor utfordring mht. produksjon og utvikling av samiske læremidler både med hensyn til menneskelige og materielle ressurser. Det er behov for en felles nordisk målsetting i de

forskjellige fag for å gjøre det lettere å tilpasse og effektivisere læremiddelutviklingen. På dette området er det derfor nødvendig å samordne arbeidet på nordisk nasjonalt nivå.

Det må også satses på komponenter som kan tilfredsstille spesialpedagogiske behov, slik at læremidler kan fremstå som multifunksjonelle. Videre er det behov for å videreutvikle samisk læringsnett (oahpponeahitta) og integrere utvikling av samiske digitale/elektroniske læremidler i nasjonale prosjekter.

2.6 Areal-, miljø- og kulturvern

Sametinget ønsker å delta på mest mulige like vilkår med de sentrale myndigheter for å oppnå en mer miljøvennlig og bærekraftig utvikling. For at dette skal kunne skje er Sametinget avhengig av å bli gitt ressursmessig mulighet til å arbeide med disse problemstillingene på en forutsigbar og faglig forsvarlig måte.

Det må utarbeides klare retningslinjer for hvordan eventuelle verneprosesser skal gjennomføres for å sikre en likeverdig samisk deltakelse. En slik fornyet gjennomgang må skje i samarbeid mellom Sametinget og regjeringen. I denne forbindelse viser Sametinget til at Stortinget vedtok i forbindelse med verneplanarbeidet for Tysfjord/Hellemo-området, at dette blir en nasjonal prosess med direkte kontakt mellom Miljøverndepartementet og Sametinget, jfr behandlingen av Innst.S. nr. 110 (2002-2003) i Stortinget forslag nr. 4. Sametinget anser det som helt nødvendig at nye og helhetlige vurderinger av aktuelle verneområder foretas, før det fattes nye vernevedtak i samiske områder.

Sametinget har et samlet og helhetlig ansvar for samiske kulturminner i hele det samiske bruks- og bosettingsområdet i 6 fylker. Dette arbeidet krever tid og ressurser utover dagens kapasitet. De sentrale myndighetene må derfor stille flere ressurser til rådighet for at Sametinget skal kunne ivareta et samlet og helhetlig ansvar for de samiske kulturminnene. Samiske kulturminneperspektiver må innarbeides på en grundig og helhetlig måte i den varslede stortingsmeldingen om kulturminnepolitikken.

Sametinget arbeider for en faglig og økonomisk styrking av de samiske museene. Regjeringen må styrke den økonomiske situasjonen for de samiske museene, dette gjelder spesielt i forhold til finansiering av prosjekter og større investeringer.

Sametinget står ovenfor store utfordringer i forbindelse med forvaltningen av vassdragene, både de vernede og de som ikke er vernet. Omleggingen av Samla plan og implementeringen av EU's vanndirektiv vil også stille Sametinget overfor store utfordringer. Sametinget må settes ressursmessig i stand til å ivareta de samiske interessene både i forvaltningen av vassdrag, omleggingen av Samla plan og implementeringen av EU's vanndirektiv.

2.7 Kultur og næring

2.7.1 Samisk kultur

Samisk kultur har hatt en positiv utvikling med et stadig større mangfold av både gamle og nye uttrykksformer. Både i et samfunnsperspektiv og i et kulturpolitisk perspektiv må samisk kunst- og kulturutvikling ha den samme frie uttrykksform som de hittil har hatt. Dette krever en omfattende og mangfoldig satsing på flere områder, en satsing som involverer mange aktører. Kulturtiltakene er spesielt viktige for utvikling av samisk språk, identitet og tilhørighet. For å stimulere til fortsatt utvikling og ivareta det som allerede eksisterer må Stortinget øke rammene til samiske kulturformål.

Språk- og kultursentra er viktige for utvikling av samisk språk og kultur. Utbyggingen av Aja Samisk Senter, må fullfinansieres. I tillegg planlegges utbygging av Vardobáiki i Sør-Troms og Saemien Sijte i Nord-Trøndelag. Sametinget har tidligere gitt uttrykk for at det må opprettes et eget kulturhusfond og vil følge opp dette.

De samiske teatrene spiller en viktig rolle som arenaer for formidling og opplevelse av samiske kunst- og kulturuttrykk, og for bruk av samisk språk. Áarjelhsaemien Teatere/Sydsamisk Teater og Beaivváš Sámi Teáhter må sikres et forsvarlig økonomisk fundament for virksomheten, slik at de er i stand til å betjene hele det samiske bosettingsområdet.

Det har vært en merkbar økning i antallet søknader til samiske filmformål. Det er fortsatt nødvendig å styrke rammevilkårene for samiske film- og videotiltak.

Sametinget er opptatt av at samiske kunstnere får tilfredsstillende arbeids- og rammevilkår. Et kunstmuseum vil være viktig både for kunstnere og for publikum, samtidig som det er viktig at forholdene legges til rette for formidling av samisk kunst til kommende generasjoner. Det er spesielt viktig å finne en løsning på hvordan Nils Aslak Valkeapääs kunst skal ivaretas og forvaltes. Sametinget mener at staten bør være med på å finansiere utløsning av boet.

Samisk musikk må bli med i Landsdelsmusikerordningen, for å bevare og bedre formidlingen av tradisjonell joik og samisk musikk. I tillegg må samiske artister få mulighet til utvikling og formidling av sin musikk.

Behovet for publikasjoner tilpasset den samiske befolkningen er stort. Realisering av litteraturprosjekter må forseres. Sametinget ser det som viktig å få etablert en permanent innkjøpsordning for samisk skjønnlitteratur.

Sametinget har flere ganger bedt om overføring av spillemidler til samisk idrett, og forventer nå at dette kommer i orden. Skiidretten har lange tradisjoner i det samiske samfunnet, og det må igangsettes en utredning som belyser forhold rundt etablering av et nasjonalt samisk skianlegg.

2.7.2 Næringer

Et allsidig og fleksibelt lokalt næringsliv danner det materielle grunnlaget for samisk kultur. Det overordnede mål for regionalpolitikken i de samiske områdene er å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Sametinget legger nærhets- og avhengighetsprinsippet til grunn for sin næringspolitikk. Det er helt avgjørende at det utvikles forvaltningsmodeller der lokalbefolkningen kan dra nytte av sine fordeler. Muligheten til næringskombinasjoner er en viktig del av dette, og utviklingstiltak må ha for øye at disse skal skape levedyktige kombinasjoner. Bevaring, styrking og videreutvikling av det lokale næringsliv betinger også en aktiv bruk av målrettede virkemidler. Livsgrunnlaget for samiske bygdesamfunn er primærnæringer som fiske, landbruk, reindrift, høsting av naturressurser i tillegg til privat tjenesteyting og offentlig service. For å opprettholde bosettingen må rammebetingelsene for næringslivet i de samiske områdene bedres. De samiske samfunnene skal være attraktive og en ressurs for begge kjønn. Det må derfor finnes gode tilbud for barn og unge og varierte jobbmuligheter for begge kjønn.

Sametinget går inn for at tiltakssonen for Nord Troms og Finnmark blir opprettholdt og at en beholder de ordningene som er etablert. Nord-Troms og Finnmark har en stor samisk befolkning. I behandlingen av ordningene innenfor tiltakssonen kan urfolksperspektivet nyttes for å få gjennomslag for ordninger som ellers vil kunne bryte med internasjonale regler for offentlig støtte og særordninger. Sametinget går inn for at ordningen om fritak for arbeidsgiveravgift innenfor tiltakssonen opprettholdes slik som i dag. Dagens ordning er lett å administrere og er godt tilpasset næringsstrukturen i tiltakssonen.

Sametinget har i flere år fremmet forslag overfor Fiskeridepartementet om opprettelse av en samisk fiskerisone for de samiske bosettingsområdene, uten at dette er fulgt opp fra departementets side. For å sikre den samiske bosetningen ved kysten må fangstrettighetene for den minste kyst- og fjordflåten styrkes. Denne flåten må tilføres større andel av fiskeressursene. I fremtiden bør det også vurderes egne kvoter for de samiske områdene. Sametinget vil komme tilbake til dette.

Utviklingen av jordbruket i de samiske områdene er avhengig av den regionale og nasjonale politikken og internasjonale avtaler. Resultatet av forhandlingene om WTO-avtalen³ vil få avgjørende betydning for en fortsatt jordbruksproduksjon, og vil sammen med EØS-avtalen svekke det samiske jordbruket.

Reindriftens selvstendige rettsgrunnlag i samiske beiteområder basert på samisk tradisjon og alders tids bruk må lovfestes. Sametinget må få en mer sentral og aktiv rolle i utformingen av reindriftspolitikken, og krever å bli involvert i det videre arbeidet med reindrifftslovproposisjonen og forskriftene til loven. Når det gjelder arbeidet med ny reinbeitekonvensjon mellom Norge og Sverige, må både reindriften og sametingene i begge land sikres deltakelse i det videre arbeidet.

Arbeidet med den nye stortingsmeldingen om rovvilt vil ha stor betydning for rammebetingelsene for samisk reindrift og jordbruk. Rovviltstammen må reguleres slik at den ikke er en trussel mot samisk reindrift og husdyrhold. Sametinget minner om at internasjonale regler setter begrensninger for den norske rovviltspolitikken i samiske områder.

Sametingets 5-årige utviklingsprogram i duodji skal gi en dokumentasjon på hvilken effekt næringen har på verdiskaping og sysselsetting i de samiske områdene, med spesiell fokus på kvinnelige arbeidsplasser. Programmet er viktig for utviklingen av duodji som næring, og staten må bidra til å sikre en fullfinansiering av programmet.

2.8 Helse og sosial

Sametinget arbeider for å styrke de samiske pasientenes faglige, kulturelle og språklige rettigheter. Som et ledd i dette arbeidet, vil Sametinget at det opprettes et samordnet samisk kompetansesenter som inneholder både somatikk, psykiatri og forskning. For å kunne gjennomføre dette, må Staten bevilge særskilte midler til dette formålet. Det er ellers viktig å heve institusjonenes status og styrke disse økonomisk, faglig og personellmessig.

³ Verdens handelsorganisasjon (WTO). De nye forslagene innebærer bl.a. en storstilt nedbygging av importvernet, økning av importkvotene, reduksjon i prisstøtte, halvering av areal- og dyrestøtten og en overgang fra produksjonsavhengige til produksjonsuavhengige støtteordninger.

Sykehusene og andre spesialisthelsetjenester ble fra 01.01.02 overtatt av staten og faller således utenfor Sametingets regelverk, hvor det kan gis støtte til tospråklighetstiltak til kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk. Sametinget vil derfor at Helsedepartementet snarest setter av midler, slik at helseforetakene får tilført tilstrekkelig med midler til gjennomføring av språktiltak som helseinstitusjonene iht. gjeldende lovgivning er forpliktet til å gjennomføre. Sametinget vil arbeide for at det oppnevnes et eget samisk helse- og sosialfaglig råd som kan sikre samiske interesser i helsesektoren. Sametinget vil også arbeide for at det er Sametinget som samordner og kommer med forslag om samiske representanter til styrene i helseforetakene.

Helsedepartementet har i januar evaluert oppfølgingen av NOU 1995:6 Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge. Sametinget har bedt om å bli overført hovedansvaret for tildeling av prosjektmidlene og organisering av disse i fremtiden.

2.9 Samarbeid

Samarbeidet mellom fylkeskommunene og Sametinget er meget viktig for å få til en god utvikling for det samiske folket i Norge. Gjennom fylkeskommunenes nye rolle som regionale utviklingsaktører, legges mye av premissene for den regionale utviklingen i fylkene. Sametinget ønsker derfor å utvikle samarbeidet med fylkeskommunene i de samiske bosettingsområdene, og i dialog med dem finne frem til modeller som er hensiktsmessige og som ivaretar det samiske perspektivet. Det vil spesielt være en utfordring å få inn gode rutiner i fylkesplanleggingen som gjør at man tar hensyn til urfolkperspektivet. Sametinget må tilføres regionale utviklingsmidler for å kunne ivareta sin rolle i samarbeidet med fylkeskommunene.

Sametinget ser det som svært viktig at regjeringen har forståelse for det arbeidet Samisk parlamentarisk råd utfører. Samenes grenseløse arbeid fra tidligere tider, og dagens samarbeidsformer over landegrensene utgjør et stort potensial. Hovedutfordringen for Samisk parlamentarisk råd er å få finansiert rådets virksomhet.

2.10 Sametingets internasjonale engasjement

Sametinget legger vekt på å delta aktivt i det internasjonale arbeidet med urfolksspørsmål. Den største begrensende faktor for Sametingets internasjonale engasjement, er mangel på økonomiske ressurser. Engasjementet har økt i omfang, noe som også har vært en målsetting fra Sametingets side, uten at de nødvendige ressurser foreligger. Dette skaper problemer i forhold til de målsettingene som Sametinget har for dette arbeidet og i forhold til de forventningene Sametinget møter fra det samiske samfunnet og medaktører både på nasjonalt og internasjonalt plan.

Sametinget vil fortsette å ivareta samiske interesser i arbeidsgruppen for FNs urfolkserklæring, og vil aktivt bidra til at FNs organer vedtar en urfolkserklæring slik det var forutsatt at de skulle gjøre. Sametinget arbeider for at også urfolks parlamenter og andre folkevalgte organer skal kunne delta på selvstendig grunnlag i FN sammenheng.

Det er nødvendig at forholdene legges til rette for at urfolkene i Barentssamarbeidet skal ha innflytelse gjennom representasjon på alle nivå. Det er derfor viktig at urfolkene også er representert i Barentsrådet, og ikke kun på regionalt nivå. Sametinget er for tiden urfolkernes representant i Regionrådet og komiteen. Aktiviteten har derfor vært betraktelig høyere enn tidligere. Sametinget har imidlertid ikke fått tilført ekstra

ressurser til dette arbeidet, og er så langt vi kjenner til, det eneste deltakende organ i samarbeidet som ikke mottar noen form for økonomisk støtte fra sentrale myndigheter.

For Sametinget er det fremover et behov for større grad av fokusering på de politiske prosessene innenfor EUs politiske organer, så vel som på det som skjer innenfor EUs byråkratiske system. Sametinget har pr. i dag ingen spesialkompetanse på EU/EØS. Behovet for spesialkompetanse i forhold til EU/EØS vil etter hvert vokse, og Sametinget må settes i stand til å møte de fremtidige utfordringene også på dette området. Regjeringen burde konsultert Sametinget i prosessen rundt EØS-forhandlingene.

3 Arbeidet i Sametinget i 2002

3.1 Mål og virkemidler

I Sametingsplanen for 2002-2005 er det lagt vekt på å bevare et samisk verdigrunnlag i en moderne verden. Globalisering og internasjonalisering medfører nye utfordringer der menneskerettigheter og selvbestemmelse er to sentrale dimensjoner.

Det har vært tilnærmet nullvekst i overføringene til Sametinget de siste årene, og dette medfører svekking av tiltakene for samiske formål. Veksten som har vært i budsjettet skyldes overføringer av nye oppgaver. Det har blant annet ikke vært mulig å øke tilskuddene til for eksempel samiske språkprosjekter, som er viktige for barn og unge spesielt i de områdene der språket står svakt.

I februar 2002 ble det avholdt et møte mellom Kommunal- og regionaldepartementet, Statistisk sentralbyrå, Nordisk samisk institutt og Sametinget vedrørende arbeid med samisk statistikk. Det er ønskelig med en fast ordning for produksjon av samiskrelatert statistikk i Norge, og det bør igangsettes et prosjekt som skal finne fram til hvordan dette arbeidet kan organiseres. Det er viktig at sentrale myndigheter bidrar både faglig og økonomisk i dette arbeidet. I dag er det ingen som har ansvar for å utarbeide løpende samiskrelatert statistikk i nasjonalstatene med samisk befolkning, samtidig som behovet for slik statistikk påpekes av stadig flere aktører innen samisk faglig og politisk virksomhet.

3.2 Rettigheter

Det er avholdt flere møter med sentrale myndigheter om rettighetsspørsmål. Sametingsrådet og leder for Arbeiderpartiets sametingsgruppe har møtt representanter for Regjeringen i finnmarkslovsaken. I møtet med Justisdepartementet og Regjeringen 10. juni 2002 ble Sametingets prinsipielle synspunkter om finnmarksloven fremmet. Sametinget deltok også på seminaret om samenes selvbestemmelse i Tromsø våren 2002.

I Sametingsrådets vedtak om finnmarksloven ble det slått fast at lovkissene fra Justisdepartementet ikke er i samsvar med folkerettens minimumskrav for urfolks rettigheter. Det fremlagte forslaget til ny eier- og forvaltningsordning for land og vann i Finnmark styrker ikke samenes rettigheter og retter dermed ikke opp skjevhetene i forholdet mellom samene som urfolk og den norske stat. Departementet har ikke i tilstrekkelig grad lagt til grunn internrett og internasjonale konvensjoner og prinsipper vedrørende urfolks rettigheter i lovkissene.

3.3 Overvåking av samer og Samefolkets fond

Sametinget har ved flere anledninger i forbindelse med Lund-kommisjonens rapport, bedt om en særskilt redegjørelse for omfanget av overvåking av samer og samepolitisk virksomhet. Sametinget mener at overvåkingen av samer er en etnisk overvåking, og dette er et overgrep mot det samiske folket. Det samiske samfunnet må få vite hva som har skjedd og på hvilket grunnlag. Sametinget mener den beste måten å ta et oppgjør med overvåkingen, er ved å igangsette særskilte undersøkelser og redegjørelser for hva som har skjedd av overvåking av det samiske folket.

Sametinget har tatt til etterretning Stortingets vedtak om at Samefolkets fond ikke skal nyttes til individuelle erstatninger. I og med at Sametinget og staten ennå ikke har kommet til enighet om hvordan midlene fra avkastningen fra Samefolkets fond skal brukes, står midlene inntil videre urørt. Sametinget har bedt Regjeringen om å ta saken om billighetserstatning for de utdanningskadelidte etter andre verdenskrig, opp til fornyet behandling.

3.4 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) har avholdt 6 møter, samt et møte med Sametingsrådet. Utvalget har fått skoleing og orientering om Sametingets virksomhet, med hovedvekt på den administrative og forvaltningsmessige delen. Medlemmene i SUPU har deltatt på konferanser, kommet med innspill i ulike saker og fulgt deler av Sametingets plenumssamlinger.

Sametingets ungdomskonferanse ”Beaivvi bárdni og Robocop - i skjønn forening eller i en smørje?” ble arrangert på Snåsa 11.-12. oktober 2002, og samlet 67 ungdommer. Som del av kveldsarrangementet viste Årjelhsaemien Teatere stykket Jiele/Existens som handler om hverdagsrasismen. Konferansen ble gjennomført som et totalt rusfritt arrangement.

SUPU ønsker å bli et organ med innflytelse og medbestemmelse i forhold til utformingen av Sametingets politikk overfor til de unge. SUPU vil være et viktig ledd i arbeidet med å engasjere ungdom i det samepolitiske arbeidet, få flere unge til å skrive seg inn i samemantallet og bedre ungdomsrepresentasjonen i Sametinget.

3.5 Språk, kommunikasjon og informasjon

3.5.1 Samisk språk

Sametinget arbeider for å styrke språkkompetansen slik at man kan bruke samisk i alle situasjoner og overalt i det samiske samfunnet.

Sametingets språkstyre har avholdt fire møter og arbeidet bl.a. med språkmelding, godkjenning av nye ord og termer og 11 ordlister. Det er bevilget rammetilskudd til tolketjenester og tospråklighetsmidler til 6 kommuner og 2 fylkeskommuner som hører inn under samelovens forvaltningsområde. I tillegg er det bevilget midler til videreutvikling av samisk språk i sør- og lulesamiske områder, Ofoten og Sør-Troms regioner samt ulike kyst- og fjordstrøk. Terminologiprosjekter, arenaer hvor flere generasjoner møtes til samisk språkbruk og kommunikasjon, alfabetiseringsarbeid for samisktalende og barne- og ungdomsprojekter innenfor samisk språk, er prioritert.

I 2000 ble det igangsatt et 5-årig språkmotiveringsprosjektet som går ut på å legge forholdene til rette for at barnehagebarn tidlig får lære seg samisk. Prosjektet følger barna fra de er i barnehagen til de har gått noen år på skole. Elgå oppvekstsenter i Engerdal kommune gjennomfører prosjektet. Hittil har 5 – 8 barn fått et sørsamisk barnehage tilbud. Høsten 2002 begynte 3 av dem på skolen der de har samisk som 1. språk. I tillegg er det flere barn som har samisk som 2. språk i skolen. Dersom forsøksprosjektet gir gode resultater kan lignende prosjekter settes i gang i andre områder.

3.5.2 Stedsnavn

Den samiske navnekonsulenttjenesten ble flyttet til Sametinget i år 2002. Navnekonsulenttjenesten administrerer samiske navnesaker i samsvar med stedsnavnloven, arbeider med faglige spørsmål som hører til navnesaker, rådgivning samt informasjon om samiske stedsnavn og innholdet av stedsnavnloven. Sametinget har kontrollert at samiske navnesaker er blitt behandlet i samsvar med stedsnavnlovens samiske avsnitt, og reist sak i de tilfellene dette ikke har skjedd. Navnekonsulenttjenesten har bistått Statens Kartverk, Kartverket og Sentralregisteret for stedsnavn i navnefaglige saker som angår skrivemåten av samiske navn.

3.5.3 Informasjon

I 2002 ble alle Sametingets forhandlinger overført direkte via internett. Tiltaket gjør det mulig å følge Sametingets plenumsforhandlinger uten å være tilstede i salen. Kvalitetssikring av Sametingets nettsider har vært prioritert i 2002 for å gjøre det mulig for flest mulig å delta i samepolitisk aktivitet.

Rapportene utarbeidet i forbindelse med manntallsprosjektet danner grunnlaget for kommunikasjonsstrategien om samemanntallet fram til neste sametingsvalg. Hovedfunnene i undersøkelsen viser at effektene av tidligere tiders fornorskningpolitikk fremdeles gjør at mange samer ikke ønsker å identifisere seg med det samiske samfunnet og den samiske kulturen. Å bygge bro over fornorskningspolitikkenes effekter krever stor innsats på mange samfunnsområder. Informasjonsmessig representerer funnene i undersøkelsene store utfordringer.

Det ble journalført 19 108 inn- og utgående dokumenter, og opprettet 3 661 saker i virksomhetens arkivsystem. Fordelt på antall årsverk (103) tilsvarer dette 186 dokumenter og 36 saker per ansatt. I tillegg kommer det stadig flere henvendelser fra enkeltpersoner, lag, kommuner, fylkeskommuner, statlige og ikke-statlige institusjoner som vil ha innspill på og informasjon om de ulike fagområdene.

3.5.4 Samisk arkiv

Samisk arkivmateriale fra offentlig og privat virksomhet er i dag spredt på ulike institusjoner, med ulik grad av kompetanse og ressurser. Sametinget ønsker å etablere og om mulig utvikle Samisk arkiv i Kautokeino til et samisk arkiv med nasjonalt ansvar for alt samisk og samiskspråklig arkivmateriale i Norge. Som et første skritt i dette arbeidet påbegynte Riksarkivet på oppdrag fra Sametinget høsten 2002 en utredning om en fremtidig oppbygging og organisering av arkivtjenester for den samiske befolkningen.

3.5.5 Samiske bibliotekstjenester

Samisk spesialbibliotek skal bistå og legge forholdene til rette for en positiv utvikling av samiske bibliotekstjenester. I samarbeidsavtalen med Troms fylkeskommune er biblioteksektoren et av samarbeidsområdene.

Den planlagte innføringen av nytt biblioteksystem i 2002 ble utsatt til 2003. Årsaken var at det systemet som Sametinget primært ønsket å kjøpe, ikke klarte å få til en løsning med støtte for samiske tegn. Manglende støtte for samiske tegn i dataprogramvare utgjør i dag det største hinderet for nettbasert tjenesteproduksjon for den samiske befolkningen. Det gamle systemet har ikke en tilfredsstillende integrering med internett og internetttilbudet er dermed ikke fullstendig. Alle biblioteksystemer må inneholde krav om støtte for samiske tegn i all godkjent programvare.

Driftstilskuddet til de samiske bokbussene ble fra 2002 overført til Sametinget, mens tilskudd til fysiske investeringer i bokbussene ikke ble overført. Det ble innvilget driftstilskudd til sju bokbusser.

3.5.6 eSápmi – prosjektet

Regjeringen har gjennom Kommunal- og regionaldepartementets og Nærings- og handelsdepartementets budsjetter i 2002 stilt til rådighet kr 740 000 til gjennomføring av pilotprosjektet eSápmi. Prosjektet har det første året hatt fokus på følgende temaer: krav om støtte for samiske språk innen databehandling, samisk tegnsett i mobiltelefoner, korrekturverktøy for samisk i elektronisk tekstbehandling med en tilleggsfunksjon i form av en kunstig stemme og utredning om samisk språkdatabase.

Hittil har ikke dataindustrien tatt ansvar for å definere samisk tegnsett og samisk språk innenfor sine operativsystemer. En felles tegnsettløsning for de samiske språk på tvers av de ulike operativsystemer har stor betydning for anvendelse og utvikling av samiske skriftspråk. Kravet til Den europeiske telekomstandardiseringen (ETSI) om å etablere en egen standard for samisk i mobiltelefoner, har så langt ikke ført fram. Det er satt i gang et utredningsarbeid om kostnadene for utvikling av et korrekturverktøy for samisk i elektronisk tekstbehandling med funksjonene stavekontroll, orddeling, synonymordbok og grammatikkontroll. Som en tilleggsfunksjon til et korrekturverktøy vurderes en kunstig stemme på samisk som gir samisktalende, som ikke har et skriftbilde i sitt morsmål, et bedre grunnlag for å velge blant de forslagene som korrekturverktøyet framsetter.

3.6 Barnehage, opplæring og forskning

3.6.1 Barnehage

I barnehagesektoren har arbeidet i stor grad vært konsentrert om kvalitetssatsing og etablering av nettverk av samiske barnehager over hele landet. Det er avholdt 2 barnehagekonferanser for samiske barnehager, en på Snåsa og en i Kautokeino. Det ble tildelt tilskudd til 48 samiske barnehager og/eller avdelinger, midler til morsmålsopplæring i 7 barnehager og midler til 23 forsøks- og utviklingsprosjekter i samiske barnehager. De fleste prosjektene har som mål å styrke samisk språk blant barna, og utvikle metoder for språkutvikling. Det er også tildelt midler til utvikling av samiskinspirert utendørs lekemiljø ved barnehager. Særskilt tilskudd skal gå til å dekke de merutgiftene som barnehagene har med å formidle samisk språk og kultur.

Det er et stort behov for veiledning og informasjon til samiske barnehager, spesielt i forhold til pedagogisk materiell, metoder, samisk innhold, styrking av samisk språk, formidling av samisk kultur og i forhold til prosjekter. I tillegg mottar vi mange henvendelser fra barnehageeiere, kommuner og foreldre som vil ha innspill og informasjon om samiske barnehagespørsmål. Sametinget har besøkt samiske barnehager i 6 kommuner i og utenfor forvaltningsområdet, og har hatt møter med representanter fra kommunene både på politisk og administrativt nivå.

3.6.2 Opplæring

Utredningen om samisk opplæring utenfor forvaltningsområdet for samisk språk danner grunnlaget for Sametingets politikkutforming. Sametinget vil fortsette arbeidet for at opplæringsloven endres slik at alle samiske barn, uavhengig av bosted, sikres individuell rett til opplæring på samisk.

Evalueringen av reform 94 for de samiske videregående skolene har også vært i fokus i 2002. Som en oppfølging vil Sametinget behandle prinsipper og retningslinjer for videregående opplæring for samer, og tilknytningsformen for de samiske videregående skolene.

Ca 400 elever i den videregående skole som leser samisk fikk tildelt stipend fra Sametinget. Ordningen tar sikte på å stimulere flest mulig til å ta utdanning utover grunnskolen, samtidig som ordningen skal være et virkemiddel for å fremme samisk språk.

Det var bred enighet i Sametinget i behandlingen av stortingsmelding nr. 34 (2001-2002) *Kvalitätsreformen. Om høyere samisk utdanning og forskning*. Stortinget fulgte i liten grad opp Sametingets forslag og merknader ved behandling av saken.

Utdannings- og forskningsdepartementet satte i gang arbeidet med å utvikle nye rammeplaner for allmennlærer-, førskolelærer-, faglærer- og praktisk pedagogisk utdanning. Sametinget fikk i oppdrag å utarbeide rammeplan i samisk og duodji. Sametinget mener at rammeplanene må vektlegge det samiske perspektivet i de forskjellige fagene, samt at samisk lærerutdanning og øvrig lærerutdanning som gir opplæring i lule- eller sørsamisk språk og kultur må tilrettelegges for studenter fra Finland, Sverige og Russland.

Sametinget bruker mye tid til veiledning og støtte til lærere som gir opplæring til samiske elever i grunnskole og videregående opplæring. Det samme gjelder til elever og lærere i norske skoler. Samisk læringsnett, oahpponeahhtta, er etablert som en nettportal for samisk opplæring og en informasjonskilde og ressurs for skoler, barnehager og foreldre.

Sametinget har flere samarbeidsprosjekter med andre myndigheter innenfor opplæring. På den samiske skolekonferansen i Kautokeino var temaet *Tospråklighet – mål eller middel?* Tiltak innenfor opplæring inngår som deler av samarbeidsavtalen med Troms fylkeskommune. Det er svært få samiske foreldre som tar kontakt med foreldreutvalget for grunnskolen (FUG). Sametinget savner derfor samisk representasjon i utvalget. Sametinget har årlige samarbeidsmøter med Sameskolestyrelsen i Sverige og Sametingets sekretariat for skolesaker i Finland. Sametinget ga faglig bistand til Voksenopplæringsinstituttet ved utgivelsen av en dataopplærings-CD og Dill@. CD'en ble lansert i oktober i Oslo, Bergen og Kautokeino.

På det spesialpedagogiske fagfeltet er det i dag en rekke ulike aktører. Sametinget har ansvar for læremiddelutvikling og medansvar for kompetanseutvikling. Det er derfor etablert gode samarbeidslinjer mellom de ulike aktørene som arbeider innenfor sektoren. Sametinget har vært representert som medlem i rådgivende organ for Nord-Norge, som er en del av det landsdekkende statlige spesialpedagogiske støttesystemet. Utvikling av kompetanse til beste for samiske brukere har vært i sentrum.

17 studenter har fått studiestipend til videreutdanning i spesialpedagogikk. I tillegg er det gitt støtte til 4 forskjellige forsøks- og utviklingsprosjekter med fokus på skriftspråklige vansker hos samisktalende barn, språkutvikling hos samisktalende barn, språk og kommunikasjonsvansker hos flerspråklige barn, sosiale og emosjonelle vansker hos samiske barn og unge i en samisk eller en flerkulturell kontekst.

3.6.3 Læremiddelutvikling

Det ble bevilget midler til utvikling av ordinære, IKT og særskilt tilrettelagte læremidler på samisk. Det ble ferdigstilt til sammen 43 læremidler fordelt på 26 nordsamiske, 9 lulesamiske og 8 sørsamiske. Samisk læremiddelsentral består av til sammen 8 000 boktitler og 418 videoprogrammer. Det er foretatt 2 600 utlån i 2002. Sametinget har startet arbeidet med å fremme tiltak som fører til mer effektiv produksjon og bedre rekruttering av forfattere. 10 studenter fikk tildelt stipend til videreutdanning i læremiddelpedagogikk ved Samisk høyskole. Sametinget har videre bidratt med forelesninger om forskjellige sider ved samisk læremiddelproduksjon for studenter som tar læremiddelpedagogikk ved Samisk høyskole.

3.7 Areal, miljø og kulturvern

3.7.1 Arealvern og forvaltning

Det er behandlet i underkant av 2000 enkeltsaker i forhold til kulturminneloven og plan- og bygningsloven. Saker knyttet til kommuneplaner, kommunedelplaner, reguleringsplaner og planlagte skogsveier har holdt seg på et stabilt høyt nivå. Dette er saker som krever mye tid og arbeid, og dermed blir det ikke mye rom til å følge opp andre arbeidsoppgaver innenfor miljøområdet.

Riksantikvaren har initiert pilotprosjekter der Sametinget er representert i referansegrupper. Sametinget er også representert i kulturlandskapsgrupper, arealplanforum og miljøforum i de enkelte fylkene. I samarbeidsavtalen med Troms fylkeskommune er kulturminneforvaltning og museumsspørsmål omtalt i egne artikler. Avtalen gir mulighet til en bedre ansvarsfordeling og oppfølging.

Det foregår i dag et omfattende arbeid med opprettelse og utvidelse av nasjonalparker og landskapsvern i samiske områder⁴. Sametinget har avgitt tre sentrale høringsuttalelser. Den samiske deltakelsen i verneplanprosessene har ikke vært god, og i flere av verneforslagene er hensynet til samisk kultur og næringsvirksomhet ikke tilstrekkelig ivaretatt. Sametinget har bedt om større myndighet og innflytelse i verneplanprosesser, og at dette gjenspeiles i lovverket. Verneplanprosessene må også forankres i ny "finnmarkslov" og i Samerettsutvalgets utredning for Troms, Nordland og sørsameområdet.

Sametinget har formidlet sterke innvendinger mot utvidelse av Stabbursdalen nasjonalpark og opprettelse av Stabbursdalen landskapsvernområde. Vernevedtaket har medført stor lokal usikkerhet med hensyn til hva konsekvensene av vedtaket vil være for framtidig bruk og forvaltning. Det er positivt at

⁴ oppfølging av St.meld. 62 (1991-92) Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder.

reindriftsrettighetene ikke er innskrenket vesentlig, men samtidig er det svært beklagelig og kritikkverdig at det ikke tas tilstrekkelig hensyn til andre samiske interesser. Samiske arealinteresser og rettigheter er knyttet til naturressurser som samiske utmarksnæringer, reindrift, laksefiske, kyst- og fjordfiske, kulturlandskap og kulturminner. I utvidelsen av Stabbursdalen nasjonalpark og opprettelse av Stabbursdalen landskapsvernområde er ikke lokalbefolkningens rettigheter og interesser tilstrekkelig vektlagt og ivaretatt.

Det er gjennomført et prosjekt for å utrede samiske interesser i forbindelse med suppleringen av Verneplan for vassdrag. Sametinget ga uttalelse til forslaget om suppleringsplan for vassdrag og støttet i det vesentlige dette.

3.7.2 Kulturminner, kulturminneområder og kulturminneverntiltak

Sametinget arbeider for tiden med flere planer innenfor området. Forslag til forvaltningsplan for Skoltebyen kulturmiljø er sendt ut til høring. Forslaget inneholder retningslinjer for både skjøtsel og konkrete tiltak for formidling og tilrettelegging. Sametinget overtok forvaltningsansvaret for det fredede kulturminneområdet Ceavccageadgi/Mortensnes i Unjárga/Nesseby i 2001. Det utarbeides en forvaltningsplan for området der man kommer med forslag om hvordan området best mulig kan skjottes og forvaltes i framtiden.

Arbeidet med dokumentasjon og sikring av bergkunstfeltet som ble avdekket i Ruksesbákti i Billefjord i Porsanger i 2001, er videreført i 2002. Man har søkt å fokusere på forholdet mellom bergkunst og lokalbefolkningen, og formidling av bergkunsten. Det er gjennomført en intervjuundersøkelse, noe som tidligere ikke er gjort i tilknytning til bergkunst. Resultater fra intervjuundersøkelsen vil benyttes i det videre arbeidet med skjøtsel og forvaltning av området. Gjennom Interregprosjektet Rock Art in Northern Europe, deltar Sametinget sammen med flere instanser fra Norge og Sverige, i en samarbeidsgruppe om vern og forvaltning av bergkunst.

Utkast til rapporten *Vern og forvaltning av samiske byggverk* er ferdigstilt. Et kvalifisert anslag sannsynliggjør at det er ca. 1200 automatisk fredete samiske byggverk i landet og ytterligere ca 870 som vil bli det i løpet av 20 år. I rapporten gjennomgås problemstillinger om hvordan vi kan identifisere samiske byggverk, hvor det er samiske byggverk, hva som er verneverdien med samiske byggverk, hvordan vi forvalter samiske byggverk og tiltak for ivaretagelse av samiske byggverk.

I 2002 er det behandlet 50 søknader om tilskudd til samiske kulturminneverntiltak, mot 59 i 2001. Det er gitt støtte til tiltak innenfor registrering, skjøtsel og dokumentasjon av samiske kulturminner og restaurering av samiske bygninger.

3.7.3 Museumsarbeidet

I 2002 overtok Sametinget forvaltningsansvaret for de samiske museene i Norge. Det har vært arbeidet aktivt med å etablere Sametinget som en aktør i det landsomfattende landskapet av museer og forvaltninger knyttet til disse. Samisk museumsforum er etablert som et rådgivende organ i museumsspørsmål, og består av representanter fra de samiske museene som får driftstilskudd fra Sametinget. Sametinget og de samiske museene deltar i den landsomfattende museumsreformen⁵, der målet er at museene samordnes i større og sterkere enheter som skal utgjøre nasjonale nettverk. Det arbeides med å etablere 4 samiske

⁵ Jfr. St. meld. nr. 22 (1999-2000) Kjelder til kunnskap og oppleving

museumsregioner, samt å bygge opp et landsomfattende samisk kulturhistorisk nettverk. Arbeidet med etablering av Østsamisk museum er videreført i samarbeid med Sør-Varanger kommune og Statsbygg. En forutsetning for å komme videre med dette arbeidet er at økonomien til de samiske museene styrkes. Det ble ikke gitt noen økning til samiske museer over statsbudsjettet for 2003.

3.7.4 Større arealinngrep i samiske områder

Forsvaret har flere skytefelt i samiske områder, som det planlegges en utvidelse og endret bruk av, noe som vil ha store negative konsekvenser for samiske næringer. Sametinget har reagert kraftig på de nye planene og er svært kritisk til framgangsmåtene Forsvarsdepartementet og Forsvarsbygg har benyttet. I utvidelsesplanene for skyte- og øvingsfeltet i Mauken og Blåtind er det ikke tatt nødvendig hensyn til reindriften. De storstilte utvidelsesplanene for skytefeltet i Hålkavarre synes foreløpig å være lagt på is. Sametinget har forsøkt å bidra til at Forsvaret og reinbeitedistriktene i Hålkavarre etablerer avtaler som sikrer reindriftens behov for beiteland i de områder som Forsvaret benytter i dag. Forsvaret planlegger å få på plass en kommunedelsplan for Sætermoen skytefelt, og også i dette området forventes det noe endret bruk. Heller ikke her har Forsvarbygg vist forståelse for dokumentasjon og innarbeiding av samiske kulturminner og næringsinteresser på en skikkelig måte. Sametinget så seg nødt til å reise innsigelse til kommunedelsplanen for Sætermoen skytefelt, fordi de samiske kulturminneinteressene ikke var tatt forsvarlig hensyn til.

Det kommer stadig henvendelser fra mineralselskaper fra inn- og utland som ønsker å avdekke og utnytte mineralressurser i samiske områder. Sametinget har møtt mineralselskapene og gitt signaler om at man ikke går inn for å gi tillatelse til verken kartlegging eller utnyttning av eventuelle mineralforekomster i samiske områder, før Sametinget har fått reell innflytelse og norske myndigheter har anerkjent samiske rettigheter. Det generelle inntrykket er at mineralselskapene langt på vei ønsker å respektere samiske rettigheter og en eventuell utvinning på samiske premisser. Regjeringen har så langt ikke uttrykt et tilsvarende ønske om å respektere samiske rettigheter og blokkerer dermed for en faktisk vurdering av om utvinning i visse tilfeller kan forsvares og foretas.

3.7.5 Petroleumsvirksomheten

Sametinget har uttalt seg om forslaget til konsekvensutredningsprogram for helårlig petroleumsvirksomhet i Lofoten-Barentshavet. En helårlig petroleumsvirksomhet i Barentshavet vil innebære ny og endret økonomisk struktur i samiske områder. Sametinget fikk gjennomslag for at konsekvensene av petroleumsvirksomheten for samisk fiskeri, kultur og samfunn generelt måtte utredes, men fikk ikke gjennomslag for at det også må utredes hva konsekvensene kan være ved ulike former for samisk medvirkning og medbestemmelse ved bruk av petroleumsressursene i samiske ressursområder. Sametinget har gitt uttrykk for sterk bekymring for de svært små tids- og ressursrammene som er avsatt til den samiske utredningen. En tidsramme på 1½ mnd for slike omfattende og grunnleggende vurderinger kan vanskelig gi arbeidet tilstrekkelig faglig troverdighet eller bli et godt nok beslutningsgrunnlag.

3.8 Kultur og næring

3.8.1 Kulturfondet

En av Sametingets målsettinger er å skape gode oppvekstvilkår for samiske barn og unge og utvikle deres samiske identitet. I virkemiddelbruken har en prioritert denne målsettingen gjennom tildeling av tilskudd til

ulike tiltak for, av og med barn og unge. Sametinget mottar stadig flere søknader fra skoler og andre, til tiltak i forbindelse med "de samiske stolpene" i L97, Den Kulturelle Skolesekken, skole- og studiereiser og lignende, men har ikke prioritert støtte til slike formål.

I teatersammenheng er det lagt vekt på støtte til scenekunst som har hatt barn og unge som deltakere og målgruppe. I tillegg har amatørteatervirksomhet, et teaterstykke om fornorskning og identitet og teater i sørsamisk område vært prioritert. Prosjektet "Gállanuoraid teaterviessu" –samisk teatersenter for barn og unge, lokalisert i Kautokeino, fikk støtte til oppstart. Det er laget en utredning om alternativer for permanent drift av Áarjelhsaemien Teatere/Sydsamisk Teater. Det pågår nå et arbeid med å finne løsninger for finansiering av permanent drift av teateret, blant annet gjennom interreg-programmene. Sametinget overtok forvaltnings- og bevilgningsansvaret for Beaivváš Sámi Teáhter i 2002.

Sametingets mål i festivalsammenheng er å ivareta og heve interessen for samiske artister, og å stimulere og utvikle samiske kunstneriske og kulturuttrykk, og sikre arenaer for formidling av dette. Man har blant annet ønsket å bidra til å skape møteplasser for urfolkskunstnere og artister, publikum og ungdom. Det er bevilget festivalstøtte til to faste samiske festivaler, Riddu Riddu og Musikkfestivalen i Kautokeino (påskefestivalen). I tillegg er det gitt prosjekttilskudd til andre samiske- og urfolksfestivaler, samt festivaler med samiske arrangement.

Det er gitt prosjekttilskudd til utgivelse av barnebladet Leavedolgi og ungdomsmagasinet Š også i 2002. For kvinnebladet Gába er det arbeidet med å finne en permanent finansiering av 3-4 utgivelser i året, uten å lykkes. Den finansielle situasjonen for de tre samiske publikasjonene er utilfredsstillende, og har vært det over flere år. Når det gjelder tilskuddsbeløpet til musikk har dette vært det samme over flere år, mens antall søknader har økt år for år. Det ble gitt støtte til 5 CDer; 2 med samisk sang, 2 med joik og 1 med både sang og joik. Ellers ble det gitt støtte til noen bestillingsverk, ulike musikkfestivaler, konserter og andre musikktiltak.

Kunstinnkjøpsordningen er videreført. Det ble avsatt kr 250 000 til innkjøp av kunst og duodji. I forbindelse med Savio-jubileum, ble det gitt støtte til flere utstillinger. I tillegg ble det gitt tilskudd til en kunsthøst, utstillinger, seminarer og kunstkataloger. Sametinget overtok ansvaret for kunstnerstipendordningen fra 2002. Det er delt ut 6 arbeidsstipend á kr. 145 000, derav 2 til yngre nyetablerte samiske kunstnere. Andre stipend som ble gitt var 3 reise- og studiestipender, 1 materialstipend og 1 etableringsstipend.

3.8.2 Andre støtteordninger til kulturformål

Som et ledd i rekruttering av nye samiske forfattere er det gitt stipend til åtte unge som skriver på samisk. Både sør-, lule- og nordsamiskspråklige var representert blant de som mottok stipend. Stipendmottakerne skal i 2003 følges opp faglig med skrivekurs som Samisk forfatterforening skal gjennomføre. Heller ikke i 2002 kom det inn søknader om utgivelse av skjønnlitteratur på sørsamisk. Når det gjelder den lulesamiske bokproduksjonen forsinker mangelen på språkkyndige personer arbeidet med språkgranskning og korrekturlesning.

Det registreres en økning i antallet forlag som utgir samisk litteratur, læremidler og musikk. I 2002 kom forlaget Báhko i Tysfjord inn under støtteordningen til samiske forlag. Det er gitt driftsstøtte til fem

kulturinstitusjoner. Sjøsamisk kompetansesenter i Billefjord kom for første gang med under denne ordningen. Det har pågått et intenst arbeid for å realisere utbygging Ája samisk senter i Kåfjord.

Sametinget videreførte tilskuddet til Sámiid Valáštallan Lihttu - Norga med samme beløp som året før. Behovet for midler innen idrettsformål er stort, og en hadde forventet at samisk idrett skulle oppnå overføring av spillemidler. Når det gjelder filmsektoren har det vært en merkbar økning i aktiviteten i de siste årene. I Kautokeino har Samisk filmfestival blitt arrangert i både 2001 og 2002. Antallet samiske video- og filmaktører har økt, og dermed også antallet søknader om støtte til filmformål.

3.8.3 Næringsutvikling

Næringsstrukturen i de samiske områdene er preget av små foretak med begrensede ressurser til å møte utfordringer knyttet til omstilling, nyskaping, økt verdiskaping og produktutvikling. I tillegg har mange bedrifter lite akkumulert egenkapital for fremtidig utvikling og investeringer som kreves i et stadig mer konkurranseutsatt og markedsorientert næringsliv. Kompetanse blir en stadig viktigere faktor for nyskaping og videreutvikling av næringslivet. Bruken av Samisk utviklingsfonds virkemidler dreier seg derfor ikke alene om å gi investeringsstøtte til næringslivet, men også bevilge midler til prosjekter og programmer som skal ivareta de fremtidige utfordringer det lokale næringslivet står overfor. Bruken av fondets virkemidler knyttes i sterkere grad opp mot gjennomføring av tiltak og prosjekter i samarbeid med andre offentlige aktører. For å oppnå regional utvikling av næringslivet vil en bedre samordning av tiltak gjennom regionale utviklingsprogram (RUP) og styrking av partnerskapet med de enkelte fylkene, føre til at man lettere kan nå felles mål.

Når det gjelder forvaltningen av Samisk utviklingsfond vises det til kap. 4.2 i årsmeldingen.

3.8.4 Duodji og næringskombinasjoner

Det 5-årige utviklingsprogrammet for duodji er kommet i gang, og det er utnevnt en referansegruppe på seks medlemmer. Referansegruppen skal være en faglig støtte for gjennomføringen av programmet. Det er avholdt 2 møter i gruppa som har kommet med følgende innspill på tiltak for 2002-2003: Veilederstillinger, fellesverksteder, utarbeide duodjimanntall, vurdere grunnlaget for en næringsavtale og ulike stipendordninger.

Innlandsfiskeprosjektet hadde sin første sesong med uttynningsfiske sommeren og høsten 2002. Kvotene ble ikke oppfisket fordi man mistet en del av sesongen på grunn av oppstartstidspunktet. Av en kvote på 43 tonn ble det opp tatt 29 tonn. Det var 15 lag som deltok og 30-40 personer var med i fisket. Siktemålet etter endt prosjektperiode er at det skal være lønnsomhet i innlandsfiske som kombinasjonsnæring for 10-15 personer. Den største utfordringen for innlandsfiskerieringen er å få etablert mottaksstasjon og salg- og markedsføringsarbeid.

Driftsstøtten til næringskombinasjoner lå på samme nivå som i 2001. Mesteparten av støtten gikk til Indre-Finnmark. Det var kombinasjoner der duodji og reindrift inngikk som fikk mest støtte. Sametinget har vedtatt å avvikle ordningen med driftsstøtte til næringskombinasjoner med virkning fra 2005. Den videre satsningen på næringskombinasjoner skal skje gjennom å legge større vekt på levedyktige kombinasjoner og ved å bedre rammebetingelsene for kombinasjonsnæringene.

3.8.5 Reindrift

Sametinget har behandlet innstillingen fra norsk-svensk reinbeitekommisjon vedrørende grenseoverskridende reindrift. Reindriftenes rettsgrunnlag til beitearealer bygger på rettigheter *ervert* gjennom *alders tids bruk*. Dette innebærer at det foreligger samiske beiterettigheter som de to nasjonalstatene må ta hensyn til ved inngåelse av en ny reinbeitekommisjon.

Det er positivt at reindriftsavtalen 2002 styrket verdiskapningsprogrammet og åpnet for dispensasjon fra slaktekravet. Sametinget savner økte satser på tilskuddstakstene til driftsenhetene, at rovdyrtap ikke godkjennes som uttak og at partene ikke innførte forenklinger i produksjonsstøtteordningen. Sametinget merket seg at avtalepartene ikke gikk inn for en økning i overføringene fra Reindriftenes utviklingsfond til Samisk utviklingsfond for delfinansiering av utviklingsprogrammet for duodji.

3.8.6 Jordbruk

Det har vært nedgang i investeringene i jordbruket i forhold til 2001. Dårligere lønnsomhet som følge av lavere priser og lavere produksjonstilskudd gjør at gårdbrukerne er forsiktige med å satse på å øke jordbruksproduksjonen. Sametingets prioritering av fellestiltak i jordbruket er et viktig virkemiddel for å få ned mekaniseringskostnadene på gårdsbruk. Et flerårig prosjekt som har som mål å øke verdiskapningen på gårdsbruk er finansiert. Det har vært holdt kompetansehevende kurs for jordbrukere og reindriftsutøvere som vil satse på verdiskapning på mat.

3.8.7 Rovvilt

Rovvilt er et tilbakevendende problem både i saueholdet og i reindriftnæringen, og tapene forvoldt av rovvilt er uakseptabelt høye. Sametinget er med i det sentrale rovviltutvalget som Direktoratet for naturforvaltning har ansvaret for. Arbeidet i dette utvalget er viktig i arbeidet med den nye stortingsmeldingen om rovvilt.

3.8.8 Fiskeri

I Reguleringsrådet har man i forhandlingene satt fokus på det kystnære fisket, spesielt med sikte på å sikre fangstrettighetene for den minste kyst- og fjordflåten. Det har vært vanskelig å få gjennomslag for Sametingets syn på reguleringene. Samtidig er det bekymringsfullt at forskernes kvoteanbefalinger ikke er blitt fulgt, noe som vil undergrave en bærekraftig utvikling ved at fangstvolumet er høyere enn det som blir anbefalt biologisk. På bakgrunn av kritikk fra Sametinget mot forvaltning av norsk kysttorsk har Fiskeridepartementet besluttet å oppnevne et arbeidsutvalg. Utvalget skal legge til grunn en langsiktig og bærekraftig forvaltning av norsk kysttorsk og utarbeide og fremme konkrete forslag til forvaltning og fangst av norsk kysttorsk.

Samene som urfolk i Norge, får ikke oppfylt de fundamentale rettighetene når det gjelder forvaltning og mulighet til fangst av fisk. Dette gjelder i første rekke forvaltningsordninger som fører til at fiskere taper sine historiske fiskerettigheter. Sametinget har også vist til manglende forvaltningsordninger som gjør at lokalbefolkningen kan dra nytte av sine komparative fordeler gjennom det å bo i nærheten av ressursene, dvs. at nærhets- og avhengighetsprinsippet legges til grunn ved forvaltning.

3.9 Helse- og sosialsatsing

Sametinget har det overordnede ansvaret for utforming av samisk helse- og sosialpolitikk⁶. Målsettingen er et helhetlig og likeverdig helse- og sosialtilbud for det samiske folk. Sametinget tildeler årlig midler til helse- og sosialfaglige prosjekter i samiske områder. Prosjektmidlene har bidratt til å øke kompetansen på ulike arenaer innen samisk helse- og sosialtjeneste. I helse- og sosialpolitisk redegjørelse i plenum i november, ble følgende områder berørt: Samiske barn og unge, samiske kvinners helse, eldre, funksjonshemmede og rehabilitering, samisk spesialisthelsetjeneste og sykehustjenestene, rusproblematikk, Tjernobylyllykken, forurensning, forskning, utdanning, WHO og internasjonalt samarbeid. Sametinget hadde møte med helseministeren 11. juni 2002, og tok opp forholdet til de nye helseforetakene og behovet for et samlet samisk kompetansesenter bestående av samiske helse- og sosialinstitusjoner, behovet for språkmidler til helseforetakene, samt spørsmål om Verdens helseorganisasjon (WHO).

3.10 Samarbeid

Sametinget har deltatt i en administrativ samarbeidsgruppe som jobber med utforming og oppfølging av de regionale utviklingsprogrammene i fylkene. Det ble holdt 7 møter i gruppa og formalisering av samarbeidet med fylkeskommunene har vært det mest sentrale området. Den første samarbeidsavtalen ble inngått med Troms fylkeskommune i november. I forbindelse med fylkenes nye rolle har regjeringen satt i gang et administrativt samarbeidsprogram mellom departementene, fylkeskommunen, KS og Sametinget. Hensikten med programmet er å styrke fylkeskommunene som regionale utviklingsaktører. Det er satt i gang 5 delprogrammer der Sametinget er representert i delprogram A, som ser på fylkesplanen som instrument i den regionale utviklingen. Det har vært avholdt to møter i hovedprogrammet og tre i delprogrammet.

Sametinget bestreber seg på å ha jevnlig kontakt med sametingene på svensk og finsk side gjennom Samisk parlamentarisk råd. Sametinget i Sverige er nå blitt medlem av det samiske parlamentariske samarbeidet. Hovedsatsingsområdet for inneværende periode er bevaring og utvikling av det samiske språket, opplæring, produksjon av læremidler og likestilling i det samiske samfunnet. Samisk parlamentarisk råd har på vegne av samene søkt om medlemskap i Nordisk Råd.

Samarbeidet mellom regjeringene og sametingene, både på politisk og administrativt nivå, er godt i gang. I november 2002 ble det avholdt møte for tredje gang mellom ministrene og sametingspresidentene. Resultatet av møtet var en protokoll med beslutninger som skal følges opp. Arbeidet med nordisk samekonvensjon har hatt en positiv utvikling, og sameministrene og sametingspresidentene har nedsatt en ekspertgruppe bestående av seks medlemmer, to fra hvert land – en utpekt av Sametinget og en av Regjeringen. Ekspertgruppens arbeid skal ende opp i et konvensjonsutkast, og forventes avsluttet i utgangen av 2003.

3.11 Det internasjonale engasjementet

I det internasjonale engasjementet er fokus først og fremst rettet mot arbeidet overfor utvalgte FN-organer og overfor verdens nordområder. Det er også viktig å arbeide med relevante saker overfor EU-systemet og Europa for øvrig, og å yte bistand til utvikling blant andre urfolk.

⁶ Helse- og sosialdepartementets utredning Plan for helse- og sosialtjenester for den samiske befolkning i Norge (NOU 1995:6)

Permanent Forum for urfolkssaker avholdt sin første sesjon i New York i mai, og Sametinget deltok i den norske delegasjonen. Sametinget fremhevet viktigheten av etablering og finansiering av et permanent sekretariat for Forumet. Ole H. Magga ble valgt som Forumets første leder. Delegasjonen fra norsk side i Samisk parlamentarisk råd har bevilget kr 300 000 til lederen i Permanent Forum. I arbeidet med FNs Urfolkserklæring har Sametinget deltatt i den norske delegasjonen på arbeidsgruppens 7. og 8. sesjon i Genève.

Sametinget har representert Barentssamarbeidets urfolk i Barents Regionråd og Regionkomité i 2002. Sametinget har også en representant i Arbeidsgruppen for urfolk i Barentssamarbeidet. Arbeidsgruppen er oppnevnt av Regionrådet og innehar rådgivende status overfor regionrådet og Barentsrådet. Urfolkene har ingen representanter i Barentsrådet. I 2001 vedtok Sametinget å etablere et urfolkskontor i Murmansk, og etableringen av kontoret pågår. Kontoret skal være et bindeledd mellom urfolkene i Barentssamarbeidet og skal spesielt bistå urfolkene fra russisk side med hensyn til prosjektsøknader og informasjon.

Sametingspresidenten deltok i den norske delegasjonen til Ministermøte i Arktisk Råd i Anár/Inari i oktober. Ministerkonferansen er det øverste vedtaksorgan i Arktisk Råd og avholdes annet hvert år. Sametinget blir ofte invitert av regjeringen til å gi innspill, eller delta i forberedelsen forut for møtene i Arktisk Råd, men har ikke ressurser til å prioritere dette. Det innebærer imidlertid ikke at arbeidet ikke er viktig for Sametinget. Samisk parlamentarisk råd koordinerer arbeidet i forhold til Standing Committee of Parliamentarians of Arctic Region⁷. Sametingspresident Sven-Roald Nystø er samenes representant i komiteen for en periode på 2 år, og deltok på parlamentarikerkonferansen i Tromsø i august.

I juni 2002 ble det nedsatt prosjektgrupper som ledd i oppfølgingen av Regjeringens europapolitiske plattform⁸. Sametinget ble invitert til å delta i Prosjektgruppen for samarbeid med regionale og lokale myndigheter. Prosjektgruppen avsluttet sitt arbeid i desember. Primært er gruppen gitt i oppdrag å rapportere til EØS-koordineringsutvalget om sine vurderinger og forslag til tiltak.

Sametinget har fulgt opp det internasjonale arbeidet med konvensjonen om biologisk mangfold og deltar i den offisielle norske delegasjonen. Partsmøtet har ivaretatt anbefalingene fra arbeidsgruppa som arbeider med kapittel 8(j) urfolkskapitlet, på en god måte. En sentral utfordring var å få partsmøtet med på å knytte arbeidet innafor 8(j)-arbeidsgruppa til de øvrige relevante FN prosessene i forhold til urfolk, spesielt med hensyn til rapportering til permanent forum. Sametinget har bidratt til at arbeidet med konvensjonen om biologisk mangfold, og spesielt kapittel 8(j), knytter arbeidet sitt til andre relevante internasjonale konvensjoner som omtaler urfolksrettigheter⁹.

Sametinget lyktes ikke å få regjeringen med på å videreføre initiativet om en egen urfolk Agenda 21, spesielt i forhold til toppmøtet i Johannesburg. Sametinget deltok imidlertid på Johannesburgkonferansen med et

⁷ Det er i alt 21 observatører i Arktisk Råd, deriblant Standing Committee of Parliamentarians of Arctic Region. Komiteen ble etablert i 1994 der en av hovedprioriteringene var å støtte etableringen av Arktisk Råd. Siden da har komiteen arbeidet aktivt med å promotere arbeidet i Arktisk Råd.

⁸ Samarbeidsregjeringens europapolitiske plattform, vedtatt 21.februar 2002, er grunnlaget for Regjeringens utøvelse av norsk europapolitikk fram til Stortingsvalget i 2005.

⁹ ILO-konvensjonen nr. 169, Konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966, artikkel 27 og artikkel 1, Konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter av 1966, artikkel 1, Rioerklæringa og Agenda 21 kap. 26.

eget innlegg, og fikk gjennomslag for en anerkjennning av urfolks vitale rolle i arbeidet mot en bærekraftig framtid.

3.12 Markeringer

Sørsamen Elsa Laula Renberg var leder av det første felles nord- og sørsamiske møte 6.-9. februar 1917 i Trondheim. I år 2002 var det 10 år siden samekonferansen vedtok at 6. februar skulle være samenes nasjonaldag. Sametinget hedret Elsa Laula på 6. februar markeringen i Hattfjelldal, der hennes familie var spesielt invitert. Sametinget har også samlet inn en del bilder, materiell og tekster om Elsa Laula Renberg.

Sametingets første likestillingspris ble tildelt Kari Meløy. Hun fikk prisen for sitt likestillings- og næringspolitiske pionerarbeid som har dannet basis for mye av satsingen på likestillingsarbeidet på 1980-90 tallet.

Sametingets språkmotiveringspris år 2002 ble tildelt Harry Solhaug. Harry Solhaug har gjort en betydelig innsats for bevaring av kunnskap og utvikling av det samiske språket i Kåfjordområdet, gjennom flere tiår. Det er viktig at det i sjøsamiske områder finnes slike ressurspersoner som Solhaug, som tar vare på sin dialekt og viderefører den til yngre generasjoner.

Sametinget hedret de som deltok under aksjonene i forbindelse med kampen mot utbyggingen av Alta/Kautokeino-vassdraget, på plenumsmøtet i november. Sametinget ønsket på denne måten å hedre enkeltpersoners innsats for samiske rettigheter i 1970- og 1980-årene. Fire grupper var invitert: representanter for demonstrasjonen i 1970 mot neddemningen av Máze, de som sultestreiket utenfor Stortinget i 1979 og 1981, samekvinnene som satt på statsministerens kontor i 1981 og representanter for Folkeaksjonen mot utbyggingen av Alta- Kautokeinovassdraget.

4 Sametingets regnskap 2002

Sametingets regnskap for 2002 er et kontantregnskap for virksomheten i sin helhet og viser virksomhetens faktiske inntekter og utgifter.

Hovedtall Sametinget

Benevnelse	Inntekter	Utgifter	Resultat
Kommunal- og regionaldept. - KRD	149.185.000		
Kirke-, undervisnings- og forskningsdept. - KUF	6.421.750		
Tilbakebetaling - enkeltsøker	240.000		
Utdannings- og forskningsdept. - UFD	32.378.250		
Helsedept. – HD	5.200.000		
Riksantikvaren	1.500.000		
Barne- og familiedept. - BFD	200.000		
Andre inntekter 2002	9.927.615		205.052.615
Driftsutgifter		75.421.358	
Overført SUF mot KRDs inntekter		1.180.143	
Virkemidler		130.192.516	206.494.017
	205.052.615	206.794.017	- 1.741.402

Den totale bevilgningen for 2002 var kr 189 800 000. Budsjettet regulert i mai og det endelige budsjettet ble vedtatt med en ramme på kr 200 917 000.

En konsekvens av Sametingets fordeling av driftsmidler til avdelinger med eget budsjett og driftsansvar, medfører at den enkelte enhet er ansvarlig for å holde sine årlige budsjetttrammer. Følgende midler ble stilt til disposisjon, fordelt på de ulike budsjettpostene, av Sametinget under sak 41/01, og gjennom eksternfinansierte prosjekter/refusjoner:

Driftsregnskap pr. hovedkoststed

Post	Betegnelse	Fordeling	Inntekter	Til disposisjon
01	Drift Sametingets administrasjon	51.287.000	7.485.722	58.772.722
01	Drift Sametingets politiske nivå	11.506.000	339.893	11.845.893
21	Spesielle driftsutgifter	6.112.000	302.000	6.414.000
51	Næringsutvikling	21.630.000	1.800.000	23.430.000
52	Kultur	29.854.000	0	29.854.000
53	Samisk språk	29.500.000	0	29.500.000
54	Miljø og kulturvern	10.350.000	0	10.350.000
55	Andre tilskudd	4.900.000	0	4.900.000
56	Opplæring og læremidler	23.214.000	0	23.214.000
57	Internasjonalt samarbeid	3.250.000	0	3.250.000
59	Helse- og sosialsatsing	4.500.000	0	4.500.000
60	Arkiv, bibliotek- og informasjonstjenester	5.214.000	0	5.214.000
61	Likestillingstiltak	200.000	0	200.000
	Sum	201.517.000¹⁰	9.927.615	211.444.615

Regnskapet presenteres i to hoveddeler, driftsregnskapet fordelt på hovedkoststeder og virkemiddelregnskapet fordelt på virkemiddelordninger.

4.1 Driftsregnskap

Drift Sametingets administrasjon

Post	Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Regnskap	Resultat	% +/-
01	Drift Sametingets administrasjon	51.287.000	7.485.722	58.772.722	59.545.088	-772.365	-1,3 %

¹⁰ Ved årsavslutningen 2001 ble kr. 2.411.594 avsatt til 4 forskjellige poster.

* 53.3 Språkprosjekter	kr. 609 179
* 53.4 Språksentre	kr. 62 673
* 54.1 Kulturminner	kr. 1 069 800
* 55.1 Hovedorganisasjoner	kr. 275.000

Disse bindingene kommer ikke frem i revidert budsjett, men de er ikke fordelt til andre formål. Det ble gjennom en fotnote avsatt ytterligere kr. 1.797.000. I tillegg var kr. 600.000 ikke påplussert midler til administrasjonen i kolonnen for endringen, hvilket har medført at Sametinget har bevilget kr. 600.000 mer enn man har.

I resultatet på kr 771 018 inkluderer også utgifter på kr 500 000 til prosjektet ”Samisk samfunnsvitenskapelig database - samisk statistikk”. Sámi Instituhtta – Nordisk Samisk Institutt er ansvarlig for gjennomføring av prosjektet. Statistisk sentralbyrå er også involvert i prosjektet.

Post 21 Kompetanseheving språk ble i budsjettet for 2002 bevilget kr 500 000. Disse midlene er ikke benyttet i 2002. Administrasjonen har derfor valgt å prioritere disse ubenyttede midlene til ovennevnte prosjekt.

Drift Sametingets politiske nivå

Post	Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Regnskap	Resultat	% +/-
01	Sametingsrådet 0101	3.501.000	9.893	3.510.893	3.755.769	-244.876	-7,0 %
01	Sametingets plenum 0102	4.242.000	0	4.242.000	4.482.087	-240.087	-5,7 %
01	Sametingets møtelederskap 0103	520.000	0	520.000	483.762	36.238	7,0 %
01	Sametingets grupper 0104	1.681.000	0	1.681.000	1.791.942	-110.942	-6,6 %
01	Sametingets kontrollkomite 0105	102.000	0	102.000	79.813	22.187	21,8 %
01	Sametingets tilskuddsstyre 0106	600.000	330.000	930.000	1.011.774	-81.774	-8,8 %
01	Valgregelutvalget 0108	0	0	0	945	-945	0,0 %
01	Samisk Parlamentarisk Råd 0109	460.000	0	460.000	383.953	76.047	16,5 %
01	Språkstyret 0201	400.000	0	400.000	410.844	-10.844	-2,7 %
Drift Sametingets politiske nivå		11.506.000	339.893	11.845.893	12.400.889	-554.996	-4,7 %

Spesielle driftsutgifter

Post	Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Regnskap	Resultat	% +/-
21	Læremiddelutvikling	4.300.000	302.000	4.602.000	2.639.428	1.962.572	42,6 %
21	Interreg - driftsutgifter	380.000	0	380.000	0	380.000	100,0 %
21	Internett/datainformasjon	700.000	0	700.000	698.754	1.246	0,2 %
21	Kompetanseheving språk	500.000	0	500.000	0	500.000	100,0 %
21	Politisk initiativ	62.000	0	62.000	87.200	-25.200	-40,6 %
21	Likestillingspris	50.000	0	50.000	50.000	0	0,0 %
21	Oppfølging av samerettsutvalget	120.000	0	120.000	0	120.000	100,0 %
Spesielle driftsutgifter		6.112.000	302.000	6.414.000	3.475.382	2.938.618	45,8 %

4.2 Virkemiddelregnskap

Sametingets virkemidler er en blanding av fondsmidler som kan gis som tilsagn over flere år eller som årlige tilsagn. Fondspostene vil alltid vise tildels betydelige avvik i kontantregnskapet, men skal årlig avstemmes mot tilsagn som representerer bindinger frem i tid. Sametinget har i 2002 lagt alle bundne midler i et eget avtaleregnskap. På grunn av manglende kapasitet er arbeidet med registrering av tilsagn i avtaleregnskapet hva angår læremidler utsatt. Midler fra Samisk utviklingsfond, Samisk kulturfond og Samefolkets fond blir utgifts- og kostnadsført direkte mot disse fonds respektive fondskonto i Norges Bank og blir nullstilt ved årsskiftene.

Følgende oversikt viser virkemiddelregnskapet på postnivå:

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
51 Næringsutvikling	21.630.000	1.800.000	23.430.000	23.022.978	407.022
52 Kultur	29.854.000	0	29.854.000	29.707.750	146.250
53 Samisk språk	29.500.000	0	29.500.000	29.713.359	-213.359
54 Miljø og kulturvern	10.350.000	0	10.350.000	9.520.850	829.150
55 Andre tilskudd	4.900.000	0	4.900.000	4.885.699	14.301
56 Opplæring og læremidler	23.214.000	0	23.214.000	23.533.180	-319.180
57 Internasjonalt samarbeid	3.250.000	0	3.250.000	429.700	2.820.300
59 Helse- og sosialsatsing	4.500.000	0	4.500.000	3.865.000	635.000
60 Arkiv, bibliotek- og informasjonstjenester	5.214.000	0	5.214.000	5.214.000	0
61 Likestillingstiltak	200.000	0	200.000	300.000	-100.000
Sum	132.412.000	1.800.000	134.412.000	130.192.516	4.219.484

4.2.1 Post 51 Næringsutvikling

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
51.1 Samisk utviklingsfond	18.130.000	1.800.000	19.930.000	19.697.978	232.022
51.2 Duodjiinstitusjoner og organisasjoner	3.500.000	0	3.500.000	3.325.000	175.000
Næringsutvikling	21.630.000	1.800.000	23.430.000	23.022.978	407.022

Det er overført kr 2 000 000 over Reindrifftsavtalen. Kr 200 000 av disse ble overført administrasjonen for å dekke kostnader til forvaltning av midler til tiltak avledet av reindrift.

Pr 31.12.02 var ikke tildelte midler på kr 2 000 000 overført fra Landbruksdepartementet. Disse er først overført til Sametinget i 2003. Beløpet er inntektsført i regnskapet for 2002.

I henhold til økonomireglementet skal innestående saldo på Samisk utviklingsfonds konto i Norges Bank reflektere de bindinger som fremkommer gjennom gitte gyldige tilsagn pr. 31.12.02. Ved overgangen til et nytt år må derfor kontoen avstemmes for å reflektere de forpliktelsene Sametinget har i form av gitte tilsagn.

Oversikt over kapital og bundne tilsagn pr. 31.12.02	Beløp
Fondets kapital pr. 31.12.2002	17.674.800
Tildeling 2002	18.130.000
Eksterne midler	3.800.000
Tilbaketrekninger 2002	1.856.622
Utbetalte tilsagn 2002	-19.394.978
Korrigeringer ¹¹	-303.000
Gyldige tilsagn	-18.938.878
Resultat Samisk utviklingsfond 2002	2.824.566

¹¹ * Kr. 100. 000 er trukket fra, da driftstilskudd til Goahtegearrat er postert feil på fondets konto.

* Kr. 203.000 er trukket fra pga. omposteringer (bilag 60200054 og 60200057) av 2001-tilskudd.

4.2.2 Post 52 Kultur

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
52.1 Samisk kulturfond	9.000.000	0	9.000.000	8.970.536	29.464
52.2 Tilskudd til samisk forlagsdrift	1.520.000	0	1.520.000	1.392.250	127.750
52.3 Tilskudd til samiske kulturhus	4.613.000	0	4.613.000	4.613.000	0
52.4 Tilskudd til samiske kulturorganisasjoner	1.093.000	0	1.093.000	1.151.000	-58.000
52.5 Festivalstøtte	1.128.000	0	1.128.000	1.203.000	-75.000
52.6 Samisk idrett	500.000	0	500.000	500.000	0
52.8 Beaivváš Sámi Teahter	10.700.000	0	10.700.000	10.700.000	0
52.9 Kunstnerstipender	1.300.000	0	1.300.000	1.177.964	122.036
Kultur	29.854.000	0	29.854.000	29.707.750	146.250

I henhold til økonomireglementet skal innestående saldo på Samisk kulturfonds konto i Norges Bank reflektere de bindinger som fremkommer gjennom gitte gyldige tilsagn pr. 31.12.02. Ved overgangen til et nytt år må derfor kontoen avstemmes for å reflektere de forpliktelsene Sametinget har i form av gitte tilsagn.

Oversikt over kapital og bundne tilsagn pr. 31.12.02	Beløp
Fondets kapital pr. 31.12.2002	9.260.127
Feil i fondets kapital pr. 31.12.2002	5.000
Tildeling 2002	9.000.000
Tilbaketrekninger	102.351
Utbetalte tilsagn 2002	-8.970.536
Gyldige tilsagn	-9.421.524
Resultat Samisk kulturfond 2002	-24.582

4.2.3 Post 53 Språk

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
Tospråklighetstilskudd til					
53.0 kommuner/fylkeskommuner	25.050.000	0	25.050.000	25.050.000	0
53.2 Språkprosjekter utenfor forvaltningsområdet	2.450.000	0	2.450.000	2.663.359	-213.359
53.3 Språksentre	2.000.000	0	2.000.000	2.000.000	0
Samisk språk	29.500.000	0	29.500.000	29.713.359	-213.359

4.2.4 Post 54 Miljø og kulturvern

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
54.0 Kulturminnevern	1.500.000	0	1.500.000	932.850	567.150
54.2 Museer	8.850.000	0	8.850.000	8.588.000	262.000
Miljø og kulturvern¹²	10.350.000	0	10.350.000	9.520.850	829.150

¹² Sametingets miljø- og kulturvernavdeling forvalter en tilskuddsordning til samisk kulturminnevern finansiert av Miljøverndepartementet. Disse midlene har de foregående årene vært behandlet som bundne midler. Sametinget vil i revidert budsjett ta stilling til hvorvidt man ønsker å avsette kr. 1.636.950.

4.2.5 Post 55 Andre tilskudd

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
55.0 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner ¹³	2.500.000	0	2.500.000	2.449.000	51.000
55.1 Tilskudd til politiske grupper i Sametinget	1.800.000	0	1.800.000	1.799.999	1
55.2 Utvikling/Rådets disposisjon	0	0	0	36.700	-36.700
55.4 Opposisjonens arbeidsvilkår	600.000	0	600.000	600.000	0
Andre tilskudd	4.900.000	0	4.900.000	4.885.699	14.301

4.2.6 Post 56 Opplæring og læremidler

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
56.0 Læremidler og kompetanseheving spes. ped.	13.504.000	0	13.504.000	14.381.894	-877.894
56.1 Utdanningsstipend samisk ungdom	1.000.000	0	1.000.000	997.464	2.536
56.2 Barnehager	8.710.000	0	8.710.000	8.153.821	556.179
Opplæring og læremidler	23.214.000	0	23.214.000	23.533.180	-319.180

Oversikt over kapital og bundne tilsagn	Beløp
Fondets kapital pr. 31.12.2002	13.355.747
Tildeling 2002	12.104.000
Utbetalinger	-13.050.669
Gyldige tilsagn pr. 31.12.02	12.409.078

Sametinget avsetter kr 12 409 078 for å dekke pålagte fremtidige forpliktelser.

4.2.7 Post 57 Internasjonalt samarbeid

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
57.1 Interreg, regional andel	700.000	0	700.000	0	700.000
57.2 Barentssamarbeidet	200.000	0	200.000	429.700	-229.700
57.3 Annet	350.000	0	350.000	0	350.000
57.4 Interreg III A Sverige -Norge Åarjelsaemien Dajve	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000
57.3 Interreg III A Nord Sápmi	1.000.000	0	1.000.000	0	1.000.000
Internasjonalt samarbeid¹⁴	3.250.000	0	3.250.000	429.700	2.820.300

4.2.8 Post 58 Samefolkets fond

Kontantregnskapet Samefolkets fond:

Betegnelse	Beløp
Fondets kapital pr. 31.12.2002	79.669.368
Renteinntekter	402.221

¹³ Sametingsrådet innvilget kr 275 000 av midlene på post 55.1 til samiske hovedorganisasjoner på møte i desember 2001. Disse midlene er bundne.

¹⁴ Midlene til Interreg på kr 2 000 000 ble ikke overført til Sametinget i 2002, men er kommet inn på konto etter årskiftet. Dette gir ikke utslag i regnskapet for 2002.

Disponibel kapital pr. 01.01.2003 **80.071.589**

Renteinntekter Samefolkets fond:

Betegnelse	Beløp
Avkastning bokført i 2001	159.780,82
Avkastning bokført i 2002	6.959.369,18
Sum avkastning 1/7-00 til 31/12-01	7.119.150,00
Avkastning 2002	5.071.588,85
Totalt¹⁵	12.190.738,85

Avkastningen fra Samefolkets fond på totalt kr 12 190 738,85 skal fysisk være innestående i bank. Ovennevnte avkastning er pr. 31/12-02 bokført i balansen som følger:

Betegnelse	Beløp
Samefolkets fond 0629.60.12031	80.071.588,85
Fratrukket kapital Samefolkets fond	-75.000.000,00
Sum	5.071.588,85

Den totale avkastningen overføres til Samefolkets fond, konto 0629.60.12031 i Norges Bank.

4.2.9 Post 59 Helse- og sosialsatsing

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
59.1 Helse- og sosialsatsing	4.500.000	0	4.500.000	3.865.000	635.000
Helse- og sosialsatsing	4.500.000	0	4.500.000	3.865.000	635.000

4.2.10 Post 60 Arkiv, bibliotek- og informasjonstjenester

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
60.1 Mobile bibliotekstjenester	4.549.000	0	4.549.000	4.549.000	0
60.2 Samisk arkiv	665.000	0	665.000	665.000	0
Arkiv, bibliotek- og informasjonstjenester	5.214.000	0	5.214.000	5.214.000	0

4.2.11 Post 61 Likestillingstiltak

Post Betegnelse	Fordeling	Ekstern fin.	Disponibelt	Utbetalt	Resultat
61.1 Likestillingsarbeid	200.000	0	200.000	300.000	-100.000
Likestillingsarbeid	200.000	0	200.000	300.000	-100.000

4.3 Avstemning og resultat 2002

Samisk utviklingsfond og Samisk kulturfond **Beløp**

¹⁵ Beløpet på kr. 7.119.150 betraktes som bundne midler.

Samisk utviklingsfond – Innestående pr. 01.01.03	-716.712
Gyldige tilsagn i Samisk utviklingsfond	-18.938.878
Samisk kulturfond – Innestående pr. 01.01.03	1.072.266
Gyldige tilsagn i Samisk kulturfond	-9.421.524
Sum	-27.999.698

4.3.1 Avstemning og resultat 2002	Beløp
Innestående på konto pr. 01.01.2003	55.958.247
Overføring fra Sametingets driftskonto til fondskonti	-27.999.698
Bundne tilsagn OAO	-12.409.078
Avsetning Samefolkets fond/politiske tiltak	-7.694.150
Ikke mottatt fra LD før i 2003, men inntektsført i 2002	-2.000.000
Rest til refordeling ved budsjettrevisjon i 2003	5.855.321

Sign: _____/_____

Møtesekretærer: Inga H. Skarvik ja Osvald Grønmo

Vedlegg – Indikatorertall arealplaner

Antall uttalelser til arealforvaltningssaker:

Ansvarsområde	Finnmark		Troms		N-Nordland		Snåsa		Totalt	Totalt
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002		
Plantype										
Statlige/FK verneplaner	2	1	2	0	4	2	3	3	11	6
Fylkesplaner/-delplaner	2	0	0	0	0	0	2	0	4	0
Kommuneplaner/-delplaner	20	4	18	6	28	13	26	16	92	39
Reg./-bebyggelsesplaner	85	43	139	118	104	111	199	130	527	402
Enkel-/fradelingssøknader	261	237	543	454	98	68	161	137	1063	896
Landbruk/skogbruk - og rein driftsanlegg/mineralsaker	71	32	81	77	64	56	184	148	400	313
Veg*, kraft, telekabler, høyspent o.a plansaker	46	59	24	49	22	10	49	47	141	165
Andre arealsaker	43	35	27	11	17	29	12	42	99	117
Sum	530	411	834	715	337	289	636	523	2337	1938

Antall konsekvensutredningssaker:

Kommune	Forhåndsopplysninger	Krav om KU §4	Uttalelser til meldinger	Uttalelser til ferdig KU
Sør-Varanger			1	
Kvalsund				1
Tromsø	3	1 (ja)	1	1
Berg		1 (ja)		
Karlsøy	1			
Harstad			1	
Bodø		1 (ja)		
Fauske		1 (ja)		
Tydal				1
Hemnes	1			
Vefsn			1	
Ålfjord			1	
Sum:	5	Nei 0 /Ja 4	5	3

Dispensasjonssaker etter kulturminneloven:

Type/område	Vernestatus §	Kommune	Sametingets tilråding, søknad/r.plan
Veg til Naranas fangsgroper/tuft	3 og 4	Kautokeino	Tilråding til disp.
Flytting av hus Gråfjord	3 og 4	Skånland	Tilråding til disp.

Antall krav om regulering til spesialområder etter plan- og bygningsloven:

Kommune	Antall
Alta	1
Sør-Varanger	1
Måsøy	1
Tana	1

Porsanger	1
Lebesby	2
Namskogan	1
	8

Antall innsigelser:

Ansvarområde	Plantype	Varsel	Innsigelse
Finmark:		3	1
Troms:	Reguleringsplan		1
	Kommuneplan		1
	Kommunedelplan		1
Nordre Nordland:	k.plan/r.plan	1	1
Sum		4	2

Skjøtselssaker:

Type/område	Vernestatus§ KML	Kommune	Finansiering/ Kilder
Skoltebyen kulturmiljø	20	Sør-Varanger	SD/F.mann
Gjerdalen	4	Hamarøy	Statkraft
Fangstanlegg/Tromoan	4	Grane	SD/Nordland FK

Antall befaringer og betalingspliktige befaringssaker:

Ansvarsområde	Antall befaringer 2002	Betalingsplikt KML §10
Finmark	79	27
Troms/NN	111	61
N-Nordland	23	12
Snåsa	43	15
Sum	256	115

Antall nyregistrerte enkeltkulturminner og lokaliteter:

Ansvarsområde	Enkeltobjekter	Lokaliteter
	2002	2002
Finmark	335	63
Troms	63	32
N-Nordland	165	45
Snåsa	53	30
Sum	616	170

Anmeldelser:

I hvilken kommune	Lov§	Antall	Status
Kåfjord	kml 3,4,6,8,9	4	Etterforskes

Saken ble avsluttet tirsdag 20. mai 2003 kl. 18.15.

Sak 21/03

Finnmarksloven

Saken påbegynt tirsdag 20. mai 2003 kl. 18.15.

I Dokumenter

- Ot.prp. nr 53 2002/2003 Forslag til Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (Finnmarksloven) Sendt ut tidligere
- Sametingets vedtak i sak 32/1999
- NOU 2001:34 Samiske sedvaner og rettsoppfatninger Sendt ut tidligere
- NOU 1997:5 Urfolks landrettigheter etter folkeretten (Folkerettekspertgruppen)
- NOU 1997:4 Naturgrunnlaget for samisk kultur (Samerettsutvalgets lovinnstilling)
- NOU 1994:21 Bruk av land og vann i Finnmark i historisk perspektiv (Historiegruppen)
- NOU 1993:34 Rett til og forvaltning av land og vann i Finnmark (Rettsgruppen og forvaltningsgruppen)
- NOU 1984:18 Om samenes rettsstilling (Samerettsutvalgets første delinnstilling – grunnlaget for Grunnlovens § 110 a og opprettelsen av Sametinget) Finnes ikke i norsk versjon
- Advokat Keiserud, Advokatfirmaet Hjort: Finnmarksloven – gjennomgang. Datert 28.04.03
- Advokat Susann F. Skogvang og jurist Láilá Susanne Vars: En folkerettslig vurdering av Ot. prp. nr. 53 (2002-2003)- Om lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (Finnmarksloven)
- Høyesterettsadvokat Otto Jebens: Vedr. Justisdepartementets forslag til ny Finnmarkslov. De spesielle forslag om endringer i bergverksloven av 30.06. 1972. Datert 25.04.03
- Advokat Jostein Sundvor, Kluge Advokatfirma: Finnmarkseiendommen – kommentarer til Ot. prp nr 53 (2002-2003). Datert 30.04.03
- Anmodning om møte angående Samerettsutvalget i Finnmark, Sametingets brev til statsråd Odd Einar Dørum av 05.03.02
- Justisdepartementets pressemelding vedrørende møte om Finnmarksloven 02.05.02
- Dagsorden, deltakerliste og foreløpig skisse over mulige løsninger for en ny forvaltning av grunnen i Finnmark, mottatt på Sametinget 25.06.02
- Regjeringens skisse til ny Finnmarkslov, Sametingets brev til Justisdepartementet datert 08.05.2002
- Finnmarksloven – kontaktmøte med Sametinget, Sametingets brev til Justisdepartementet datert 03.06.02
- Deltakerliste og forholdet til folkeretten – noen hovedpunkter, Justisdepartementets skriv til møtet 10.06.02
- Finnmarksloven – Oppfølging av NOU 1997:4, Sametingets notat til statsråd Odd Einar Dørum datert 10.06.02
- Sak R 60/02 Finnmarksloven
- Regjeringens forslag svekker samiske rettigheter, Sametingets pressemelding av 27.06.02
- Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn i Finnmark, Brev fra Sametingspresident Sven-Roald Nystø til statsråd Odd Einar Dørum av 05.03.03
- Arbeidet med ny Finnmarkslov, brev fra Justisdepartementet av 20.03.03

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget

Sametinget viser til Ot. prp. nr. 53 (2002-2003) Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark (Finnmarksloven). Sametinget kan ikke akseptere Regjeringens lovforslag.

Sametingets fremste oppgave er å arbeide for at samene som ett folk gis mulighet til å bevare, utvikle og fornye vår kultur. Et folks rett til kulturutøvelse er en grunnleggende menneskerettighet, dette innebærer at både norske myndigheter og Sametinget har en plikt til å sikre naturgrunnlaget for den samiske kulturen.

Den lange fornorskningspolitikken som er ført i forhold til samene var forløperen til striden om utbyggingen av Alta-Kautokeino-vassdraget i årene 1978-82. På bakgrunn av Altasaken ble det omfattende utredningsarbeidet om samiske rettigheter iverksatt. Siden da har samiske organisasjoner, og senere Sametinget, lojalt fulgt de politiske og faglige utredningsprosesser i arbeidet med å sikre det materielle naturgrunnlaget for samisk kultur. En ny Finnmarkslov skulle gi det samiske folk grunnlaget for en forsoning med fortidens urett, og sikre nye generasjoners livsgrunnlag på en positiv og anerkjennende måte.

Regjeringens forslag til lov bygger ikke på den omfattende og grundige politiske og faglige prosess som Sametinget har forholdt seg til, men tar et selvstendig utgangspunkt med forslag til løsninger og ordninger som ikke har vært utredet, drøftet og vurdert av andre enn Regjeringen selv. Sametinget stiller seg meget kritisk til dette. Forslaget til ny lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark må derfor behandles med det største alvor og med respekt for at Norge er opprettet på territoriet til to folk, samer og nordmenn, og at samene dermed er ett av de to statskonstituerende folk i Norge.

Sametinget hadde forventet at lovforslaget ville bygge på og synliggjøre den positive utviklingen som har vært de siste tiårene på urfolk- og samerettens område. I stedet for må vi dessverre konstatere at Regjeringens lovforslag samsvarer dårlig med Grunnlovens § 110 a, og at forslaget ikke oppfyller folkerettens krav som sikrer et særlig vern av det materielle naturgrunnlag for samenes kultur, jf. ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater og FNs Menneskerettighetskonvensjon om Sivile og politiske rettigheter av 1966. ILO-konvensjon nr. 169 angir ikke bare en målsetning om å styrke og anerkjenne urfolks landrettigheter, den angir også hvilke virkemidler staten skal benytte for å styrke og anerkjenne disse.

Sametinget viser til ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 som krever at urfolks eiendoms-, besittelses-, og bruksrettigheter skal anerkjennes, jf. ordlyden i den originale engelske teksten ” rights of ownership and possession of the peoples concerned over the lands which they traditionally occupy shall be recognised”. Dette betyr at samene i områder hvor de allerede har etablerte rettigheter skal få disse anerkjent. Dette gjelder både i områder hvor samenes bruk av områdene er forholdsvis enerådende, og som gir grunnlag for eiendoms- og besittelsesrett etter 1. punktum i artikkel 14, og i områder hvor samenes bruk ikke er like enerådende, og hvor de har krav på å få anerkjent bruksrettigheter etter 2. punktum i artikkel 14. Regjeringens lovforslag anerkjenner ikke at samene har slike ulike kategorier av rettigheter som ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 beskriver.

Sametinget vil videre understreke at myndighetene har en plikt i henhold til ILO-konvensjon 169 artikkel 14 nr. 2 til å foreta en identifisering av landområder der samene lever. Denne plikten har Regjeringen valgt å

ikke oppfylle ved sitt lovforslag. Dette medfører at den plikt som myndighetene har til å ”sikre effektivt vern av deres (samenes) eiendomsrett og rett til besittelse” og anerkjennelse av slike rettigheter heller ikke er oppfylt, jf. ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 og 2. Sametinget ser med bekymring på de konsekvensene en manglende identifisering og anerkjennelse av samenes rettigheter har for fremtidige generasjoners utøvelse av vår kultur og våre levemåter, jf. prinsippene i FNs Menneskerettighetskonvensjon om sivile og politiske rettigheter av 1966. Denne konvensjonen er ved Stortingets vedtakelse av Menneskerettsloven i 1999 blitt en del av norsk intern rett, og konvensjonen har forrang foran formell norsk lov, jf. lovens § 3 og Høyesteretts praksis.

En fremtidig Finnmarkslov må etablere et hensiktsmessig system eller en kommisjon som skal undersøke, vurdere og avgjøre fremtidige rettskrav fra det samiske folk, og forholdet til andre rettighetshavere, jf. ILO-konvensjonens artikkel 14 nr. 3. Dette må skje uavhengig av samenes rett til å fremme saker for norske domstoler etter artikkel 12. Slike ordninger er av grunnleggende betydning da norske domstoler ikke har særskilt undersøkelsesplikt i forhold til de historiske fakta, samiske sedvaner og rettstradisjoner for øvrig. Samtidig vil det være urimelig tyngende for privatpersoner selv å måtte foreta slike undersøkelser, spesielt hvis kildematerialet bygger på muntlige eller andre tradisjonelle kilder, og de historiske kildene ellers ikke er skriftlig dokumentert.

Lovforslaget fra Regjeringen anerkjenner ikke at samene har et behov for og et krav på særskilt rettsvern for sin kultur og sine næringer i konkurranse med andre interesser. Dette er verken i samsvar med de interne eller folkerettslige reglene staten er bundet av.

Sametinget er meget bekymret for at samiske rettigheter, bruksmåter og rettstradisjoner står i fare for å gå tapt når man fra Regjeringens side velger å ikke anerkjenne og styrke disse i lovs form slik ILO-konvensjon nr. 169 krever.

Lovforslagets forarbeider må på en grundigere måte gjennomgå den folkerettslige utviklingen internasjonalt, og også innbefatte rettighetene til fiske i de store vassdragene Áltá/Alta, Deatnu/Tana og Njávdam/Neiden, og rettighetene til andre samiske næringer og bruksmåter, og da særskilt kombinasjonsnæringer og tradisjonell bruk. I tillegg må østsamene gis et særskilt vern for sin kultur og sitt samfunnsliv. Det er også av avgjørende betydning at lovens virkeområde omfatter rettighetene til saltvannsfiske og fangst, da befolkningen i Finnmark gjennom lang tid er blitt fratatt retten til å livnære seg av de maritime ressursene. Det er rimelig at man anerkjenner og lovfester jordbrukernes rettigheter til utmarksbeite for bufe i fylket, slik lovforslaget gjør. Loven og forarbeidene til loven må inneholde en presisering av at bufarbeiteretten har sitt selvstendige rettsgrunnlag i gammel bruk og rettsoppfatninger, slik at uklarhetene omkring dette spørsmål avklares. Staten har en plikt etter folkeretten og intern norsk rett til å aktivt medvirke til at alle disse nevnte rettighetene sikres som viktige grunnlag for å sikre mangfoldet i den samiske kulturen også i fremtiden. Lovens ordlyd, forarbeider og virkeområde må derfor gjenspeile dette.

Lovens formål må hvile på det grunnsyn at den særlig skal sikre samisk kultur, og dermed også naturgrunnlaget for samisk kultur med næringer og samfunnsliv. Loven må også uttrykkelig si at folkerettens regler om urfolk ved motstrid skal gå foran lovens bestemmelser, og Sametinget må gis avgjørende innflytelse over inngrep og endret bruk av arealer i fylket. Med avgjørende innflytelse menes at den samiske folkegruppe i Finnmark skal kunne sikre effektivt vern av arealene av hensyn til naturgrunnlaget for samisk kultur, jf. Grunnloven § 110a og ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 2. Kun ved et slikt effektivt vern

for den samiske kultur med næringer og samfunnsliv, vil det være mulig å sikre en positiv næringsutvikling i fylket.

Ved forvaltningen av naturressursene i Finnmark må det også gis særskilte muligheter for lokalbefolkningen som helhet til å motsette seg naturinngrep i tilfeller hvor dette er nødvendig og ønskelig. Det er et rimelig krav at befolkningen i Finnmark skal få nyte godt av det vernet de alminnelige erstatnings- og ekspropriasjonsrettslige regler gir. Samtidig vil det være naturlig å la lokalbefolkningen få utbytte av, og erstatning for, inngrep ved utnytting av lokale ressurser. De norske lovreglene må derfor i tillegg utfylles av de folkerettslige reglene om særskilt vern av urfolks kultur, inkludert næringer, se blant annet ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 og 3, artikkel 15 nr. 1 og 2, jf. artikkel 13 nr. 2. Lovforslaget gir heller ikke et tilstrekkelig rettsvern mot fremtidige lovreguleringer som svekker befolkningens råderett over ressursene.

Sametinget er positiv til at lovforslaget anerkjenner reindriftens særskilte rettsgrunnlag, slik norsk Høyesterett allerede har lagt til grunn i sin praksis. Lovforslaget gir imidlertid ikke reindriften et vern mot ekspropriasjon av beiteland i Finnmark, noe Sametinget mener er nødvendig for å sikre fremtidig reindrift.

Loven må anerkjenne urfolks særskilte rettigheter til ressursene både over og under grunnen på fastlandet, samt rettighetene til ressursene i de kystnære farvannene, og må gi et særskilt vern for disse og finnmarksbefolkningens rettigheter for øvrig. Loven må uttrykkelig sikre de grunnleggende rettigheter som urfolk har etter folkeretten. Disse må respekteres og danne grunnlaget for den fremtidige forvaltningen av områdene. En slik styrking av urfolks rettigheter vil kunne styrke alle finnmarkingers tilknytning og rettigheter til sine lokale naturressurser i fylket.

Loven må legge til rette for at den fremtidige forvaltningen av Finnmark skal bygge på klare rettsgrunnlag, og det er videre en forutsetning at man får forsikringer om det økonomiske fundamentet for forvaltningen av områdene, og at forvaltningen skal inneha grunnleggende innsikt og kompetanse i samisk kultur, sedvaner, naturforståelse og samspillet mellom fylkets folkegrupper. Forvalterne av naturressursene må gis alminnelig tillit til selv å organisere sitt arbeid, og ta ansvar for sitt virke.

Det Norge velger å gjøre i arbeidet med denne loven vil få internasjonal oppmerksomhet, og det vil få konsekvenser i forhold til andre stater og ikke minst andre urfolk. Særlig vil søkelyset være rettet mot hvorvidt folkerettens urfolksrettslige regler lojalt etterfølges av Norge eller ikke. Norges håndtering av denne saken vil ha betydning for landets anseelse i det internasjonale samfunnet. Dette er et ansvar som Norge bør være seg mer bevisst enn det som fremgår av forslaget til finnmarkslov.

Sametinget kan ikke akseptere at Stortinget vedtar Ot. prp. nr 53 (2002-2003) Forslag til Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (Finnmarksloven) slik den foreligger, da forslaget ikke er i tråd med Norges intern- og folkerettslige forpliktelser, ei heller er forslaget i samsvar med de moralske- og politiske forpliktelser staten har for sitt urfolk.

Sametinget konstaterer at det kreves omfattende endringer i lovforslaget på bakgrunn av grundige faglige vurderinger, før det kan vedtas en lov som er i tråd med folkeretten på urfolksrettens områder, og som anerkjenner samiske rettigheter. Sametinget konstaterer at det også må foretas vidtfaavnende konsultasjoner i henhold til folkeretten før en lov om naturgrunnlaget for samisk kultur kan vedtas, hvor formålet med konsultasjonene må være å få i stand et lovgrunnlag som også Sametinget kan slutte seg til.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

Sametinget ber Stortinget om å sikre at det gjennomføres en folkerettslig forsvarlig prosess og behandling, der særskilte og vidtfavnende konsultasjoner med Sametinget og samiske organisasjoner legges til grunn for behandling av en så avgjørende viktig lov for samisk kulturs framtid.

Forslag 1, representant Jánoš Trosten, NSRs sametingsgruppe og Terje Tretnes, SÁB

Sametinget må utarbeide en samisk rettighetslov

Sametinget som samenes folkevalgte organ har en overordnet plikt og en rett til å sikre og verne om samenes rettigheter.

Sametinget må derfor snarest igangsette utarbeidelse av en samisk rettighetslov.

Samiske sedvaner og rettsoppfatninger, samt Lappekodisillens bestemmelser, må være basis for en samisk rettighetslov.

Samisk rettighetslov skal være en felles plattform hvor rettighetene til samene som ett folk og urfolk legges til grunn.

Bestemmelsene i ILO-konvensjon nr. 169 inkorporeres i samisk rettighetslov og får betegnelsen Grunnlovsparagraf 110d.

Bestemmelsene i samisk rettighetslov innskrenkes ikke av framtidige EØS og eventuell EU avtale.

Sametinget oppretter en lovavdeling ved Sametinget.

Forslag 2, representant Ragnhild Nystad, NSRs sametingsgruppe og Senterpartiets sametingsgruppe

”Det samiske folk har aldri gitt fra seg sine nedarvede rettigheter til andre ved forhandlinger, salg eller andre typer overdragelse. Dette gjelder både rettigheter til land, vann og andre naturressurser. Sametinget kan ikke overdra samenes rettigheter til andre uten at det samiske folk selv gir sitt samtykke til dette”.

Forslag 3, representant Per A Bæhr, Høyre og Flyttsamelista

H/KFL støtter regjeringens forslag til Finnmarkslov, og er fornøyd med at regjeringen har tatt tak i denne saken og sørget for at Sametinget gis anledning til å behandle saken før Stortinget fatter den endelige beslutning.

H/KFL er spesielt fornøyd med at reindriftens rettigheter er så klargjørende behandlet i lovforslaget.

H/KFL mener også at det er en god og balansert makt- og myndighetsfordeling mellom Fylkestinget, Sametinget, reindriften og Staten i lovforslaget.

H/KFL mener også at det er bra at eiendomsforhold omkring olje og gassressursene i Barentshavet ikke er blandet inn i loven, da disse er nasjonale fellesressurser.

H/KFL vil påpeke at Finnmarkseiendommen skal drives økonomisk forsvarlig, men det bør ikke være noe mål å maksimere overskuddet for å unngå en for høy indirekte beskatning av befolkningen.

H/KFL ser det som viktig mht. overskudd at Finnmarkseiendommens styre før en eventuell utbytteutbetaling, foretar konkrete vurderinger om arealdisponering er tilstrekkelig kompensert for skadelidende interessenter, og at disse i tilfelle kompenseres først.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

H/KFL legger til grunn at Finnmarkseiendommen også bør kunne kjøpe opp private eiendommer som er til salgs i Finnmark.

H/KFL vil be Stortinget vurdere ved behandlingen av loven å sikre ytterligere finnmarkingene særlig rett til naturressursene i forhold til den øvrige EØS-befolkningen.

H/KFL er imot delt og lokal forvaltning da disse vil kunne føre til manglende helhet og en uheldig rettighetsdifferensiering.

H/KFL er spesielt fornøyd med den fleksibilitet og de muligheter som er innebygd i loven hvor det slås fast at loven kan endres ved behov. Her har kontrollkomiteen en viktig oppgave, jfr. § 15, nemlig vurdere hvordan loven virker og om det er ønskelig med endringer i den. Dette vil representere en positiv mulighet. Behov for eventuelle endringer senere vil i tilfelle bli avdekket når man opparbeider seg erfaring i praktisering av loven.

Med disse merknadene anbefales det at Stortinget vedtar regjeringens lovforslag.

Forslag 4, representant Isak Mathis O Hætta, GDL/MNS

De første beboerne i Finnmark var fangstfolk som levde av jakt, fangst, bær, trevirke og annen høsting av utmarka. Denne livsformen har preget områdene i Finnmark gjennom årrekker og preger områdene i dag. Det fremkommer i spredt historiske kilder at jakt og fangst var vanlig og levegrunnlaget for den fastboende i Finnmark.

Det er klart at det her dreier seg om samfunn med en opprinnelig utpreget naturhusholdning der balansen mellom naturmiljøet, ressurser og folkegruppene er innbygd i selve kulturformen.

Selv om det i Finnmark har kommet pengehusholdning i den senere tid, så er naturhusholdning fremdeles en viktig levevei for de fastboende. Nesten alle innbyggerne i samiske kjerneområder utøver fortsatt en meget utstrakt høsting av utmarksressurser.

Det kan nevnes at veien mellom Kautokeino og Alta ikke kom før slutten av 60-tallet, og veien fra Kautokeino til Karasjok kom i midten av 70 tallet. Dette bekrefter at veidekulturen i Indre Finnmark er viktig og fortsatt lever. Men slike eksempler er unødvendig, alle som har forstand må kunne forstå at folk i kommunen henter utkomme fra utmarka.

Når det gjelder villreinjakt tok den slutt i nyere tid, og da begynte noen med tamreindrift som levegrunnlag.

Det er brudd på folkeretten og ILO 169 at de fastboende stadig blir trakassert og at det brukes usakelige argumenter for å legge hindringer i veien for at fastboende skal kunne høste av utmarkressursene og utvikle sin kultur, næring og sitt levesett.

Staten og Sametinget har ansvar for å fremme samisk kultur, levesett, samt være med å utvikle kulturen etter folkeretten og ILO 169.

Etter Sametinget syn kan ikke reindriften stoppe utvikling av samfunn i Finnmark p.g.a. at fastboende også har rett til å høste av naturgodene. Det er også viktig å fastslå at fastboende har rett til å bygge gammer/hytter i forbindelse med sin kultur og levesett, samt for å opprettholde sin tilhørighet til området.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

Dette gjelder også i forhold til utvikling av infrastruktur/utbygging i Finnmark, fordi dette er også med på å sikre samisk bosetting og levemåte. Videre er det viktig at man i Finnmark kan utvikle reiselivsnæring.

Sametinget vil forkaste hele Finnmarksloven, i tillegg ser Sametinget at flere lover og forskrifter ikke oppfyller ILO 169 og folkeretten. Her kan nevnes Reindriftsloven og Plan- og byggingen. Sametinget må oppnevne en folkerettsgruppe for å kunne lage et lovforslag for de samiske områder som er i tråd med rettsoppfatningen til befolkningen. Målet for loven må være å sikre rettighetene til også den fastboende befolkning.

Bakgrunnen for kravet er: I de kjernesamiske områder lever man etter gammel veidekultur med jakt, fiske, fangst og annen utmarkshøsting som levegrunnlag. Dette til tross for at norske myndigheter har laget lover og regler som går på tvers av rettsoppfatningen til den fastboende befolkning. Dersom befolkningen i Finnmark hadde tatt disse lover og forordninger til etterretning, så ville det være umulig å eksistere i Finnmark.

Sametinget ser helt klart at de fastboendes rettigheter ikke er ivarettatt i lov forslaget. Nasjonalparker vil også være til hinder for å stoppe utvikling av samisk kultur og levemåte. Sametinget ser at man ikke har tatt hensyn til behov for motorkjøretøy i forbindelse med høsting av utmark, i dag ser man behov for å kunne benytte nye tekniske hjelpemidler for at høstingen går lettere. Bruk av nye tekniske hjelpemidler gjelder innenfor nasjonalparken også.

I forbindelse med behandling av saker i Sametinget har man opplevd at flertallet ikke har en riktig fortolkning av folkeretten og ILO, og derfor ser man at Sametinget må rydde foran sin egen dør også.

Forslag 5, Egil Olli, APs sametingsgruppe og SVFs sametingsgruppe

Sametinget viser til Ot.prp. nr. 53 (2002-2003) Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark (Finnmarksloven). Sametinget mener at Regjeringens lovforslag må forandres på vesentlige punkter, før loven virkelig ivaretar og sikrer rettsgrunnlaget for folk i Finnmark.

Lovforslaget gir ikke et tilstrekkelig rettsvern mot fremtidige lovreguleringer som svekker befolkningens råderett over ressursene.

Sametingets fremste oppgave er å arbeide for at samene som ett folk gis mulighet til å bevare, utvikle og fornye vår kultur. Et folks rett til kulturutøvelse er en grunnleggende menneskerettighet, dette innebærer at både norske myndigheter og Sametinget har en plikt til å sikre naturgrunnlaget for den samiske kulturen.

Finnmarksloven vil være en enestående anledning til å synliggjøre at der ikke er en motsetning, men en sammenheng mellom sikring av et samisk rettsgrunnlag og befolkningens rettigheter for øvrig. På bakgrunn av striden rundt Altasaken for mer enn 20 år siden ble det omfattende utredningsarbeidet om samiske rettigheter iverksatt. Siden da har samiske organisasjoner, og senere Sametinget, lojalt fulgt de politiske og faglige utredningsprosesser i arbeidet med å sikre det materielle naturgrunnlaget for befolkningen i Finnmark. En ny Finnmarkslov skulle gi det samiske folk grunnlaget for en forsoning med fortidens urett, og gjennom en lov som tok hensyn til alle folkegruppers interesser sikre nye generasjoners livsgrunnlag på en positiv og anerkjennende måte.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

Regjeringens forslag til lov bygger i mindre grad på den omfattende og grundige politiske og faglige prosess, i regi av Samerettsutvalget, som Sametinget har forholdt seg til. Sametinget stiller seg noe forundret til en slik arbeidsmåte. En ny lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark må ta nødvendige hensyn til at Norge er opprettet på territoriet til to folk, samer og nordmenn, og at samene dermed er ett av de to statskonstituerende folk i Norge.

Sametinget konstaterer at selve proposisjonsteksten reflekterer den positive utviklingen som har vært de siste tiårene på urfolk- og samerettens område, men at der er dårlig samsvar mellom det, og selve lovforslaget. Det er helt nødvendig at det skapes samsvar mellom premissene og lovteksten. Stortinget bør ha en særskilt oppmerksomhet mot at den endelige loven må være i samsvar med Grunnlovens §100a, jf. ILO-konvensjon nr. 169 om urbefolkning og stammefolk i selvstendige stater og FNs Menneskerettighetskonvensjon om sivile og politiske rettigheter av 1966.

Det kan neppe være i tråd med folkerettens bestemmelser at skiftende flertall på Stortinget når som helst kan forkaste hele ordningen med Finnmarkseiendommen, slik det legges opp til § 19 i lovforslaget. Det er maktpåliggende at finnmarkingenenes rettsgrunnlag sikres på permanent grunnlag.

Sametinget viser til ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 som krever at urfolks eiendoms-, besittelses- og bruksrettigheter skal anerkjennes, jf. ordlyden i den originale engelske teksten ”rights of ownership and possession of the peoples concerned over the lands which they traditionally occupy shall be recognised”. Sametinget har merket seg at Regjeringen i proposisjonen erkjenner at iallfall Indre-Finnmark er et samisk eiendoms- og besittelsesområde, blant annet etter bestemmelsene i ILO-konvensjonen nr. 169. Sametinget vil i den forbindelse peke på at myndighetene har en plikt i henhold til ILO-konvensjonen nr. 169 artikkel 14 nr. 2 til å foreta en identifisering av landområder der samene lever. Dette er ikke fulgt nærmere opp av Regjeringen. Dette er en mangel i forhold til nevnte konvensjon.

Ut fra det fellesskaps- og partnerskapsprinsipp Sametinget legger til grunn når det gjelder forvaltningen av eiendoms- og bruksrettigheter i Finnmark, hvor man aksepterer en felles forvaltning basert på et likeverdsprinsipp i forvaltningsstyret, er det likevel et spørsmål om man i forbindelse med behandlingen av Finnmarksloven, skal kreve en omfattende identifisering av landområder etter ILO-konvensjon nr. 169, art. 14.2.

En fremtidig Finnmarkslov må imidlertid etablere et hensiktsmessig system eller en kommisjon som skal undersøke, vurdere og avgjøre mulige rettskrav som er bygd på sedvane, hevd, alders tids bruk, et urfolksrettslig grunnlag m.v. Slike ordninger er av grunnleggende betydning da norske domstoler ikke har særskilt undersøkelsesplikt i forhold til de historiske fakta, samiske og andre sedvaner og rettstradisjoner for øvrig. Samtidig vil det være urimelig tyngende for privatpersoner selv å måtte foreta slike undersøkelser, spesielt hvis kildematerialet bygger på muntlige eller andre tradisjonelle kilder, og de historiske kildene ellers ikke er skriftlig dokumentert.

Med den historikk som ligger bak jordeiendomsrettstilstand i Finnmark, vil det verken være etisk eller moralsk forsvarlig at det ordinære rettsvesen må ta seg av en rekke rettstvister i kjølvannet av Finnmarksloven.

Sametinget anser at Samerettsutvalgets forslag i NOU 1997:4 er så gjennomarbeidet at Stortinget kan, og bør ta stilling til utvalgets forslag om fisket i de store elvene Áлта/Alta, Deatnu/Tana og Njávdam/Neiden.

Østsamene må få et særskilt vern for sin kultur og sitt samfunnsliv. Det er også av avgjørende betydning at lovens virkeområde, i tråd med forslaget fra Samerettsutvalget, omfatter rettighetene til saltvannsfiske og fangst, da mange i Finnmark gjennom lang tid er blitt fratatt retten til å livnære seg av de maritime ressursene.

Det er rimelig at man anerkjenner og lovfester jordbrukernes rettigheter til utmarksbeite for bufe i fylket, slik lovforslaget gjør. Loven og forarbeidene til loven må inneholde presisering av at bufeliberetten har sitt selvstendige rettsgrunnlag i gammel bruk og rettsoppfatning, slik at uklarhetene omkring dette spørsmål avklares. Staten har en plikt etter folkeretten og intern norsk rett til å aktivt medvirke til at alle disse nevnte rettighetene sikres som viktige grunnlag for å sikre mangfoldet i den samiske kulturen også i fremtiden. Lovens ordlyd, forarbeidet og virkeområde må derfor gjenspeile dette.

Lovens formål må klarere enn i forslaget målsette at den skal sikre samisk kultur, og dermed også naturgrunnlaget for samisk kultur med næringer og samfunnsliv.

Ved forvaltningen av naturressursene i Finnmark må Finnmarkseiendommen gis særskilte muligheter for å motsette seg naturinngrep i tilfeller hvor dette er nødvendig og ønskelig. Det er også et rimelig krav at befolkningen i Finnmark skal få nyte godt av det vernet de alminnelige erstatnings- og ekspropriasjonsrettslige regler gir. Samtidig vil det være naturlig å la lokalbefolkningen få utbytte av, og erstatning for, inngrep ved utnytting av lokale ressurser. De norske lovreglene må derfor i tillegg utfylles av de folkerettslige reglene om særskilt vern av urfolks kultur, inkludert næringer, se blant annet ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 og 3, artikkel 15, nr. 1 og 2, jf. artikkel 13 nr. 2.

Sametinget er positiv til at lovforslaget anerkjenner reindriftens særskilte rettsgrunnlag, slik norsk Høyesterett allerede har lagt til grunn i sin praksis. Lovforslaget gir imidlertid ikke reindriften et godt nok vern av beiteland i Finnmark, noe Sametinget mener er nødvendig for å sikre fremtidig reindrift.

Loven må uttrykkelig sikre de grunnleggende rettigheter som urfolk har etter folkeretten. Disse må respekteres og danne grunnlaget for den fremtidige forvaltningen av områdene. En slik styrking av urfolks rettigheter vil styrke alle finnmarkingers tilknytning og rettigheter til de lokale og regionale naturressurser i fylket. Det være seg ressurser på fastlandet og ressursene i de kystnære farvann.

Sametinget mener også at det er en forutsetning at det økonomiske fundamentet for Finnmarkseiendommen sikres, og at forvaltningen skal inneha grunnleggende innsikt og kompetanse i samisk kultur, sedvaner, naturforståelse og samspeillet mellom fylkets folkegrupper. Det Norge velger å gjøre i arbeidet med denne loven vil få internasjonal oppmerksomhet, og det vil få konsekvenser i forhold til andre stater og ikke minst andre urfolk. Særlig vil søkelyset være rettet mot hvorvidt folkerettens urfolksrettslig regler lojalt etterfølges av Norge eller ikke. Norges håndtering av denne saken vil ha betydning for landets anseelse i det internasjonale samfunnet. Dette er et ansvar som Norge bør være seg mer bevisst enn det som fremgår av forslaget til finnmarkslov.

Sametinget konstaterer at det kreves betydelige endringer i lovforslaget.

Sametinget ber Stortinget om å gjøre disse endringene innenfor udiskutable folkerettslige rammer og på basis av klart definerte rettsgrunnlag for folk i Finnmark.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

Sametinget vil at Finnmarksloven skal inneholde følgende vesentlige punkter:

1. Loven skal uttrykkelige, på felles og udiskutabelt folkerettslig grunnlag sikre de grunnleggende rettighetene for folk i Finnmark. Disse rettighetene gjelder ressurser over og under jorden på fastlandet og i de kystnære farvannene.
2. Finnmarkseiendommens styre kan gi andre adgang til å utnytte de fornybare ressursene i fylket.
3. Loven skal klart slå fast at de som bor i Finnmark har rettigheter som bygger på hevd, sedvane, urfolksrettigheter og alders tids bruk, og at disse rettighetene ikke skal kunne omstøtes ved lovendringer.
4. Vanlig erstatnings- og ekspropriasjonsrettslige regler gjelder for Finnmarkseiendommen, men Finnmarkeiendommen skal sikres spesielt mot større naturinngrep som styret ikke ønsker.
5. Sammensetningen av styret i Finnmarkseiendommen må være slik at man kan sikre en felles grunnforvaltning, og unngå en delt forvaltning av grunn og ressurser.
6. Styret for Finnmarkseiendommen skal arbeide i samsvar med vanlig organisatoriske prinsipper, med et styre på tre + tre medlemmer, og hvor beslutninger fattes gjennom vanlige flertallsvedtak.
7. For å sikre omfanget av, og innholdet i private og kollektive rettigheter som bygger på sedvane, hevd, urfolksrettigheter eller alders tids bruk, etableres en egen kommisjon som skal avgjøre rettskrav i en slik forbindelse.
8. Personalet i Finnmarkseiendommen og i Statens naturoppsyn må sikres grunnleggende innsikt i samisk kultur, sedvane, naturforståelse og det flerkulturelle i Finnmark.
9. For å sikre Finnmarkseiendommen økonomisk fundament, stiller Staten et tilstrekkelig grunnbeløp til disposisjon.
10. I tillegg til de foreslåtte kapitlene i loven taes med Samerettsutvalgets forslag om fiske i de store elvene. Dessuten innføres et kapittel om sjøfiske, som i minste utstrekning må være i overensstemmelse med Samerettsutvalgets forslag. Både Finnmark fylkesting og Sametinget har i tillegg fremmet krav om en egen Finnmarkskvote som må følges opp.

Forslag 6, Fellesforslag fra NSRs samarbeidsgruppe og Senterpartiets sametingsgruppe, Arbeiderpartiets sametingsgruppe, og Samenes Valgforbund

Sametinget viser til Ot. prp. nr. 53 (2002-2003) Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark (Finnmarksloven).

Sametingets fremste oppgave er å arbeide for at samene som ett folk gis mulighet til å bevare, utvikle og fornye vår kultur. Et folks rett til kulturutøvelse er en grunnleggende menneskerettighet, dette innebærer at både norske myndigheter og Sametinget har en plikt til å sikre naturgrunnlaget for den samiske kulturen.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

Fornorskningspolitikken som er ført i forhold til samene, og striden om utbyggingen av Alta-Kautokeino-vassdraget i årene 1978-82, danner den historiske bakgrunnen for Sametingets behandling av forslaget til ny Finnmarkslov. På bakgrunn av Altasaken for mer enn 20 år siden, ble det omfattende utredningsarbeidet om samiske rettigheter iverksatt. Siden da har samiske organisasjoner, og senere Sametinget, lojalt forholdt seg til de politiske prosessene, samt Samerettsutvalgets omfattende og grundige faglige utredningsarbeid som hadde det formål å sikre det materielle naturgrunnlaget for samisk kultur. En ny Finnmarkslov skulle gi det samiske folk grunnlaget for en forsoning med fortidens urett, og sikre nye generasjoners livsgrunnlag på en positiv og anerkjennende måte. Samtidig vurderte utvalget hvordan samenes rettigheter skal avgrenses mot, og fungere sammen med den øvrige befolkningens og andre gruppers rettigheter og interesser.

Finnmarksloven er en god anledning til å synliggjøre at det ikke er en motsetning mellom en styrking av samenes rettigheter og en ivaretagelse av den øvrige befolkningens rettigheter.

Regjeringens forslag til lov bygger i liten grad på den omfattende og grundige politiske og faglige prosess som Sametinget har forholdt seg til. Regjeringens lovforslag har ikke tilstrekkelig forankring i Samerettsutvalgets lovforslag og de faglige vurderinger som ble foretatt i forbindelse med utvalgets lovforslag. Sametinget stiller seg kritisk til dette. En ny lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark må behandles med en respekt for, og ta nødvendig hensyn til, at Norge er opprettet på territoriet til to folk, samer og nordmenn, og at samene dermed er ett av de to statskonstituerende folk i Norge.

Det samiske folk har aldri gitt fra seg sine nedarvede rettigheter til andre ved forhandlinger, salg eller andre typer overdragelser. Dette gjelder både rettigheter til land, vann og andre naturressurser.

Lovens formål må hvile på det grunnsyn at den særlig skal sikre samisk kultur, og dermed også naturgrunnlaget for samisk kultur med næringer og samfunnsliv. Loven må også uttrykkelig slå fast et prinsipp om at folkerettens regler om urfolk ved motstrid skal gå foran lovens bestemmelser.

Sametinget konstaterer at det har vært en positiv utvikling de siste tiårene på urfolk- og samerettens område. Lovforslaget samsvarer dårlig med den utviklingen som har funnet sted på urfolksrettens område som det redegjøres for i proposisjonen, og de folkerettslige krav som stilles til særlig vern av det materielle grunnlaget for samisk kultur, jf. Grunnlovens § 110 a, jf. ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater og FNs Menneskerettighetskonvensjon om sivile og politiske rettigheter av 1966. Loven må være i samsvar med disse rettslige instrumenter.

ILO-konvensjon nr. 169 angir ikke bare en målsetning om å styrke og anerkjenne urfolks landrettigheter, den angir også hvilke virkemidler staten skal benytte for å styrke og anerkjenne disse.

Lovforslaget gir ikke samene som folk et særskilt rettsvern for sin kultur og sine næringer i konkurranse med andre interesser. Dette er verken i samsvar med de interne- eller folkerettslige reglene staten er bundet av, og det er heller ikke i samsvar med de moralske og politiske forpliktelser staten har for sitt urfolk. Lovforslaget gir heller ikke et tilstrekkelig rettsvern mot fremtidige lovreguleringer som svekker befolkningens råderett over ressursene, slik folkeretten forutsetter.

Sametinget viser til ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 som krever at urfolks eiendoms-,

besittelses-, og bruksrettigheter skal anerkjennes, jf. ordlyden i den originale engelske teksten ”rights of ownership and possession of the peoples concerned over the lands which they traditionally occupy shall be recognised”. Dette betyr at samene i områder hvor de allerede har etablerte rettigheter skal få disse anerkjent. Dette gjelder både i områder hvor samenes bruk av områdene er forholdsvis enerådende, og som gir grunnlag for eiendoms- og besittelsesrett etter 1. punktum i artikkel 14, og i områder hvor samenes bruk gir grunnlag for å få anerkjent bruksrettigheter etter 2. punktum i artikkel 14.

Regjeringens lovforslag sier ikke uttrykkelig at samene har slike ulike kategorier av rettigheter som ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 beskriver. Sametinget har merket seg at Regjeringen i proposisjonen erkjenner at iallefall Indre-Finnmark er et samisk eiendoms- og besittelsesområde, blant annet etter bestemmelsene i ILO-konvensjon nr. 169. Sametinget vil i den forbindelse peke på at myndighetene har en plikt i henhold til ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 2 til å foreta en helhetlig identifisering av landområder der samene lever. Dette er ikke fulgt nærmere opp av Regjeringen. Det er en mangel i forhold til nevnte konvensjon.

Dette medfører at den plikt som myndighetene har til å ”sikre effektivt vern av deres (urfolks) eiendomsrett og rett til besittelse” og anerkjennelse av slike rettigheter heller ikke er oppfylt, jf. ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 og 2.

Sametinget ser med bekymring på de konsekvensene en manglende identifisering og anerkjennelse av samenes rettigheter, bruksmåter og rettstradisjoner har for fremtidige generasjoners utøvelse av vår kultur og våre levemåter, jf. prinsippene i FNs Menneskerettighetskonvensjon om sivile og politiske rettigheter av 1966. Denne konvensjonen er ved Stortingets vedtakelse av Menneskerettsloven i 1999 blitt en del av norsk intern rett, og konvensjonen har forrang foran formell norsk lov, jf. lovens § 3 og Høyesteretts praksis.

En fremtidig Finnmarkslov må etablere et hensiktsmessig system eller en kommisjon som skal undersøke, vurdere og avgjøre mulige rettskrav som er bygd på sedvane, hevd, alders tids bruk, urfolksrettslige grunnlag m.v, jf. ILO-konvensjonens artikkel 14 nr. 3. Dette må skje uavhengig av samenes rett til å fremme saker for norske domstoler etter artikkel 12.

Slike ordninger er av grunnleggende betydning da norske domstoler ikke har særskilt undersøkelsesplikt i forhold til de historiske fakta, samiske og andre sedvaner og rettstradisjoner for øvrig. Samtidig vil det være urimelig tyngende for privatpersoner selv å måtte foreta slike undersøkelser, spesielt hvis kildematerialet bygger på muntlige eller andre tradisjonelle kilder, og de historiske kildene ellers ikke er skriftlig dokumentert.

Med den historikk som ligger bak jordeiendomsrettstilstand i Finnmark, vil det verken være etisk eller moralsk forsvarlig at det ordinære rettsvesenet må ta seg av en rekke rettsvister i kjølvannet av Finnmarksloven.

Sametinget mener at rettighetsforholdene til fiske i Áltá/ Alta, Njávdam/Neiden og Deatnu/Tana må avklares. Østsamene må få et særskilt vern for sin kultur og sitt samfunnsliv. Finnmarkingenes rett til saltvannsfiske og bruk av sjøarealer må lovfestes. Det er positivt at man i lovforslaget lovfester jordbrukernes rettigheter til utmarksbeite for bufe i fylket. Bufebeiterettens selvstendige rettsgrunnlag i gammel bruk og rettsoppfatninger må avklares og lovfestes. Samiske utmarksnæringer og bruksmåter, særskilt kombinasjonsbruk, er viktige for å bevare, utvikle og sikre den samiske kulturen, og må derfor

anerkjennes og lovfestes. Staten har en plikt etter folkeretten og intern norsk rett til å aktivt medvirke til at alle disse nevnte rettighetene sikres som viktige grunnlag for å sikre mangfoldet i den samiske kulturen også i fremtiden. Lovens ordlyd, forarbeider og virkeområde må derfor gjenspeile dette.

Sametinget må gis avgjørende innflytelse over inngrep og endret bruk av arealer i fylket. Med avgjørende innflytelse menes at den samiske folkegruppe i Finnmark, skal kunne sikre effektivt vern av arealene av hensyn til naturgrunnlaget for samisk kultur, jf. Grunnloven § 110a og ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 2. Kun ved et slikt effektivt vern for den samiske kultur med næringer og samfunnsliv vil det være mulig å sikre en positiv næringsutvikling i fylket.

Loven må inneholde bestemmelser som gir et mye klarere arealvern for Finnmarks ressurser, hvor det gis reelle muligheter for å kunne hindre naturinngrep som vil stride mot lovens formål om å særlig sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, med næringer og samfunnsliv, og være i strid med befolkningens interesser for øvrig.

Lovforslaget må avklares i forhold til EØS-reglene. Dette gjelder spesielt bestemmelsene som gjelder de fornybare ressursene i Finnmark. Det vises til at EU har akseptert prinsippet om særlige urfolksretter med grunnlag i tradisjonell bruk innenfor særskilte geografiske områder.

Det er også et rimelig krav at befolkningen i Finnmark skal få nyte godt av det vernet de erstatnings- og ekspropriasjonsrettslige regler gir for andre private. Samtidig vil det være naturlig å la lokalbefolkningen få utbytte av, og erstatning for inngrep som Staten gjennom andre lover gjennomfører ved utnytting av lokale ressurser. De norske lovreglene må i tillegg utfylles av de folkerettslige reglene om særskilt vern av urfolks kultur, inkludert næringer, se blant annet ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 og 3, artikkel 15 nr. 1 og 2, jf. artikkel 13 nr. 2.

Sametinget er positiv til at lovforslaget anerkjenner reindriftens særskilte rettsgrunnlag, slik norsk Høyesterett allerede har lagt til grunn i sin praksis. Lovforslaget gir imidlertid ikke reindriften et godt nok vern av beiteland i Finnmark, noe Sametinget mener er nødvendig for å sikre fremtidig reindrift.

Loven må anerkjenne urfolks særskilte rettigheter til ressursene både over og under grunnen på fastlandet, samt rettighetene til ressursene i de kystnære farvannene, og må gi et særskilt vern for disse og finnmarksbefolkningens rettigheter for øvrig. Loven må legge til rette for at den fremtidige forvaltningen av Finnmark skal bygge på klare rettsgrunnlag. Loven må uttrykkelig sikre de grunnleggende rettigheter som urfolk har etter folkeretten. Disse må respekteres og danne grunnlaget for den fremtidige forvaltningen av områdene. En slik styrking av urfolks rettigheter vil kunne styrke alle finnmarkingers tilknytning og rettigheter til sine lokale naturressurser i fylket.

Når det gjelder spørsmål vedrørende forvaltning, har Sametinget merket seg at Regjeringen foreslår et felles grunnforvaltningsorgan for Finnmark. Tinget mener at dette ikke kan etableres uten at det foreligger en utvetydig overenskomst mellom staten og Sametinget, hvorved Sametinget gir sitt samtykke til en slik ordning. Sametinget viser til den begrunnelse og de måter for etablering som Samerettsutvalgets folkerettsgruppe har gitt og trukket opp i NOU 1997:5. Et helt sentralt vilkår er at det er en lik fordeling av medlemmer i styret fra Sametinget og Finnmark fylkesting, i tråd med flertallsforslaget fra Samerettsutvalget, jf. NOU 1997:4. Sametinget ser det i alle fall, uansett løsning, som viktig å ha et nært og godt samarbeid med

Finmark fylkeskommune slik at man sammen kan løse de mange utfordringer som ligger i forvaltningen av ressursene til beste for de som nå lever i Finnmark og for framtidige generasjoner.

Sametinget mener også at det er en forutsetning at det økonomiske fundamentet for Finnmarkseiendommen sikres, og at forvaltningen skal inneha grunnleggende innsikt og kompetanse i samisk kultur, sedvaner, naturforståelse og samspeillet mellom fylkets folkegrupper.

Det Norge velger å gjøre i arbeidet med denne loven vil få internasjonal oppmerksomhet, og det vil få konsekvenser i forhold til andre stater og ikke minst andre urfolk. Særlig vil søkelyset være rettet mot hvorvidt folkerettens urfolksrettslige regler lojalt etterfølges av Norge eller ikke. Norges håndtering av denne saken vil ha betydning for landets anseelse i det internasjonale samfunnet. Dette er et ansvar som Norge bør være seg mer bevisst enn det som fremgår av forslaget til finnmarkslov.

Sametinget kan ikke akseptere at Stortinget vedtar Ot. prp. nr 53 (2002-2003) Forslag til Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (Finnmarksloven) slik den foreligger.

Sametinget konstaterer at det kreves betydelige endringer i lovforslaget på bakgrunn av grundige faglige vurderinger. Det må også foretas vidtfaende konsultasjoner med Sametinget, hvor formålet med konsultasjonene må være å få i stand et lovgrunnlag som også Sametinget kan slutte seg til.

Sametinget ber Stortinget om å sikre at det gjennomføres en folkerettslig forsvarlig prosess og behandling, innenfor udiskutable folkerettslige rammer. Dette må skje på basis av klart definerte rettsgrunnlag for folk i Finnmark.

III Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede. Forslaget ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Forslag 1 ble enstemmig vedtatt oversendt Sametingsrådet.
- Forslag 2 og 5 ble trukket.
- Forslag 3 ble forkastet med 35 stemmer.
- Forslag 4 ble forkastet med 35 stemmer.
- Forslag 6 ble vedtatt med 34 stemmer.

IV Protokolltilførsel

Representant Isak Mathis O. Hætta, Kautokeino fastboende liste fremmet følgende protokolltilførsel:

De første beboerne i Finnmark var fangstfolk som levde av jakt, fangst, bær, trevirke og annen høsting av utmarka. Denne livsformen har preget områdene i Finnmark gjennom årrekker og preger områdene i dag. Det fremkommer i spredt historiske kilder at jakt og fangst var vanlig og levegrunnlaget for den fastboende i Finnmark.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

Det er klart at det her dreier seg om samfunn med en opprinnelig utpreget naturhusholdning der balansen mellom naturmiljøet, ressurser og folkegruppene er innbygd i selve kulturformen.

Selv om det i Finnmark har kommet pengehusholdning i den senere tid, så er naturhusholdning fremdeles en viktig levevei for de fastboende. Nesten alle innbyggerne i samiske kjerneområder utøver fortsatt en meget utstrakt høsting av utmarksressurser.

Det kan nevnes at veien mellom Kautokeino og Alta kom ikke før slutten av 60-tallet, og veien fra Kautokeino til Karasjøk kom i midten av 70 tallet. Dette bekrefter at veidekulturen i Indre Finnmark er viktig og fortsatt lever. Men slike eksempler er unødvendig, alle som har forstand må kunne forstå at folk i kommunen henter utkomme fra utmarka.

Når det gjelder villreinjakt tok den slutt i nyere tid, og da begynte noen med tamreindrift som levegrunnlag.

Det er brudd på folkeretten og ILO-169 at de fastboende stadig blir trakassert og at det brukes usakelige argumenter for å legge hindringer i veien for at fastboende skal kunne høste av utmarkressursene og utvikle sin kultur, næring og sitt levesett.

Staten og Sametinget har ansvar for å fremme samisk kultur, levesett, samt være med å utvikle kulturen etter folkeretten og ILO-169.

Etter Sametingets syn kan ikke reindriften stoppe utvikling av samfunn i Finnmark p.g.a. at fastboende også har rett til å høste av naturgodene. Det er også viktig å fastslå at fastboende har rett til å bygge gammer/hytter i forbindelse med sin kultur og levesett, samt for å opprettholde sin tilhørighet til området. Dette gjelder også i forhold til utvikling av infrastruktur/utbygging i Finnmark, fordi dette er også med på å sikre samisk bosetting og levemåte. Videre er det viktig at man i Finnmark kan utvikle reiselivsnæring.

Sametinget vil forkaste hele Finnmarksloven, i tillegg ser Sametinget at flere lover og forskrifter ikke oppfyller ILO-169 og folkeretten. Her kan nevnes Reindriftsloven og Plan- og byggingsloven. Sametinget må oppnevne en folkerettsgruppe for å kunne lage et lovforslag for de samiske områder som er i tråd med rettsoppfatningen til befolkningen. Målet for loven må være å sikre rettighetene til også den fastboende befolkning.

Bakgrunnen for kravet er: I de kjernesamiske områder lever man etter gammel veidekultur med jakt, fiske, fangst og annen utmarkshøsting som levegrunnlag. Dette til tross for at norske myndigheter har laget lover og regler som går på tvers av rettsoppfatningen til den fastboende befolkning. Dersom befolkningen i Finnmark hadde tatt disse lover og forordninger til etterretning, så ville det være umulig å eksistere i Finnmark.

Sametinget ser helt klart at de fastboendes rettigheter ikke er ivaretatt i lovforslaget. Nasjonalparker vil også være til hinder for å stoppe utvikling av samisk kultur og levemåte. Sametinget ser at man ikke har tatt hensyn til behov for motorkjøretøy i forbindelse med høsting av utmark, i dag ser man behov for å kunne benytte nye tekniske hjelpemidler for at høstingen skal gå lettere. Bruk av nye tekniske hjelpemidler gjelder innenfor nasjonalparken også.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

I forbindelse med behandling av saker i Sametinget har man opplevd at flertallet ikke har en riktig fortolkning av folkeretten og ILO, og derfor ser man at Sametinget må rydde foran sin egen dør også.

V Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1	Sven-Roald Nystø (saksordfører)	
2	Egil Olli	Olaf Eliassen
3	Ragnhild Lydia Nystad (forretningsorden)	
4	Jørn Are Gaski (forretningsord.)	
5	Birger Nymo (forretningsorden)	
		Janoš Trosten
		Egil Olli
6	Per A. Bæhr (forretningsorden)	
7	Sven-Roald Nystø (forretningsorden)	
8	Janoš Trosten (forretningsorden)	
9	Sven-Roald Nystø (forretningsorden)	
10	Geir Tommy Pedersen	Egil Olli
		Jørn Are Gaski
		Geir Tommy Pedersen
11	Svein Peter Pedersen	Steinar Pedersen
		Svein Peter Pedersen
12	Roger Pedersen	Svein Peter Pedersen
		Roger Pedersen
13	Per A. Bæhr	Sven-Roald Nystø
		Janoš Trosten
		Per A. Bæhr
14	Isak Mathis O. Hætta	Jon Harald Skum
		Isak Mathis O. Hætta
		Janoš Trosten
15	Terje Tretnes	
16	Ragnhild Lydia Nystad	
17	Randi A. Skum	
18	Olaf Eliassen	
19	Janoš Trosten	
20	Sverre Andersen	Olaf Eliassen
		Klemet Erland Hætta
		Sverre Andersen
21	Birger Nymo	
22	Magnhild Mathisen	
23	Egil Olli (forretningsorden)	

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

24	Jørn Are Gaski	Olaf Eliassen
		Svein Peter Pedersen
25	Steinar Pedersen	Geir Tommy Pedersen
		Svein Peter Pedersen
		Steinar Pedersen
26	Jon Erland Balto	Isak Mathis O. Hætta
		Jon Erland Balto
27	Willy Olsen	Janoš Trosten
		Svein Peter Pedersen
		Willy Olsen
28	Olav Dikkanen	
29	Sten Erling Jønsson	Svein Peter Pedersen
		Sten Erling Jønsson
30	Ann-Mari Thomassen	
31	Sven-Roald Nystø	
32	Janoš Trosten	
33	Ragnhild Lydia Nystad	Willy Olsen
		Ragnhild Lydia Nystad
34	Per A. Bæhr	Janoš Trosten
		Terje Tretnes
		Willy Olsen
		Per A. Bæhr
35	Egil Olli	Geir Tommy Pedersen
		Olaf Eliassen
		Svein Peter Pedersen
		Janoš Trosten
		Birger Nymo
		Ragnhild Lydia Nystad
		Egil Olli
36	Isak Mathis O. Hætta	Stig Eriksen
		Janoš Trosten
		Egil Olli
		Olaf Eliassen
		Willy Olsen
		Anders Urheim
		Isak Mathis O. Hætta
37	Johan Mikkel Sara	
38	Jon Harald Skum	
39	Geir Tommy Pedersen	Stig Eriksen
		Geir Tommy Pedersen
40	Anders Urheim	Jon Erland Balto
		Svein Peter Pedersen
		Olaf Eliassen
		Ragnhild Lydia Nystad

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

		Jon Harald Skum
		Birger Nymo
		Anders Urheim
41	Isak Mathis O. Hætta (forretningsorden)	Tormod Bartholdsen
		Olaf Eliassen
		Svein Peter Pedersen
42	Per Solli	
43	Olaf Eliassen	
44	Berit Oskal Eira	
45	Svein Peter Pedersen	Steinar Pedersen
		Svein Peter Pedersen
46	Janoš Trosten	
47	Ragnhild Lydia Nystad	
48	Klemet Erland Hætta	
49	Magnhild Mathisen	
50	Per A. Bæhr	Janoš Trosten
		Per A. Bæhr
51	Olav Dikkanen	
52	Tormod Bartholdsen	Olaf Eliassen
		Klemet Erland Hætta
		Tormod Bartholdsen
53	Terje Tretnes	
54	Johan Mikkel Sara	
55	Geir Tommy Pedersen	
56	Sven-Roald Nystø	
57	Egil Olli (forretningsorden)	
58	Janoš Trosten	
59	Egil Olli	
60	Ragnhild Lydia Nystad	
61	Per A. Bæhr	
62	Isak Mathis O. Hætta	
63	Birger Nymo	
64	Sven-Roald Nystø	
65	Janoš Trosten (forretningsorden)	
66	Terje Tretnes	
67	Johan Mikkel Sara	
68	Isak Mathis O. Hætta (forretningsorden)	

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

VI Sametingets vedtak etter voteringen

Sametinget viser til Ot. prp. nr. 53 (2002-2003) Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark (Finnmarksloven).

Sametingets fremste oppgave er å arbeide for at samene som ett folk gis mulighet til å bevare, utvikle og fornye vår kultur. Et folks rett til kulturutøvelse er en grunnleggende menneskerettighet, dette innebærer at både norske myndigheter og Sametinget har en plikt til å sikre naturgrunnlaget for den samiske kulturen.

Fornorskningspolitikken som er ført i forhold til samene, og striden om utbyggingen av Alta-Kautokeino-vassdraget i årene 1978-82, danner den historiske bakgrunnen for Sametingets behandling av forslaget til ny Finnmarkslov. På bakgrunn av Altasaken for mer enn 20 år siden, ble det omfattende utredningsarbeidet om samiske rettigheter iverksatt. Siden da har samiske organisasjoner, og senere Sametinget, lojalt forholdt seg til de politiske prosessene, samt Samerettsutvalgets omfattende og grundige faglige utredningsarbeid som hadde det formål å sikre det materielle naturgrunnlaget for samisk kultur. En ny Finnmarkslov skulle gi det samiske folk grunnlaget for en forsoning med fortidens urett, og sikre nye generasjoners livsgrunnlag på en positiv og anerkjennende måte. Samtidig vurderte utvalget hvordan samenes rettigheter skal avgrenses mot, og fungere sammen med den øvrige befolkningens og andre gruppers rettigheter og interesser.

Finnmarksloven er en god anledning til å synliggjøre at det ikke er en motsetning mellom en styrking av samenes rettigheter og en ivaretagelse av den øvrige befolkningens rettigheter.

Regjeringens forslag til lov bygger i liten grad på den omfattende og grundige politiske og faglige prosess som Sametinget har forholdt seg til. Regjeringens lovforslag har ikke tilstrekkelig forankring i Samerettsutvalgets lovforslag og de faglige vurderinger som ble foretatt i forbindelse med utvalgets lovforslag. Sametinget stiller seg kritisk til dette. En ny lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark må behandles med en respekt for, og ta nødvendig hensyn til, at Norge er opprettet på territoriet til to folk, samer og nordmenn, og at samene dermed er ett av de to statskonstituerende folk i Norge.

Det samiske folk har aldri gitt fra seg sine nedarvede rettigheter til andre ved forhandlinger, salg eller andre typer overdragelser. Dette gjelder både rettigheter til land, vann og andre naturressurser.

Lovens formål må hvile på det grunnsyn at den særlig skal sikre samisk kultur, og dermed også naturgrunnlaget for samisk kultur med næringer og samfunnsliv. Loven må også uttrykkelig slå fast et prinsipp om at folkerettens regler om urfolk ved motstrid skal gå foran lovens bestemmelser.

Sametinget konstaterer at det har vært en positiv utvikling de siste tiårene på urfolk- og samerettens område. Lovforslaget samsvarer dårlig med den utviklingen som har funnet sted på urfolksrettens område som det redegjøres for i proposisjonen, og de folkerettslige krav som stilles til særlig vern av det materielle grunnlaget for samisk kultur, jf. Grunnlovens § 110 a, jf. ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater og FNs Menneskerettighetskonvensjon om sivile og politiske rettigheter av 1966. Loven må være i samsvar med disse rettslige instrumenter.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

ILO-konvensjon nr. 169 angir ikke bare en målsetning om å styrke og anerkjenne urfolks landrettigheter, den angir også hvilke virkemidler staten skal benytte for å styrke og anerkjenne disse.

Lovforslaget gir ikke samene som folk et særskilt rettsvern for sin kultur og sine næringer i konkurranse med andre interesser. Dette er verken i samsvar med de interne- eller folkerettslige reglene staten er bundet av, og det er heller ikke i samsvar med de moralske og politiske forpliktelser staten har for sitt urfolk. Lovforslaget gir heller ikke et tilstrekkelig rettsvern mot fremtidige lovreguleringer som svekker befolkningens råderett over ressursene, slik folkeretten forutsetter.

Sametinget viser til ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 som krever at urfolks eiendoms-, besittelses-, og bruksrettigheter skal anerkjennes, jf. ordlyden i den originale engelske teksten ”rights of ownership and possession of the peoples concerned over the lands which they traditionally occupy shall be recognised”. Dette betyr at samene i områder hvor de allerede har etablerte rettigheter skal få disse anerkjent. Dette gjelder både i områder hvor samenes bruk av områdene er forholdsvis enerådende, og som gir grunnlag for eiendoms- og besittelsesrett etter 1. punktum i artikkel 14, og i områder hvor samenes bruk gir grunnlag for å få anerkjent bruksrettigheter etter 2. punktum i artikkel 14.

Regjeringens lovforslag sier ikke uttrykkelig at samene har slike ulike kategorier av rettigheter som ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 beskriver. Sametinget har merket seg at Regjeringen i proposisjonen erkjenner at iallefall Indre-Finnmark er et samisk eiendoms- og besittelsesområde, blant annet etter bestemmelsene i ILO-konvensjon nr. 169. Sametinget vil i den forbindelse peke på at myndighetene har en plikt i henhold til ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 2 til å foreta en helhetlig identifisering av landområder der samene lever. Dette er ikke fulgt nærmere opp av Regjeringen. Dette er en mangel i forhold til nevnte konvensjon.

Dette medfører at den plikt som myndighetene har til å ”sikre effektivt vern av deres (urfolks) eiendomsrett og rett til besittelse” og anerkjennelse av slike rettigheter heller ikke er oppfylt, jf. ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 og 2.

Sametinget ser med bekymring på de konsekvensene en manglende identifisering og anerkjennelse av samenes rettigheter, bruksmåter og rettstradisjoner har for fremtidige generasjoners utøvelse av vår kultur og våre levemåter, jf. prinsippene i FNs Menneskerettighetskonvensjon om sivile og politiske rettigheter av 1966. Denne konvensjonen er ved Stortingets vedtakelse av Menneskerettsloven i 1999 blitt en del av norsk intern rett, og konvensjonen har forrang foran formell norsk lov, jf. lovens § 3 og Høyesteretts praksis.

En fremtidig Finnmarkslov må etablere et hensiktsmessig system eller en kommisjon som skal undersøke, vurdere og avgjøre mulige rettskrav som er bygd på sedvane, hevd, alders tids bruk, urfolksrettslige grunnlag m.v, jf. ILO-konvensjonens artikkel 14 nr. 3. Dette må skje uavhengig av samenes rett til å fremme saker for norske domstoler etter artikkel 12.

Slike ordninger er av grunnleggende betydning da norske domstoler ikke har særskilt undersøkelsesplikt i forhold til de historiske fakta, samiske og andre sedvaner og rettstradisjoner for øvrig. Samtidig vil det være urimelig tyngende for privatpersoner selv å måtte foreta slike undersøkelser, spesielt hvis kildematerialet bygger på muntlige eller andre tradisjonelle kilder, og de historiske kildene ellers ikke er skriftlig dokumentert.

Med den historikk som ligger bak jordeiendomsrettstilstand i Finnmark, vil det verken være etisk eller moralsk forsvarlig at det ordinære rettsvesenet må ta seg av en rekke rettstvister i kjølvannet av Finnmarksloven.

Sametinget mener at rettighetsforholdene til fiske i Áltá/ Alta, Njávdám/Neiden og Deatnu/Tana må avklares. Østsamene må få et særskilt vern for sin kultur og sitt samfunnsliv. Finnmarkingenes rett til saltvannsfiske og bruk av sjøarealer må lovfestes. Det er positivt at man i lovforslaget lovfester jordbrukernes rettigheter til utmarksbeite for bufe i fylket. Bufebeiterettens selvstendige rettsgrunnlag i gammel bruk og rettsoppfatninger, må avklares og lovfestes. Samiske utmarksnæringer og bruksmåter, særskilt kombinasjonsbruk, er viktige for å bevare, utvikle og sikre den samiske kulturen, og må derfor anerkjennes og lovfestes. Staten har en plikt etter folkeretten og intern norsk rett til å aktivt medvirke til at alle disse nevnte rettighetene sikres som viktige grunnlag for å sikre mangfoldet i den samiske kulturen også i fremtiden. Lovens ordlyd, forarbeider og virkeområde må derfor gjenspeile dette.

Sametinget må gis avgjørende innflytelse over inngrep og endret bruk av arealer i fylket. Med avgjørende innflytelse menes at den samiske folkegruppe i Finnmark, skal kunne sikre effektivt vern av arealene av hensyn til naturgrunnlaget for samisk kultur, jf. Grunnloven § 110a og ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 2. Kun ved et slikt effektivt vern for den samiske kultur med næringer og samfunnsliv vil det være mulig å sikre en positiv næringsutvikling i fylket.

Loven må inneholde bestemmelser som gir et mye klarere arealvern for Finnmarks ressurser, hvor det gis reelle muligheter for å kunne hindre naturinngrep som vil stride mot lovens formål om å særlig sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, med næringer og samfunnsliv, og være i strid med befolkningens interesser for øvrig.

Lovforslaget må avklares i forhold til EØS-reglene. Dette gjelder spesielt bestemmelsene som gjelder de fornybare ressursene i Finnmark. Det vises til at EU har akseptert prinsippet om særlige urfolksretter med grunnlag i tradisjonell bruk innenfor særskilte geografiske områder.

Det er også et rimelig krav at befolkningen i Finnmark skal få nyte godt av det vernet de erstatnings- og ekspropriasjonsrettslige regler gir for andre private. Samtidig vil det være naturlig å la lokalbefolkningen få utbytte av, og erstatning for inngrep som Staten gjennom andre lover gjennomfører ved utnytting av lokale ressurser. De norske lovreglene må i tillegg utfylles av de folkerettslige reglene om særskilt vern av urfolks kultur, inkludert næringer, se blant annet ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 14 nr. 1 og 3, artikkel 15 nr. 1 og 2, jf. artikkel 13 nr. 2.

Sametinget er positiv til at lovforslaget anerkjenner reindriftens særskilte rettsgrunnlag, slik norsk Høyesterett allerede har lagt til grunn i sin praksis. Lovforslaget gir imidlertid ikke reindriften et godt nok vern av beiteland i Finnmark, noe Sametinget mener er nødvendig for å sikre fremtidig reindrift.

Loven må anerkjenne urfolks særskilte rettigheter til ressursene både over og under grunnen på fastlandet, samt rettighetene til ressursene i de kystnære farvannene, og må gi et særskilt vern for disse og finnmarksbefolkningens rettigheter for øvrig. Loven må legge til rette for at den fremtidige forvaltningen av Finnmark skal bygge på klare rettsgrunnlag. Loven må uttrykkelig sikre de grunnleggende rettigheter som urfolk har etter folkeretten. Disse må respekteres og danne grunnlaget for den fremtidige forvaltningen av

områdene. En slik styrking av urfolks rettigheter vil kunne styrke alle finnmarkingers tilknytning og rettigheter til sine lokale naturressurser i fylket.

Når det gjelder spørsmål vedrørende forvaltning, har Sametinget merket seg at Regjeringen foreslår et felles grunnforvaltningsorgan for Finnmark. Tinget mener at dette ikke kan etableres uten at det foreligger en utvetydig overenskomst mellom staten og Sametinget, hvorved Sametinget gir sitt samtykke til en slik ordning. Sametinget viser til den begrunnelse og de måter for etablering som Samerettsutvalgets folkerettsgruppe har gitt og trukket opp i NOU 1997:5. Et helt sentralt vilkår er at det er en lik fordeling av medlemmer i styret fra Sametinget og Finnmark fylkesting, i tråd med flertallsforslaget fra Samerettsutvalget, jf. NOU 1997:4. Sametinget ser det i alle fall, uansett løsning, som viktig å ha et nært og godt samarbeid med Finnmark fylkeskommune slik at man sammen kan løse de mange utfordringer som ligger i forvaltningen av ressursene til beste for de som nå lever i Finnmark og for framtidige generasjoner.

Sametinget mener også at det er en forutsetning at det økonomiske fundamentet for Finnmarkseiendommen sikres, og at forvaltningen skal inneha grunnleggende innsikt og kompetanse i samisk kultur, sedvaner, naturforståelse og samspillet mellom fylkets folkegrupper.

Det Norge velger å gjøre i arbeidet med denne loven vil få internasjonal oppmerksomhet, og det vil få konsekvenser i forhold til andre stater og ikke minst andre urfolk. Særlig vil søkelyset være rettet mot hvorvidt folkerettens urfolksrettslige regler lojalt etterfølges av Norge eller ikke. Norges håndtering av denne saken vil ha betydning for landets anseelse i det internasjonale samfunnet. Dette er et ansvar som Norge bør være seg mer bevisst enn det som fremgår av forslaget til finnmarkslov.

Sametinget kan ikke akseptere at Stortinget vedtar Ot. prp. nr 53 (2002-2003) Forslag til Lov om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (Finnmarksloven) slik den foreligger.

Sametinget konstaterer at det kreves betydelige endringer i lovforslaget på bakgrunn av grundige faglige vurderinger. Det må også foretas vidtfavnende konsultasjoner med Sametinget, hvor formålet med konsultasjonene må være å få i stand et lovgrunnlag som også Sametinget kan slutte seg til.

Sametinget ber Stortinget om å sikre at det gjennomføres en folkerettslig forsvarlig prosess og behandling, innenfor udiskutable folkerettslige rammer. Dette må skje på basis av klart definerte rettsgrunnlag for folk i Finnmark.

Saken ble avsluttet fredag 23. mai 2003 kl. 12.20.

Sak 22/03

Valg av nytt medlem i møtelederskapet

Saken påbegynt fredag 23. mai 2003 kl. 08.46.

I Dokumenter

- søknad av 24.04.03 fra Tormod Bartholdsen – fritak fra verv som medlem i møtelederskapet

II Forslag og merknader

Valgkomiteens innstilling overfor Sametinget:

John Harald Skum velges som nytt medlem i møtelederskapet i Tormod Bartholdsens sted.

III Votering

Av 39 representanter var 35 tilstede. Forslaget ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Valgkomiteens innstilling enstemmig vedtatt.

IV Talerliste og replikkordskifte

Taler	Replikk
Margreta Påve Kristiansen	

V Sametingets vedtak etter voteringen

John Harald Skum ble valgt som nytt medlem i møtelederskapet i Tormod Bartholdsens sted.

Saken ble avsluttet fredag 23. mai 2003 kl. 08.48.

Sak 23/03

Kunngjøring av nye saker

Saken påbegynt fredag 23. mai 2003 kl. 08.50

I Dokumenter

Forslag 1, representant Magnhild Mathisen, APs sametingsgruppe

Læremiddelutvikling

Sametinget har vedtatt en strategisk plan for læremiddelutvikling og også plan for utvikling av IKT baserte læremidler. Arbeiderpartiets sametingsgruppe er bekymra for den sene utviklingen på utgivelsen av læremidler. Gruppen vil komme med en sterk henstilling til sametingsrådet, slik at de tar kontakt med Samisk høyskole og med kommunene innenfor forvaltningsområdet for samisk språk for at læremiddelutviklingen intensiveres.

Forslag 2, representant Magnhild Mathisen, APs sametingsgruppe

Likestilling i en helhetlig samfunnsutvikling

Sametinget har vedtatt en likestillingsplan. Arbeiderpartiets sametingsgruppe er svært bekymra i forhold til vedtatte tiltak som ikke blir satt i verk. Det er 1 ½ år igjen til neste valg og den dårlige kvinnerepresentasjonen i Sametinget er uheldig sett ut i fra flere forhold.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ber sametingsrådet å arbeide for å få til et møte med Barne- og familieministeren som også har ansvar for likestillingspolitikken i regjeringen. Målet må være å bedre samiske kvinners mulighet til deltakelse i en helhetlig samfunnsutvikling, og å få finansiert tiltakene i likestillingsplanen.

Det er først og fremst i partiene rekrutteringsarbeidet til politiske verv foregår. Det burde derfor settes av en pott til prosjektmidler som de politiske partiene kunne søke på. Midlene skal brukes til rekrutterings- og skoleringsarbeid som for eksempel seminar på ulike politikkområder (fra samerett til EU til olje og gass), partipolitisk skoling, kurs i tale og debatt, hersketeknikker, nettverksbygging, fadderordninger, samt andre rekrutterings- og skolerings tiltak som kan stimulere kvinner til å delta i og stille til sametingsvalget.

Forslag 3, representant Steinar Pedersen, APs sametingsgruppe

Trålerne skal overholde leveringsforpliktelsene

Mange kystsamfunn, har hatt trålere med spesielle leveringsforpliktelser. Dette har imidlertid langt på vei vært papirbestemmelser som har vært egnet til å føre folk bak lyset. Trålerne har levert der eierne har fått best pris og mest mulig profitt. De sentrale fiskerimyndighetene har ikke brydd seg om dette. Ordføreren i Gamvik Roger Hansen, har tatt et meget prisverdig initiativ – å undersøke muligheten for rettslige

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

sanksjoner for at de rette myndigheter skal etterleve bestemmelsene som skulle sikre lokalsamfunnene mulighet til å overleve.

Sametinget støtter også dem som har tatt til orde for at trålere som ikke overholder leveringsforpliktelsene skal frataes kvotene og at disse så fordeles på den konvensjonelle flåten i området. Ut fra alle rettferdighetsbetraktninger burde det vært helt selvsagt, men er det dessverre ikke. Sametinget vil også slå fast at man vil avvise et hvert forslag som medfører en ytterligere uthuling av leveringsforpliktelsene.

Sametinget gir sin fulle støtte til det meget viktige arbeidet som Gamvikordføreren har satt i gang for å skape rettferdighet for kystsamfunnene i det nordligste Norge. Det gjør vi også ut fra en erkjennelse av at kyst og innland er avhengige av hverandre, og at det er fellesinteressene som er dominerende.

Forslag 4, representant Sten Jønsson, APs sametingsgruppe

Børgesfjell nasjonalpark og riving av gjeterhytte

Fylkesmannen i Nordland har krevd, og fått rettslig medhold i riving av ei gjeterhytte i Børgesfjell nasjonalpark. Hytten ble oppført av reineierne i Østre Namdal reinbeitedistrikt

Saken bunner i ulik tolkning av hvorvidt naturvernloven har forrang i forhold til reindrifftsloven. Østre Namdal reinbeitedistrikt er av den oppfatning at reindrifftsloven gjelder foran naturvernloven, Fylkesmannen i Nordland er av den motsatte oppfatning.

Dette er et viktig prinsippsspørsmål som har aktualitet for hele reindriffts-Norge. Derfor vil Arbeiderpartiets sametingsgruppe be sametingsrådet sette i gang et arbeid for å avklare reindrifftsens rettigheter i vernede områder.

Forslag 5, representant Steinar Pedersen, APs sametingsgruppe

En solidarisk fordeling av kongekrabben

Sametinget vil slå fast at fiskerne i de områdene som i første rekke berøres negativt av kongekrabben, skal ha rett til å ta sin andel av denne arten som også er en viktig ressurs. I den forbindelse er det helt åpenbart at fjordfiskerne i Øst-Finnmark er de som har lidd mest på grunn av krabben.

Følgende prinsipper bør legges til grunn:

- ved siden av torskefiske legges også deltakelse i rognkjeksfiske til grunn for tildeling av krabbekvote
- det fastsettes ingen nedre båtstørrelse for deltakelse i dette fisket
- fiskere både på blad A og B skal ha rett til krabbekvote
- båter over 15 meter gis ikke innpass i krabbefisket
- det tilstrebes en mest mulig flat fordeling av kvoten, i likhet med den man har innen rognkjeksfisket

Grunnlaget for forslaget:

Sametinget mener at de fordelingskriteriene som nå legges til grunn er direkte i strid med grunnleggende prinsipper om en rettferdig fordeling av ulemper og goder.

Det henger sammen med at de som hele tiden har fisket med små båter, er blitt utsatt for reguleringer som nesten systematisk har tatt fra dem en større og større del av retten til å livnære seg av de lokale fiskeressursene.

For mange fjordfiskere er situasjonen nå blitt slik at de har mistet retten til å livnære seg av de lokale sjøressursene. Det henger blant annet sammen med det overgrepet som skjedde i 1989/90.

Gjennom hele 1980 tallet hadde det vært sammenhengende kobbeinvasjoner som særlig rammet Øst-Finnmark. Det gjorde at torsken ikke kom inn i fjordene. Delvis samlet den seg i dype områder ute i fjordene, hvor snurrevadflåten gjorde kraftige innhogg i de lokale torskestammene.

I den situasjonen ble det for 1990 fastsatt en forskrift som sa at for å få fartøyskvote, måtte man ha fisket et bestemt kvantum torsk i løpet av ett av de foregående tre årene. De aller fleste av dem som drev med små båter inne i fjordene, hadde ingen mulighet til å oppfylle dette. På mange år hadde det omtrent ikke vært torsk å fiske på, innenfor den radius de hadde. Siden da har de som ble rammet vært avspist med smuler.

I 2002 hadde de minste båtene rett til å fiske 3,5 tonn sløyd torsk. Det vil si en inntekt på godt og vel 50.000 kroner.

Imidlertid er situasjonen den at det heller ikke har vært mulig å fiske opp det tildelte kvantumet på 3,5 tonn. Det kommer av den eksplosive veksten i kongekrabbebestanden. Garna går stort sett fulle av krabbe straks de blir satt.

Teoretisk kunne disse fiskerne i fjor også fiske 5 tonn hyse, rund vekt. Det kunne utgjort 50-60 000 kr. Problemet er imidlertid at også hyselinefisket om høsten nærmest er blitt umuliggjort på grunn av kongekrabben. Straks lina blir satt blir agnet spist opp av krabben..

Rognkjeksfisket er snart det eneste folk har igjen. Der er det fortsatt mulig å oppfylle den flate kvoten på 2000 liter pr båt, selv om også det fisket et sterkt hemmet av krabben. Oppfiskingen av kvoten tar nemlig mye lenger tid, på grunn av det store antall krabber som vaser seg inn i garna. Men i dagens kriterier for å få krabbekvote er det ikke tatt hensyn til rognkjeksfisket.

Ut fra alle rettferdighetsbetraktninger har også de som har fått merke de verste utslagene av fiskeripolitikken krav på krabbekvote. Ikke minst fordi kongekrabben også gjør det umulig for dem å ta ut den lille inntekten de kunne hatt av torske- og hysenfiske.

De urettferdige reguleringene som særlig fjordfiskerne er blitt utsatt for, og som har gjort det vanskeligere og vanskeligere å skaffe et levebrød av det fisket som alltid har vært drevet i fjordene, umulig kan være i overensstemmelse med de rettsprinsippene man bygger på i Norge på dette feltet. I løpet av de siste 10-20 årene har vi fått en grunnlovsparagraf som skulle bidra til å sikre grunnlaget for samisk kultur, herunder næringer. Norge har ratifisert ILO-konvensjon nr. 169 som uttrykkelig, i mange paragrafer har som målsetting å sikre urfolks materielle grunnlag. Der er også andre internasjonale bestemmelser som forbyr statene å ta levebrødet fra folk i urfolksområder.

I 1990 laget daværende professor Carsten Smith en utredning for Fiskeridepartementet. Der slår han helt klart fast at staten er forpliktet til å ta hensyn til samiske interesser ved reguleringer av fiske i samiske strøk.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

Det som nå skjer er imidlertid stikk i strid med anbefalingene fra vår relativt nylig avgåtte høyesterettsjustitiarius.

I fjor ble båter også fra helt sør i landet tildelt krabbekvote i Finnmark. Men - det kan ikke være noen rimelighet og rettferdighet i at de som bor her, og som lider store tap på grunn av krabben, nektes retten til å utnytte denne ressursen og må sitte på land.

Sametinget ber derfor om at det gjennomføres en rettferdig fordeling av krabbekvoten allerede fra og med kommende sesong.

Forslag 6, representant Willy Olsen, APs sametingsgruppe

Oljetransporten langs norskekysten fra nordvest - Russland.

I november plenum 2002 fremmet Olav Dikkanen forslag om utvidelse av fiskeri og territorialgrensen til 50 nautiske mil fra grunnlinjen.

De sentrale myndigheter har etter dette utvidet territorialgrensen til 12 nautiske mil. Fiskeriministeren har ut over dette redegjort for en rekke tiltak for å overvåke og håndtere eventuelle utslipp.

Overvåkningscentralen er nå lagt til Vardø, men er først operativ om 3 til 4 år, det samme gjelder mange av de andre bebudede tiltakene.

Greenpeace har de senere uker aksjonert utenfor Finnmarkskysten ved å presse russiske oljetransporter ut i havområdene, fiskerne har hilst disse aksjonene velkommen.

Arbeiderpartiets Sametingsgruppe ber med dette Sametinget arbeide videre med grenseutvidesspørsmålet, og eventuelle seilingskorridorer for oljetransportene.

Sametinget bes også om og vurdere å gi Greenpeace støtte i deres aksjoner, dette for å vise alvoret ved og frykten for de mye omtalte og farlige Russiske oljetransportene.

NRKs program Brennpunkt viste oljetankernes elendige tilstand og mangler, dette er både skremmende og uakseptabelt.

Forslag 7, representant Willy Olsen, APs sametingsgruppe

Helseregion Nord – kjøp av private sykehustjenester

Helseregion Nord fattet i følge styreleder Førde vedtak om å kjøpe tjenester av 2 private sykehus i Nord-Norge.

Uten å reise spørsmål omkring de prinsipielle sidene ber Arbeiderpartiets sametingsgruppe Sametinget om å avklare, eventuelt kreve at tilbudene er på høyde med de som gis av de offentlige sykehusene.

I denne sammenheng er det særlig viktig å rette søkelyset mot tolke tjenestene og institusjonenes forståelse av samisk språk og kultur.

Arbeiderpartiets sametingsgruppe ber Sametinget avklare nevnte spørsmål, eventuelt sørge for at slike tilbud blir innført. Sametingsgruppen vil på ingen måte akseptere et dårligere tilbud av de private sykehusene.

Forslag 8, representant Stig Eriksen, Den Frie gruppe

Anmodning om å avsette midler til kystsoneplanlegging

I Sametingsplanen 2002- 2005 står det følgende om kystsoneplanlegging:

”På en rekke områder vil det være sentralt for Sametinget å utvikle en politikk som både ivaretar hensynet til miljø og bærekraftig utvikling, samtidig som hensynet til samisk kultur og næringsutvikling står sentralt. Dette vil gjelde innenfor forvaltning av ressursområder både på land og på havet. Kyst- og fjordfiskeres tradisjonelle fiskeplasser må sikres i forhold til både en større kommersiell fiskeflåte, en økende selbestand, flere oppdrettsanlegg og økende uttak av olje og gass og forurensing på havet generelt. Sametinget må derfor settes i stand til å bidra aktivt i kystsoneplanleggingen”

Den Frie Gruppen anmoder Sametingsrådet om å vurdere på hvilken måte Sametinget kan sette i stand til å bidra aktivt i kystsoneplanlegging. Vi ber Sametingsrådet å særlig vurdere om det skal avsettes midler innenfor Sametingets økonomiske rammer til kystsoneplanlegging i samiske områder.

I henhold til dagens regelverk har kommunene ansvaret for å lage kystsoneplaner og berørte parter kan komme med innsigelser. Fiskeridirektoratet har avgjørelsesmyndighet når det gjelder tildeling av oppdrettskonsesjoner.

Det er en rekke forhold som er svært viktig å vurdere i en kystsoneplan. Vi vil i denne omgang trekke fram følgende eksempler fra Tysfjord:

Tysfjord er et samisk kjerneområde og bosettingsområde for lule- og sjøsamer. Sametinget har derfor engasjert seg sterkt i samiske saker i området. Det vises blant annet til tiltak innen kultur, språk og helse og sosial. Den Frie Grupper synes derfor det er naturlig og riktig at Sametinget medvirker til at samiske interesser blir ivaretatt også når det gjelder bruk av sjøarealene.

På grunn av at fjordfiskerne stadig får dårligere rammevilkår minsker antall aktive fiskere år for år. Dette skjer til tross for at Tysfjorden kanskje er Norges rikeste fiskefjord. I løpet av noen høstmånader foregår det et eventyrlig fiske etter sild i fjordene – verdens største sildefiske og med silda følger store mengder torsk. På høstparten er det et godt seifiske og forskerne har endelig bekreftet at Tysfjorden er oppvekstområde for torsk. I tillegg er det gode forekomster av andre fiskeslag. Det er derfor viktig at hensynet og rettighetene til fjordfiskerne blir nøye vurdert og tilstrekkelig vektlagt.

Et annet viktig hensyn som må vurderes og vektlegges er fjordområdenes betydning som ressursområde for den samiske befolkning. De indre fjordområder er samiske bosettingsområder. Til disse områder har befolkningen knyttet sin identitet, både til landområdene og havområdene. De nære havområder har vært forvaltet som en del av landområdenes ressursområde og denne forvaltningsmodellen har lange og sterke tradisjoner blant den samiske befolkningen.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen

Sjøarealene som slutter mot land er av spesiell verdi med hensyn til fangstmetoder og fangstområder. Strandlinjen er utgangspunkt for tradisjonelle fangstmetoder som for eksempel garnfiske og landnot. Disse tradisjonelle samiske fangstmetodene forutsetter bruk av ganske store sjøareal og tilgang på strandlinje. Det er derfor naturlig at Tysfjorden, med sine mange sidefjorder, er spesielt egnet til bruk av tradisjonelle fangstmetoder.

Bruken av sjøarealene i Tysfjorden og i andre sjøsamiske områder er et viktig spørsmål som må underkastes en grundig vurdering. Det er mange kryssende hensyn som må ivaretas. Derfor er det av avgjørende betydning at prosessene som skal lede fram til at framtidige bruksmåter av sjøarealene tar tilstrekkelig hensyn til tradisjonelle samiske bruksmåter og bruksområder.

Den Frie Gruppen antar at en god strategi for at samiske interesser skal bli tilstrekkelig ivaretatt i kommunale kystsoneplaner, er at Sametinget engasjerer seg aktivt i prosessen, gjerne i direkte dialog med kommunale myndigheter og Fiskeridirektoratet.

Den Frie Gruppen ber Sametingsrådet å vurdere om økonomiske midler til kystsoneplanlegging kan avsettes innenfor Sametingets økonomiske rammer.

Forslag 9, representanten Anders Urheim, APs sametingsgruppe

Representasjon – verneplanprosessen i Tysfjord-Hellemo

Et marginalt flertall i Stortinget fattet i forbindelse med behandlingen av St.mld. 55 om norsk samepolitikk og St.mld. 33 – tilleggsmeldingen til norsk samepolitikk (prinsippmeldingene) 1. april 2003 følgende vedtak:

«Stortinget ber Regjeringen medvirke til at verneplanarbeidet for Tysfjord/Hellemobotn blir en nasjonal prosess med direkte kontakt mellom Miljøverndepartementet og Sametinget. Organiseringen av arbeidet skal skje i samråd med Sametinget, og sikre at det ikke blir fattet avgjørelse om vern av Tysfjord/Hellemo-området uten at lulesamiske interesser er utredet og ivaretatt.»

Dette problemfeltet er det viktigste prinsipielle saksfeltet i lulesamisk område med hensyn til samiske rettigheter, kultur, bruksmåter, rettstradisjoner, kombinasjonsnæringer og levesett. Det videre arbeidet med, og avklaringer når det gjelder vurderinger av verneplanprosessen - herunder hvorvidt det skal fattes vern eller ikke, er derfor særlig viktig - også med hensyn til det nye Samerettsutvalgets arbeid for Nordland, Troms og Sør-sameområdet. Dette arbeidet kan sette standard for lignende prosesser i andre samiske områder. Sametingets videre arbeid bør ha en klar tverrpolitisk karakter, og bør ikke være avhengig av politiske konstellasjoner i Sametinget.

I henholdt til Stortingets vedtak er det helt naturlig at Sametinget, jamfør vedtaket, omfatter både posisjon og opposisjon. Det er derfor naturlig at opposisjonen er med i det videre arbeidet, i tråd med alminnelig demokratisk praksis. Det vises til Sametingets tidligere fellesvedtak i plenum, høsten 2002. Det er like naturlig at både opposisjonen som posisjonen i Sametinget er representert i det videre arbeidet, særlig det største opposisjonspartiet. Arbeiderpartiets sametingsgruppe krever å få delta fullt ut i det videre arbeidet med planprosessen for Tysfjord-Hellemo.

Forslag 10, representant John Harald Skum, NSRs samarbeidsgruppe og SPs sametingsgruppe

Daglige samiske barne-TV sendinger

NSRs samarbeidsgruppe og SPs sametingsgruppe ber Sametinget om å igangsette arbeidet med at det snarest mulig igangsettes daglige samiske barne-TV sendinger.

Ensrettingen og globaliseringen, særlig innenfor media- og informasjonsteknologien, gjør at ”små” kulturer lett kan bli usynliggjort. Bare en bevisst kulturpolitisk satsning kan forhindre en språklig og kulturell utarming som følge av den medieteknologiske utviklingen. Derfor er det veldig viktig i forhold til samiske barn og unges språkutvikling, at de daglige får høre samisk på TV. Ellers kan vi risikere at det samiske taper i konkurransen med norsk og engelsk som mediespråk.

II Forslag og merknader

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Forslag 1 - 10 oversendes Sametingsrådet for videre behandling.

III Votering

Av 39 representanter var 30 tilstede. Forslaget ble gjennomført i følgende rekkefølge:

- Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1	Magnhild Mathisen	Svein Peter Pedersen
2	Sten Erling Jønsson	
3	Olav Dikkanen	
4	Willy Olsen	
5	Stig Eriksen	
6	Jon Harald Skum	
7	Per Solli	
8	Magnhild Mathisen	

V Sametingets vedtak etter voteringen

Forslag 1 - 10 oversendes Sametingsrådet for videre behandling.

Saken ble avsluttet fredag 23. mai 2003 kl. 09.26.

Sign: _____ / _____

Møtesekretærer: Inga Margrethe Eira Bjørn og Pål Nilsen